

ଭୂତେବ-ତେଜୋ

(୩)

ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ ମହାପାତ୍ର

ହାଟେ-ହୋଜା

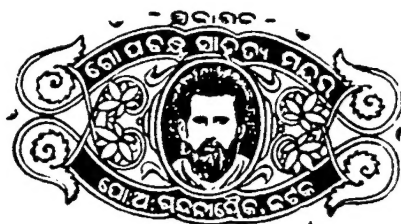
(୩)

ଲେଖକ :—

ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ ମହାପାତ୍ର

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ

୧୯୫୭

ସୂଚପତ୍ର

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ । ପୁନର୍ଜନ୍ମ	୧
୨ । ଅତ୍ୟୁ ସକାର	୧୭
୩ । ଅପ୍ରାକୃତ ପୁରୀ	୨୩
୪ । ବର୍ଣ୍ଣା ଫିଜି ବର୍ଣ୍ଣାଧାର କୋଦଣ୍ଡ ଧଇଲେ	୩୩
୫ । ବିଷୟାସରେ ରହୁଥିବୁ ...	୪୦
୬ । ସୁନା କ'ଣ ମାଟି ନୁହେଁ !	୪୮
୭ । ମୋହନ ମରଣ	୫୩
୮ । ବାଦଗାନ୍ଧ ଭଲଗଲେ	୬୪
୯ । ବିଭୁଙ୍କ ବ୍ରହ୍ମରାସସ ରୂପ !	୭୫
୧୦ । ଶିବଲିଙ୍ଗ ପୁଟିଦିଶେ ବିଶ୍ୱସାର ପୂରି	୮୩
୧୧ । ଜଳ-ସମାଧି ...	୯୦
୧୨ । ମହିଷ ମନ୍ତ୍ର ଗାନକଲ୍	୯୭

ଭାବେ-ଭୋଳା

(ଚୂଡ଼ାୟ ଖଣ୍ଡ)

ପୁନଃନି

ଜୟ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ
ଜୟ ହେ ବଡ଼ଠାକୁର
ଜୟ ମା ସୁଭଦ୍ରା ଦେବୀ
ଜୟ ଜୟ ଦାରୁଗ୍ରହ
ଯି ତାପେ ବ୍ୟାକୁଳ ପ୍ରାଣ,
ଚରଣ କମଳ ଧରେ
ସନ୍ତପଦେ ମନ-ସନ୍ତପଦ
ଶ୍ରୀମୁଖରୁ ମିଳୁ ଆଜ୍ଞା,
ପବନ ନର୍ମଦାପାରେ
ଜାତିରେ ସେ ରଜସୁତ,
ଘରେ ରହୁଛନ୍ତି ଅତି
ଗୌରୀ ପତ୍ନୀ, ଶୁଭଲକ୍ଷ୍ମୀ,
ତନୟରତନ କୋଳେ,
କୁଳର ଉଦୟ ସେ ତ
ପୁଷ୍ପବଧୂ ବୁଡ଼ାବୁଡ଼ୀ
ଘରରେ ଘରବେ ସାଧୁ,

ଜୟ ଚକାଡ଼ୋଳା !
ମନ୍ତ୍ରା ଶ୍ରବଣୋଳା !
ବୁଦ୍ଧ ରକ୍ଷ ଫେଇ,
ମାଳଶୈଳସାଲ !
ହୁଏ ମୁଁ ବାବୁଳ;
ହେଲୁ ଶେଷ କାଳ ।
ରବୁ ସୁଖ-ବାସ,
ଆଜ୍ଞେ ଭକ୍ତ-ସଖା ।
ରହେ ଗିରବର,
ଭକ୍ତହସବର ।
ବୁଦ୍ଧ ପିତାମାତା,
ସାଧୁ, ପତିବ୍ରତା ।
ଭଦ୍ରା ତାର ନାମ,
ସବୁଗୁଣଧାମ ।
ସେବାରେ ନିରତ,
ବିଭୁଭକ୍ତିଯୁତ ।

ପିତାମାତା ଗୁଣେ ପୁଅ
 ବାଳକାକୁ ଉଦା ପ୍ରାଣେ
 ଭଗବାନ ଦୟାମୟ
 ଯାହା ସେ କରନ୍ତି ସବୁ
 ଏ ବିଶ୍ୱାସ ଗିରବର
 ଦେଖାଇ କହନ୍ତି ଛଳ
 “ଚତୁର୍ବର୍ଗ ସୁଖ ଘରେ
 ଏସବୁ କଥା ବାହାରେ
 ପତ୍ନୀ, ପୁଅ, ପିତାମାତା
 କୋଠି କୋଠି ଧାନ ପୂର୍ଣ୍ଣ
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବିଜେ କରିଥିଲେ
 ଏସବୁ କଥା ବାହାରେ,
 ମିଥ୍ୟା ନୁହେଁ, ସୁଖବେଳେ
 ଦୁଃଖ ବିପଦ ପଡ଼ିଲେ
 ଗିରବର ଭାବ ଦୃଢ଼,
 ଦୁଃଖେ ସୁଖେ ସେ ବିଶ୍ୱାସ
 ପିତାମାତା ଗଲେ ଚାଲି,
 “ସେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଲେଖା
 ମାତାପିତା ଧରା ଧାମେ
 ପିତୃମାତୃ ଭକ୍ତେ ପ୍ରେମେ
 ପିତୃସେବା ସାର ଧର୍ମ,
 ପିତୃଲୋକେ ଶୁଦ୍ଧ ହେଲେ
 ପିତା ଜୀବନର ମୂଳ,
 ଗତେ ପିଣ୍ଡ ମାତା, ପ୍ରାଣ-

ବିଭୁ ନାମ ଧରେ,
 ଭକତି ସଞ୍ଚରେ ।
 ମଙ୍ଗଳବିଧାତା,
 ମଙ୍ଗଳ ସବୁଆ ।
 ପ୍ରାଣେ ଦୃଢ଼ ଅତି,
 କେତେ ଦୁଷ୍ଟ ମତି ।
 ଥିଲେ ଭରପୂର,
 ମୁଖକୁ ସୁନ୍ଦର ।
 ରହିଥିଲେ ଘରେ,
 ଗୋରୁ ଗୋଶାଳାରେ;
 ଗୃହଦ୍ୱାର ପୂର,
 ନାହିଁ ବାହାଦୁର ।”
 ଥାଏ ଯେ ବିଶ୍ୱାସ,
 ହୁଅଇ ନିକାଶ ।
 ନୁହେଁ ଟଳିବାର;
 ସଦା ଏକାକାର ।
 ପୁଅ ମନେ ଭାଲେ,
 ନ ଥିଲା କପାଳେ ।
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେବତା,
 ଦେନନ୍ତି ବିଧାତା ।
 ସେଇତ ସରଗ,
 ମିଳେ ଅପବର୍ଗ ।
 ରକ୍ତମାଂସ ଦେଇ
 ଧନ କରିଥାଇ ।

ପିତାମାତା ମନ ଜାଣି
 ଧୂଳି ତା ମାନବଜନ୍ମ,
 ଗିରବର ଗୁରୁଦୁଃଖ
 ବିଭୁଙ୍କ ବିଧାନେ ଶୁଭ
 କିଛି ଦିନ ପରେ ପୁଅ
 ସ୍ନାନ କରୁଥିଲା ସୁଖେ
 ଆଠ ବରଷର ପୁଅ
 ସ୍ନାନ, ଧ୍ୟାନ, ବିଭୁପୂଜା
 ଧାଇଁ କନ୍ୟାର, ଗଣ୍ଡେ
 ‘ରକ୍ଷାକର ହେ ଠାକୁର’
 ପୁଅର ଚକ୍ରାରେ ମାଆ
 ଧାଇଁଗଲେ ଲୋକେ ପୁଅ
 ଗଣ୍ଡର ଗଣ୍ଡେ କନ୍ୟାର
 ଫେରିଲେ ବିକଳେ ଲୋକେ
 ପୁଅ-ନାଶେ ଜନମାର
 କାନ୍ଦ ଗୋଷ୍ଠି ଫେରେ ଘରେ
 ପୂଜା ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି
 କହେ, “କଲ୍ୟାଣ-ବିଧାନ
 ଯୁକ୍ତି କହେ, “ଏ ସଂସାରେ
 ଜୀବନ ଅସୀମ ପଥେ
 ଅଳପ ମିଳନ, ପରେ
 କିଏ କାହିଁ ଯାଏ, କିଏ
 ଅଭୂତ ଏ ମାୟା ! ଝୁରି
 ଏଇ ଦେଖୁଅଛୁ ପର

ନ ଚଳେ ସେ ସୁତ,
 ସେ ତ ଜୀବନ୍ତ ।”
 ସମ୍ଭାଳ ଅନ୍ତରେ,
 ବୁଝଇ ତତ୍ତ୍ଵରେ ।
 ସାଜ ସାଥୀ ମେଲେ,
 ନର୍ମଦା-ସଲିଲେ ।
 ବିଭୁରେ ଭକତି,
 କରେ ନିତି ନିତି ।
 ବୁଝାଇଲା ନେଇ,
 ତୁଣ୍ଡ ଶୁଭ୍ରଥାଇ ।
 ଶୁଭିଳା ବୋବାଳ,
 ଖୋଜିଲେ ପହଞ୍ଚି ।
 ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଲ,
 ଭଦ୍ରା ନ ମିଳିଲା ।
 ପାଟିଯାଏ ହୃଦ,
 ନ ମାନେ ପ୍ରବୋଧ ।
 ଶୁଣେ ଗିରବଲ,
 ସବୁ ବିଭୁଙ୍କର ।”
 କିଏ ବା କାହାର ?
 ଏ ତ ଚଟିଘର !
 ଅନନ୍ତ ଅନ୍ତର,
 ରଖେ ତା ଖବର !
 ହେଉ କାହା ପାଇଁ ?
 ସଖେ ଦେଖା ନାହିଁ !

ମାଟି-ଘଟ ପଞ୍ଜୁରୀକ
 ଭଲ ରଙ୍ଗେ ଭାଆଉଛି,
 ଶୁଆ ଉଡ଼ିଗଲା, ଖାଲି
 କି ହେବ ମାଟି-ପଞ୍ଜୁରୀ ?
 ପଞ୍ଜୁରୀରୁ ଯାଇ ଶୁଆ,
 ପଞ୍ଜୁରୀରୁ ପଞ୍ଜୁରୀରେ
 ବଡ଼ ତୁ ମନୁଆ ଶୁଆ
 ପଞ୍ଜୁରୀରେ ଥିଲେ ପାଦେ
 ଉଡ଼ିଯାଆ ଶୁଆ, ସୁଖେ
 ଆକାଶରେ ଉଡ଼ି ବାବୁ
 ପଞ୍ଜୁରୀକୁ ଦେଲ ଗିଳି
 ଶୁଆକୁ ନାଶିବ ମୋର
 ଉଡ଼ିରେ ଉଡ଼ିରେ ଶୁଆ
 ବଇକୁଣ୍ଠେ ଭେଟ ଯାଇଁ
 ଯିଏ ଯାହା ଅରଜିଛି
 ଭୋଗ ଶେଷ ହେଲେ ତାକୁ
 ପୁଅର ସରିଲା ଭୋଗ,
 ମାୟାମୋହୁଁ ମୁକ୍ତିଲଭି
 ପୁଅ ପାଇଁ ଜନନୀ ତୁ
 ଅକାରଣ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାସ,
 ସେଦିନ କହିଲେ ପରା
 “ଏ ସଂସାର ବିଧାତାର
 ଆମ କାମ, ବଢ଼ିବୁର
 ଭଲ ଫୁଲ ଫଳ କରି

ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଶୁଆ,
 ଭାବବିନୋଦିନୀ !
 ପଡ଼ିଲା ପଞ୍ଜୁରୀ;
 ଦିଅ ପୋଡ଼ିଜାଳି ।
 ଆକାଶରେ ହସେ;
 ବଳେ କଥା ପଶେ !
 ବାରେ ଦେଖ ଭାଳି ।
 ଜଡ଼ିବ ଶାଙ୍କୋଳି !
 ସରିଲା ତୋ କାମ;
 ଘୋଷ ରାମନାମ ।
 ଭୋକିଲା କିନ୍ତୁ;
 ଶକ୍ତିଅଛି କାର ?
 ଉଜରୁ ଉଜରେ ।
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଠାକୁରେ ।
 ଭୋଗିବ ମହାରେ;
 କିଏ ରଖିପାରେ ?
 ସେ ତ ଗଲା ଚାଲି,
 ମୋଷ ପଛା ଧରି ।
 ନେହୁଁ ବାହୁ ଜଳ;
 ଅଛି କିବା ଫଳ ?
 ମହାମା ବୁଝାଇ,
 ବଢ଼ିବୁ ହୋ ଭାଇ !”
 କରୁଥିବା ସେବା;
 ପ୍ରଭୁରେ ତୋଷିବା ।

ଭଲ ଫଳ ଦେଖି ସ୍ବାମୀ, *
ମାଳୀ ସୁଖୀ ହେବ ସିନା,
ଉଦାତ ସୁନ୍ଦର, ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ସ୍ବାମୀ ଇଚ୍ଛାକଲେ, ନେଲେ
ଛୁଡ଼ି ସେ ସକଳ ଚିନ୍ତା,
ବୃଥା ମୋହେ ନ ତାଳ ଗୋ
ବିଭ୍ରଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିରେ କିଛି
ଏ ସ୍ଥାନରୁ ଯାଇ ଅନ୍ୟ
ସେହିଭଳି ଜୀବର ତ
ବିଭ୍ରକୃପାରେ ହୁଏ ତ,
ଦେନି ଭାସୁଥିବ ଉଦା,
ଅକାରଣ କରୁ ଶୋକ,
ଉଦା ମୋର ଥିଲୁ ଗୌର !
ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ତାଳ ସଦା
କୁମ୍ଭୀର ଧଇଲୁ ଗଳା
ମୃତ୍ୟୁ-ଦୁଃଖେ ବିଭ୍ର ମନୁ
ସରଗର ଯାନ୍ତି ଥିବ
ଅକାରଣ ଶୋକ କରୁ
ଆମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଦେଖିବା
ସୁଖରେ ଭାସୁଛି ସୁଅ,
ଉଦା-ମରଣର କବା
କେଉଁ ସ୍ଥାନେ ଅଛି, ଭଲେ
କେବେ ଯୁଗି ମାଆ ଯୁଏ
ଶୁଭଦଶା ହେଲେ ଗୌର !

ଯଦି ନିଏ ସୁଖେ,
ସଡ଼ିବ କି ଦୁଃଖେ !
ଫଳ ବଗିଚାର,
ସବୁ ତ ତାଙ୍କର !
ଦୁଃଖ ପୋଛମନୁ;
ଲେତକ ନୟନୁ ।
ନଷ୍ଟ ନାହିଁ ହୁଏ,
ସ୍ଥାନେ ଦେଖାଦିଏ ।
ହୁଏ ନାହିଁ ନାଶ ।
ସମୟ ବିଶେଷ
ତୁ ଲେ କିସ ଜାଣୁ ?
ଦୁଃଖ ପୋଛ ମନୁ ।
ପରମ ପ୍ରେମିକ,
ପୀରତି-ଲେତକ ।
ରଟିଲୁ ଠାକୁର !
ନ ଗଲେ ପାଶୋର ।
ବଇକୁଣ୍ଠଧାମେ,
ମାଆ ଯୁଦ୍ଧ ନାମେ ।
ସୁଅର ମଙ୍ଗଳ,
ଲେତକ ନ ତାଳ ।
ଅଛି ଗୋ ଠିକଣା ?
ନ ପଡ଼ୁଛି ଜଣା ।
ହୋଇପାରେ ଭେଟ
ନ ହୁଅ ଉଚ୍ଚାଟ ।

ଗୌରୀ—କହୁଅଛି ମନ ମୋର,
 ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଣ ପାଶେ
 ଗିରବର—ମିଳୁ ବା ନ ମିଳୁ ପୁଅ,
 ଯେତେ ଦିନ ବିଭ୍ର ଦେଲେ,
 ଏବେ ଆନ ସେବା ଯଦି
 ସେ ସେବା ବି କରିଥିବା
 ସେବା ନ କରି ସେ ଠକେ
 ପରଦାବେଶ ଆତ୍ମଜ୍ଞାନେ
 ‘ମୋର ପୁଅ’ ଏ ଭାବ ତ
 ବିଭ୍ରସେବା ସାବଧାନେ
 ଘାଟେ ଯାଇ ଗିରବର
 କରି ନ ପାରି ଫେରିଲେ
 ଗିରବର—ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀ ଥିଲେ ବଡ଼
 କଲ୍ୟାଣ ହୋଇଛି ବିଭ୍ର
 ପିତାମାତା ଗଲେ, ପୁଅ
 ଶେତ କାମେ ଘାଣ୍ଟି ହେବା
 ଭାଗ ଲାଗାଇଲେ ବଳ,
 ଚଳିଯାନ୍ତି ସୁଖେ ପତି-
 ଠାକୁରଙ୍କ ସେବାପୂଜା
 ଧ୍ୟାନ, ପୂଜା କରି ଭକ୍ତ
 ବିଭ୍ରସେବାରେ ଗଉରୀ
 ଭୁଲିଗଲା ଭବ-ଦୁଃଖ,
 ଗିରବର—ଉଦା ଥିଲେ କି ପ୍ରିୟେ ! ଏ ଭଜନ ପୂଜନ
 ଦବ୍ୟ ସୁଖେ କଟି ପାରୁ-

ପୁଅ ଅଛି ଜାଇ,
 ଆସିବ ସେ ଧାଇଁ ।
 ଲେଉଟୁଛି କିଏ ବା ?
 କରୁଥିଲି ସେବା ।
 କରନ୍ତି ବିଧାନ,
 ଦେଇ ପ୍ରାଣ ମନ ।
 ସେହି ତ ପାମର,
 ଜନ ହୁଏ ଚୋର ।
 ନୁହଇ ସଙ୍ଗତ,
 କରିବା ବିହିତ ।
 ପୁଷ୍ପର ସନ୍ଧାନ
 ଗନ୍ଧାର ବଦନ ।
 କଷ୍ଟ ଥାନ୍ତେ ପାଇ,
 ଆଗ ତାଙ୍କୁ ନେଇ ।
 ନେଲା ତ କନ୍ଧାର,
 କିବା ଦରକାର ?
 ଯାହା ମିଳେ ଧାନ,
 ପତ୍ନୀ ଦୁଇ ଜଣ ।
 ଚଳେ ଶ୍ରୀମତ,
 ପଡ଼େ ଭାଗବତ ।
 ବୁଢ଼ ନରନ୍ଦର,
 ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଅନ୍ତର ।
 ଥାନ୍ତା ଆମ ଦିନ ?

ବିଭ୍ର ନେଲେ ପୁଅ, ଆମ୍ଭେ
ସବୁ କଲ୍ଲାଣ ଖେଳେ
ଗୌରୀ—ସତେ ନାଥ ! ବିଭ୍ରଙ୍କର
ତାଙ୍କ ଦେନି ପୁଣି କେବେ
ମାତାର ଅନ୍ତରେ କିନ୍ତୁ
ପୁଅର ମଧୁର ସ୍ମୃତି,

× × ×

ଉଦାକୁ ମୁଖରେ ଧରି
ତାକୁ ଦେଖି ଗୋଡ଼ାଇଲୁ
ଲଗିଗଲୁ ଯୁଦ୍ଧ, ଉଦା
ଜଳ ଉପରକୁ ହେଲେ
ଯୋଗକୁ ପାଖେ ନଉକା,
ଟେକିନେଲେ ଉପରକୁ,
ନଉକା ଉପରେ ଉଠି
ଯତନରେ ସେବା କଲେ

× × ×

ସେହି ପ୍ରଦେଶରେ ରାଜା
ରାଣୀଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା
ରାଣୀଙ୍କ ମରଣେ ରାଜା
ନେବେ ସନ୍ନ୍ୟାସ, ଛାଡ଼ିବେ
ପିତାଙ୍କର ଗୁରୁ ଆସି
ସେ ତ ସିଦ୍ଧ ମହାଯୋଗୀ,
ଗୁରୁ—ଯଜ୍ଞ ଏକ କରୁ ଯଦି,
ମିଳିବ, ଏ ରାଜଗାଦି

ବୁଢ଼ିଲୁ ଭଜନେ
ବିଭ୍ରଙ୍କ ବିଧାନେ ।
ଅପାର କରୁଣା,
ନ ହୁଏ ତ ଉଣା ।
ଜାଗେ ବାରମ୍ବାର,
ବଦନ ସୁନ୍ଦର ।

× ×

ବୁଢ଼ିଲୁ କନ୍ୟାର,
କନ୍ୟାର ଅପର ।
ଜନ୍ତୁ ମୁଣ୍ଡ ଖସି,
ଉଠିଲା ସେ ଭସି ।
ଲୋକେ ତାକୁ ଦେଖି,
ଆଦରରେ ରଖି ।
ମୁକ୍ତି ବାଳକ,
ଥିଲେ ଯେତେ ଲୋକ ।

× ×

ଥିଲେ ଚନ୍ଦ୍ରସେନ,
ନ ଥାଇ ସନ୍ତାନ ।
କରନ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧ,
ଅସାର ସଂସାର ।
ଦେଲେ ଦରଶନ,
ଭକ୍ତ-ରତନ ।
ସୁଯୋଗ୍ୟ ସନ୍ତାନ,
କରିବ ମଣ୍ଡନ ।

ମାତାପିତା ଭୁଲି ଏଥୁ
 କ୍ଷସିୟୁ ସେ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ
 ରାଜଗୁରୁ ସଙ୍ଗେ ରାଜା
 ସବିଧରେ ହେଲ ତହିଁ
 ଯଜ୍ଞ ଶେଷେ ରାଜା, ରାଜ-
 ନର୍ମଦାରେ ଜଳଜୀବେ
 ବୁଡ଼ନ୍ତ ଉଦାକୁ ଟେକି
 ଗୁରୁ କହେ, “ବାଳକକୁ
 କୁନ୍ଦୀର-କାମୁଡ଼ା ଘାଆ
 ଅଚେତନ ହୋଇ ଉଦା
 ଏକୋଇଶ ଦିନେ ଉଦା
 ଫିଟାଏ ଲେଟନ ଭୁଲେ
 ସକଳ ଶୁଲିଶ ଉଦା
 ନାମ ତାର ଉଦା, ସେ ଯେ
 କହିଲେ ତାହାକୁ ଲେକେ,
 ତୋହର ଜନକ,
 ଜନନୀ କମଳା ତୋର
 ତୁ ରାଜନନ୍ଦନ ସାର
 ଉଦୟରାଜ ତୋ ନାମ,
 ଦେଶେ ଦେଶେ ରାଜସୁକୁ !
 ସୁଯୋଗ୍ୟ ଗୁରୁଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱେ
 ଦିନୁ ଦିନ ବଢ଼େ ବୁଦ୍ଧି,
 ରାଜୋଚିତ ଶାସ୍ତ୍ରଗୁଣ,
 ତରଳାଏ ହୃଦ, ଭୁଲି

ରହିବ ବାଳକ,
 ବଢ଼ିବ ତା ଟେକ ।
 ବିଜେ କଲେ ବନ,
 ଯଜ୍ଞ ଅନୁଷ୍ଠାନ ।
 ଗୁରୁ ନାବେ ବସି
 ବାଣ୍ଟୁଥିଲେ ଭୂଷି ।
 ନେଲେ ନାବପରେ;
 ପାଳ ଯତନରେ ।”
 ନ ଶୁଖେ ଗୋଡ଼ରେ,
 ରହେ ରାଜଘରେ ।
 ମୁକ୍ତା ହେଲ ଦୂର,
 ମାତାପିତା ତାର ।
 ମନେ ରହିଥିଲା,
 କ୍ଷସିୟୁର ପିଲା ।
 “ରାଜା ଚନ୍ଦ୍ରସେନ-
 ତୁ ରେ ଏକଇ ସନ୍ତାନ ।
 ଯାଇଛନ୍ତି ମରି,
 ଦେଶର ସଙ୍ଗାଳୀ ।
 କୁଳକୁ ଉଦୟ;
 ବିଦ୍ରାର ବିଜୟ ।”
 ଚାହିଲେ କୁମର;
 ବିବେକ, ବିରୁର ।
 ପ୍ରଜାଜନ ଦୁଃଖ
 ଯାନ୍ତି ରାଜସୁଖ ।

ବିଭୁରେ ଭକତି ବଢ଼େ, •
 ଯେ ଶୁଣଇ ବଣ ହୁଏ,
 ବିଜୟନଗର ରାଜା
 ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ କୁମରଙ୍କ
 ରାଜ୍ୟେ ଅଭିଷେକ କରି
 ସନ୍ନ୍ୟାସ ବଢ଼ିଣ ରାଜା

×

×

×

ବଚନ ମଧୁର,
 ହୁଏ ଆପଣାର ।
 କଲେ ଜନ୍ୟାଦାନ,
 ବଢ଼ିଲ ସମ୍ମାନ ।
 ପୁଣେ ବହୁମାନେ,
 ଚଳିଗଲେ ବନେ ।

ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପଡ଼ିଲା ଦେଶେ
 ସରିଗଲା ଧନଦ୍ରବ୍ୟ
 ଠାକୁରଙ୍କ ମାତିଗତି
 ହେଲା ଅର୍ଥ, ପତିପତ୍ନୀ
 ଶେଷେ ଗୌରୀ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଲେଥ,
 ବିପ୍ର ହସ୍ତେ ଦେଇ ଗୃହ
 ଯାଆନ୍ତି ଯୁଗଳ ଭକ୍ତ
 ଅଚଳା ଭକତି ହୃଦେ
 ବିଭୁରେ ନିର୍ଭର ସଦା,
 ରାଜିରେ ବଟପୀ ତଳେ
 କାଳସର୍ପ ଥିଲା ବୃକ୍ଷେ,
 ଗୌରୀ ପାଦେ, ବିଷ କଷ୍ଟେ
 କରୁ କରୁ, ଗୌରୀ ଶେଷେ
 ଗିରବର ଦେଶେ, ବିଭୁ
 ରାଜସା ର ପତ୍ନୀ ପାଶେ
 ସ୍ତବେ-ସ୍ତବେ ଗିରବର;

ଗୌରୀ ଗିରବର,
 ହେଲେ ହରବର ।
 ପାଇଁ ଅନଟନ,
 ଚନ୍ଦ୍ରାଗ୍ରସ୍ତ ମନ ।
 ଦେବତା ମୂରତି,
 ତେଜିଲେ ଦମ୍ପତି ।
 ବିଭୁ ନାମ ନେଇ,
 ତିଳେ ଭୟ ନାହିଁ ।
 ବିଭୁପଦେ ଲୟ,
 ନିଅନ୍ତି ଆଶ୍ରୟ ।
 କଲା ସେ ଦଂଶନ
 ଶିଶୁର ସୁରଣ
 ମୁଦିଲା ନୟନ,
 ମଙ୍ଗଳ ବିଧାନ ।
 ବିଭୁ ନାମ ଗାଇ
 ରାତି ଗଲା ପାହ ।

ପ୍ରାତ୍ ପହୀଣବ କରେ
 ବିଭୁ ନାମ ଗାଇ ଚଳେ
 ସର୍ପ ଦଂଶିଲେ ଶବକୁ
 ନର୍ମଦାର ପୂତ ନାରେ
 ଗଉରୁର ପ୍ରିୟ ଦେହ
 ହୋଇଥିଲା ଜୀବନରେ
 କ୍ଷଣେକ ଗମ୍ଭୀର ମୁଖ,
 ଫେରିଲେ ନର୍ମଦାଞ୍ଚରୁ
 ବୈରାଗ୍ୟ ବଢ଼ିଣ ଶ୍ରୀଶେ
 ଗିରବର ଭୁଲିଗଲେ
 ବୃକ୍ଷମୂଳେ ବସି ଦିନେ
 କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହୁଛନ୍ତି,
 ଅଭୟ ଚରଣ ତଳେ
 ଜୀବନ ତ ଧରି ନୁହେଁ,
 ଡାକୁ ଡାକୁ ଭାବେ-ଶ୍ରେଳା,
 କ୍ଷଣକରେ ଘୋଟିଗଲା
 ନର୍ମଦା ଯମୁନା ହେଲା,
 ସମ୍ମୁଖରେ ବିସ୍ତାରିତ
 କୁଞ୍ଜ ବିରାଜିତ ପିଂଡ଼-
 ଶିଉଳ ସୁନ୍ଦର ପୀତା-
 ଶିରରେ ମୟୂରରୁଲ,
 ବସେ ବନମାଳ, କଣ୍ଠେ
 ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବାଂଶରା ହାତେ,
 ଦୟାଦ୍ର ପରାଣେ ଶୂନ୍ୟ-

ବହି ଗିରବର,
 ନର୍ମଦାର ଶର ।
 ନ ଦହନ୍ତି କେହି,
 ଦେଲେ ସେ ଭସାଇ ।
 ଏତେ କାଳ ପରା
 ପୀରଣ-ପସର !
 ଗଲ ସବୁ ଭୁଲି,
 ନାମ ବୋଲି ବୋଲି ।
 ହେଲା ଜୀବତମ
 ଶ୍ରେଜନ-ଶୟନ ।
 ହୋଇଣ ଆତୁର
 “ପ୍ରଭୋ ! ରକ୍ଷାକର ।
 ସ୍ଥାନ ଦିଅ ଦାସେ,^୧
 ଆଉ କିବା ଆଶେ ?
 ହୋଇଲେ ମୁକ୍ତିତ,
 ସବୁ ଅଦଭୁତ ।
 ବନ-ବୃକ୍ଷାବନ,
 କଦମ୍ବ-କାନନ ।
 ମୁଖେ ବେଣୁପାଣି,
 ମୂର ଦିବ୍ୟଠାଣି ।
 ବାହୁରେ କଙ୍କଣ,
 ରତ୍ନ-ବିଭୂଷଣ ।
 ବାଜେ ଧୀରେ ଧୀରେ,
 ଛନ୍ଦି ଭକତରେ ।

ଦନଶ୍ୟାମ ଜ୍ୟୋତିଃ-ସ୍ରୋତ	ବାହାରେ ଭିତରେ !
ଫିଟାଏ ଭକତ ଚକ୍ଷୁ	ମହାପ୍ରେମଭରେ ।
ନୟନ ପଲକସ୍ଥାନ,	ଜଡ଼ ହେଲା ଦେହ,
ଖେଳଇ ଅନ୍ତର ଭେଦ	ଅମୃତ-ପ୍ରବାହ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ଗିରବର ! ପ୍ରିୟତମ	ଭକତ ମୋହର !
ତୋ ବିରଜ ସହି ନୁହେ,	ବିଦରେ ଅନ୍ତର ।
ଗୁଲ ବୃନ୍ଦାବନଧାମେ,	ରହିବୁ ମୋ ପାଶେ,
ହସିବ, ଖେଳିବ ସଙ୍ଗେ	ନିତି ପ୍ରୀତି-ରସେ ।
ପତ୍ନୀ ମର ନାହିଁ ତୋର,	ଜାଲନ୍ତ କୁମର,
ଗୌରୀ ଉଦା ହେବେ ଭେଟ	ଦିନେ ସଙ୍ଗେ ତୋର ।
ପୁଷ୍ପକାମନା ଗଉରୀ-	ପ୍ରାଣୁ ଭୂଟି ନାହିଁ,
ଭୂଟିଲେ, ଆସିବ ପାଶେ,	ରହ ସୁଖେ ଭୁଞ୍ଜି ।
ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ହୁଏ କ୍ଷଣେ	ଗିରବର ଦେହ,
ଶରୀର ବାହାରି ଖେଳେ	ଆଲେକସମୁହ ।
ଦିବ୍ୟ ବାଳଗୋପ ତନୁ	ଆଲେକୁଁ ବାହାରି,
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣତଳେ	ପ୍ରେମେ ପଡ଼େ ଟଳି ।
ଭକତବତ୍ସଳ ବସେ	ଭକତେ ଭଞ୍ଜିଲେ,
ବୃନ୍ଦାବନ ସହ କ୍ଷଣେ	ଅନର୍ଘିତ ହେଲେ ।

×

×

×

ଗୌରୀ ତନୁ ଶ୍ରୀ ଯାଉ-	ଥିଲା ସ୍ରୋତଜଳେ,
ଅଟକ ରହିଲା ଏକ	ଝର ତରୁମୂଳେ ।
ସାତ ଦିନ ଦେହ ତରୁ	ତଳେ ଥିଲା ରହି,
ବନ ପକ୍ଷୀ, ଜଳଜୀବ	ନ ଛୁଇଁଲେ କେହି !

ଆଠ ଦିନେ ପୁଣି ଭାସେ
 ଦେଖିଲେ ଦୂରରୁ କେହି
 ପିଣ୍ଡେ ଅଛୁ ପ୍ରାଣ ଶେଷେ
 ଉପରେ ଉଠାଇ ଛୁଆଁ-
 ମନ୍ଦ-ପାଣି ପଡ଼ି, ଉଠି
 ଚଳାଇ ନେଲେ କୁଟୀରେ
 ସିଦ୍ଧିଫଳ ଏକ ତାକୁ
 ‘ସଂସାର ବୋଝ ଖସିଲ’,
 କିଛି କାଳେ ପଡ଼ିପୁଡ଼ି
 ସିଦ୍ଧିବଳେ ଯୋଗୀ ସବୁ
 ଅଞ୍ଜତର କଥାସବୁ
 ପଡ଼ି ପରାଗତ ଚନ୍ଦ୍ର
 ପଡ଼ି କଥା ଶୁଣି ମନେ
 “ପଡ଼ି ଦେବ କହୁଥାନ୍ତି,
 ସବୁରେ କଲ୍ୟାଣି ଭରା;
 ସବୁବେଳେ ଲାଗେ ତାଙ୍କୁ
 ତାଙ୍କ କଥା ସବୁ ସତ,
 ପଡ଼ି ମୋର ପରାଗତ
 ପାଇଥାଆନ୍ତେ କି କେବେ ?
 ଜ୍ଞାନ-ଜ୍ୟୋତି ଜାଳ ବିଭ୍ର,
 ଆତ୍ମା ଅମରତ୍ବ କଥା,
 ପରାଣ ନାଚଇ ପ୍ରେମେ,
 ଶେଷେ କହନ୍ତି, “ନିକଟେ
 ସ୍ବାମୀର ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଠ ନିଜେ

“ସୁଅରେ ଶରୀର,
 ସିଦ୍ଧି ଯୋଗୀବର ।
 ପାରିଲେ ସେ ଜାଣି,
 ଦେଲେ ମନ୍ଦ-ପାଣି ।
 ବସଇ ଗଉରୀ,
 ଯୋଗୀ ହାତଧରି ।
 ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ,
 ନାଶ ମନେ ଭାଲେ ।
 ଆସେ ବାଳା ମନେ,
 ବୁଝନ୍ତି ଗୋପନେ ।
 ତାଙ୍କୁ ଗଲ୍ଲ ଜଣା,
 କରନ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନା ।
 ଭାବଇ ଗଉରୀ,
 ବିଭ୍ର ଯାହା କରି
 ମଙ୍ଗଳ ବିଧାତା,
 ଭକତର ଚନ୍ଦ୍ର ।
 ମୁହଁ ସଙ୍ଗେ ଥିଲେ,
 ଏତେ ଅଳ୍ପ କାଳେ
 ସବୁ ଭ୍ରମ ଦୟା !
 ଭୁଟୁ-ଭବ-ମାୟା ।”
 ଯୋଗୀ ମୁଖୁ ଶୁଣି
 ହସଇ ରମଣୀ ।
 ଅଛି ପଡ଼ି ଦେହ,
 କର ଭୁ ନିବାହ ।

ବନଦେବୀ ତନ୍ତ୍ରେ ଅଛି .
 ଯାଅ ମାଆ ପ୍ରେତନିୟା
 କାନ୍ଦୁ ମିଳିଗଲେ ଆସି
 ସେମାନେ ଗଉରୀ ସଙ୍ଗେ
 ଗୌରୀ ଦେଖେ ପତି ଦେହ
 ଦିବ୍ୟବସ୍ତ୍ରା କେହି ଦେବା
 ଗଉରୀଙ୍କୁ ଦେଖି ଦେବା
 ବ୍ରହ୍ମଗୁରୁ ମିଳି ଚିତା
 ପତି ଦେହ ଦାହକର୍ମ
 ନର୍ମଦାର ପୂତ ମାରେ
 ସ୍ଥାନ ସାର ଗୌରୀ ଦିଏ
 ଯେତେ ତେଷ୍ଟା କଲେ, ଅଶ୍ରୁ
 କାୟ-ବସ୍ତ୍ର, ବାଣୀ ଦେଇ
 ‘ବୁଝାଇ ଶରଣ’ ମନେ
 ଗେରୁଆ ପିନ୍ଧଣ ବାଳା
 ଅଜଣା ପଥର ଯାନ୍ତି,
 ଯାଉ ଯାଉ ପଥ ପ୍ରାନ୍ତେ
 ସବୁ ମଙ୍ଗଳୋତ୍ସବ,
 ସେହି ସେ ନଗରେ ରାଜା
 ପୁଣି ରାଜଗାଦି ଦେଇ
 ଉଦୟରାଜ ମଙ୍ଗଳ
 ମହାଉତ୍ସବରେ ଭାଜି
 ପୁଣି ଗାଦି ଦେଇ ଚନ୍ଦ୍ର-
 ପୂର୍ବରାତ୍ରେ ଯୁବରାଜ

ଅତି ହିଁ ମରାଲେ,
 ସାର ଭକ୍ତିଭରେ ।”
 ବୁରି ବ୍ରହ୍ମଗୁରୁ,
 ବନେ ଗଲେ ଚଳି ।
 ବନେ ବୃକ୍ଷତଳେ,
 ଜଗି ବସି ଥିଲେ ।
 ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ହିତ,
 କଲେକ ସଜ୍ଜିତ ।
 ସବୁ ଶୁଭେ ହେଲୁ,
 ଭୟ ଭୟାଗଲୁ ।
 ପ୍ରେତ-ଜଳାଞ୍ଜଳି
 ପଡ଼େ ନେତ୍ର ଗଳି ।
 ଗଲେ ବ୍ରହ୍ମଗୁରୁ,
 ଭାବଇ ଗଉରୀ ।
 ବାଣୀ ପ୍ରେମେ ବାଏ,
 ବିଦୁ ଗୁଣ ଗାଏ ।
 ପଡ଼ଇ ସହର,
 ମହାକୋଳାହଳ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରସେନବାସ,
 ରଚନ୍ତି ସନ୍ନ୍ୟାସ ।
 ଅଭିଷେକ ପାଇଁ,
 ପଡ଼ୁଥିଲୁ ଭୁଇଁ ।
 ସେନ ଗଲେ ବନେ,
 ଦେଖନ୍ତି ସ୍ବପନେ ।

ମାତା ସନ୍ଧ୍ୟାସିନୀ ବେଶେ
 ଜୀବନ-ରହସ୍ୟ, ଗୁଡ଼ି
 ରାଜା ବନେ ଯିବା ଆଗୁ
 ନଠରୁ ଆଣିବାଠାରୁ
 ସକଳ ବୃତ୍ତନ୍ତ; ପୁଅ
 ସନ୍ଧ୍ୟାସିନୀ ମାଏ କେବେ
 ନଗରେ ଡେଇଁ ରା ଦେଇ
 ସନ୍ଧ୍ୟାସିନୀ ଦେଖିଲେଇ,

×

×

ନଗରରେ ପାଦ ଦେଉଁ
 ଉଦା ଆସୁଅଛି ଧାଇଁ
 ମାଆ ପାଦ ଧରି ପ୍ରେମେ
 ବସେ ଧରେ ମାଆ ଭାଷେ,
 ତୋରେ ମୋରେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ
 ସବୁ ତ ମଙ୍ଗଳମୟ
 ପୁଅବସ ଧୁଏ ମାଆ,
 ପୁଅ ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ଖେଳେ
 ଦରବାର ଦେଲ ବନ୍ଦ,
 ‘ରାଜମାତା’ ମାଆଲକ୍ଷ୍ମୀ
 ମାଆ ହାତ ଧରି ପୁଅ
 ସମାବୃତ ସବୁ କହୁ-
 ଧୀରେ ଧୀରେ ପୁଅ ମୁଖ
 ପିତା ପରା-ଗତ ମାଆ
 ରାଣୀ ବଧୂ ଆସି ପ୍ରେମେ
 ଶିର ରୁମ୍ଭି ରାଜମାତା

କରନ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନା
 ସକଳ ଘଟଣା ।
 କହିଥିଲେ ପୁଅ,
 ଅଭିଷେକ ଯାଏ
 ପରାଣ ଉଚ୍ଛନ୍ନ,
 କରିବ ଦର୍ଶନ ।
 ଦୋଇଛୁ ପ୍ରଭୁର,
 ଦେବେ ସମାବୃତ ।

×

ମାତା ପ୍ରେମେ ଦେଖେ,
 ‘ମାଆ, ମାଆ’ ମୁଖେ ।
 ଗଡ଼ଇ କୁମର,
 “ଉଦା, ଉଦା ମୋର !
 କିଏ ବାବୁ ଦେଲ,
 କରୁଣାର ଲାଳା !”
 ଗଡ଼ାଇ ଲେଉଟକ,
 ବିଦ୍ୟୁତ-ଚମକ ।
 ଉଠେ ପ୍ରେମରେଇ,
 ଫେରିଛନ୍ତି ପୁର ।
 ନିଅନ୍ତି ନବରେ,
 ଛନ୍ତି ଧୀରେ ଧୀରେ ।
 ସବୁ କଥା ଶୁଣି,
 କହନ୍ତି ବଖାଣି ।
 ନମନ୍ତି ପାଦରେ,
 ଧରିଛନ୍ତି କୋଳେ ।

“ଏ ସ୍ତବେ, ଏତେ ବିଭୁତି,
 କି ହେବ ସ୍ତବେ-ବିଭୁତି,
 ପୁଣିର ଦର୍ଶନେ ଘୋର
 ବନେ ରହି ଭଜନରେ
 ପୁଣିର ଆଗ୍ରହେ ମାତା
 ନଗର ଉପାନ୍ତେ ପୁଣି
 ସନ୍ନ୍ୟାସିନୀ ରାଜମାତା
 ଶଶା ବାଇ ଗାନେ ଗାଇ
 ରାଜମାତାଙ୍କର ସଶ
 ପଦଧୂଳି ନେଇ ଶତ
 ଧୀରେ ଧୀରେ ପ୍ରାଣେ ପ୍ରେମ
 ରାଜମାତା ଧକ୍କା ଦିଏ
 ଫିଟିଲ ବୈକୁଣ୍ଠ-ଦ୍ଵାର
 ବଇକୁଣ୍ଠନାଥେ ଗୌରୀ
 ମାଳ ନବଦନ ଶ୍ୟାମ,
 ଦେଖି ରାଜମାତା ମୁଖୁ
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ସଂଜ୍ଞା ଲେପ,
 ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ଖେଳିଯାଏ
 ସନ୍ନ୍ୟାସିନୀ ଗଡ଼େ ପ୍ରେମେ
 ପିଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ି ପ୍ରାଣ ଯାଏ
 ଉଦୟରାଜ ଜୀବନେ
 ବିଭୁ ପାଦପଦ୍ମେ ସଦା
 ପୁଣି ସମ ପ୍ରଜା ଦେନେ,
 ମାଗେ ସଦା ବିଭୁ-ଦ୍ଵାରେ,

ପୁଣି ଏତେ ଦୟା,
 କାଟି ବିଭୁ-ମାୟା !”
 ଆସନ୍ତି କଟିଲ,
 ମାତା ମନ ଗଲ ।
 ଶେଷେ ରାଜ ହେଲେ,
 କୁଟୀର ରଚିଲେ ।
 ଗଲେ ସବୁ ଭୁଲି,
 ବିଭୁ ଗୁଣାବଳୀ ।
 ଦିଗେ ଦିଗେ ଖେଳେ,
 ଶତ ଚରିଗଲେ ।
 ପରାକାଷ୍ଠା ଧରେ,
 ବିଶ୍ଵରାଜ-ଦ୍ଵାରେ ।
 ଆସିଲେ ତ ଧାଇଁ,
 ଦେଖେ ପ୍ରେମେ ଚାହିଁ ।
 ନଟବର ଠାଣି,
 ନ ଫୁଟଇ ବାଣୀ ।
 ନ ପଡ଼େ ପଲକ,
 ଅପୂର୍ବ ଧୂଳକ ।
 ବିଭୁପାଦ ଧରି,
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ସଞ୍ଚରି ।
 ବିସ୍ତାରେ କାରତି,
 ସ୍ଥିର ସ୍ଵଚ୍ଛ ମତି ।
 ରାଜ୍ୟର ମଙ୍ଗଳ
 ମଦ୍ୟା-ପ୍ରେମେ ସ୍ତବେ ।

ଶେଷେ ସମାଧିରେ ରହି ତେଜିଲେ ଶରୀର,
ମାତା ପିତା ପୁଅ ଦେଲେ ବୃନ୍ଦାବନେ ମେଳ ।

ଅତିଥି ସନ୍ଧ୍ୟା

କାହିଁ ନଗରୀରେ ରହେ	ଦ୍ଵିଜ ଦାମୋଦର,
କାଙ୍ଗାଳ ସେ, ନାହିଁ ଘର	ଆଶ୍ରୟ କୁଟୀର ।
ସନ୍ତାନ କୋଳକୁ ନାହିଁ	ଏକଇ ଗ୍ରାହଣୀ,
ଭିକ୍ଷା ମାଗି ଦ୍ଵିଜ ଦିଏ	ପତ୍ନୀ ହସ୍ତେ ଆଣି ।
ଭଗବାନ ନାମ ନେଇ	ବୁଲେ ଦ୍ଵାରେ ଦ୍ଵାରେ,
କିଏ ସୁଖେ ଦେଲେ ମୁଠେ,	ଆନ ନାହିଁ କରେ ।
ଦୁଃଖ ନାହିଁ ଦ୍ଵିଜ ମନେ,	ସତତ ପ୍ରସନ୍ନ,
ସବେବେ ତୋଷଇ ଭାଷି	ମଧୁର ବଚନ ।
ଭିକ୍ଷା ଅନ୍ନେ ଭଗବାନେ	ପୂଜଇ ସେ ନିତି,
ପ୍ରଭୁ-ପରସାଦ ପ୍ରେମେ	ପାଆନ୍ତି ଦମ୍ପତି ।
କେଉଁ ଦିନ ଅଭ୍ୟାଗତ	ଆସନ୍ତି ଦୁଆରେ,
ନାରାୟଣ ଜ୍ଞାନେ ତାଙ୍କୁ	ପୂଜନ୍ତି ଆଦରେ ।
ଖୁଆଇ ପିଆଇ ପ୍ରେମେ,	କରନ୍ତି ଆଦାର,
ନ ବଳିଲେ ଉପବାସେ	ହୁଏ ମାରାହାର ।
ପତିପତ୍ନୀ ଏକବ୍ରତ,	ଏକମନ-ପ୍ରାଣ,
ଭଗବାନେ ସେବା ନିତି,	ସାଧନ, ଭଜନ ।
କାମନା ନାହିଁ ପରାଣେ,	କ୍ଷେତ୍ରେ ନାହିଁ ଆଶା,
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଭକତି ହୃଦେ,	ବିଭୁ ହିଁ ଭରସା ।

କାହିଁ ପ୍ରଭୁ ସବେଶ୍ୱର
 ମନ୍ଦିରେ ଛପନ ଭୋଗ,
 ଚାରିପୁଅ ହୁଏ ନାତି,
 ନାନା ଭୋଗେ, ଆଡ଼ମ୍ବରେ
 ବ୍ରହ୍ମା, ଇନ୍ଦ୍ର, ବରୁଣ ତ
 କୋଟି ଭୁବନ କରଇ
 ଭଗବତ୍ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ
 ସେବା କରି, ପଦ୍ମମୁଖ
 ଲକ୍ଷ ଭୋଗେ ପ୍ରଭୁର ତ
 କାଙ୍ଗାଳର ଖୁଦ ଦେଖି
 କେଉଁ ପ୍ରେମିକାର ଜାଡ଼
 ଶବରୁଣୀ ପ୍ରେମେ କୋଳ
 ଆଜି ବଡ଼ ଭୋଗ ଯିବେ
 ଦେନିବେ ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛା,
 ଅତି ବୁଦ୍ଧ, ହାଡ଼ମାଳ,
 ଧରି ଦିଜ କୁଟୀଦାରେ
 ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗକୁ ମୁଠେ ହେଲେ
 ଖାଲି ହାତେ ଫେରେ ଦିଜ
 “ପ୍ରଭୁ ! ଆଜି ଦୁଆରକୁ
 ନ ଆସନ୍ତୁ, ନ ଫେରନ୍ତୁ
 କୁଟୀର ଭିତରେ ଯାଇ
 ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଭଲଇ, “ଏକ
 ତାଟି-ଦ୍ୱାରେ ଶୁଭେ ଡାକ,
 ‘ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ତ ହେବେ ଇଏ’,

ଭକତବତ୍ସଲ,
 ଉଠେ ସଦା ଗୋଳ ।
 ଧନୀ ମାନ୍ୟ ଜନ,
 କରନ୍ତି ପୂଜନ ।
 କରନ୍ତି ପ୍ରଣାମ,
 ପାଦେ କୃପାଭିଷା ।
 ପାଦତଳେ ବସି,
 ଚାହିଁ ଆନ୍ତ ହସି ।
 ନ ପୂରେ ଉଦର,
 ତୁଣ୍ଡ ଗଡ଼େ ନାଳ ।
 ଶାଗେ ଯାଏ ମନ,
 ଅମୃତ ଭୋଜନ ।
 ଦାମୋଦର ଘର,
 ଅତିଥି ସଜ୍ଜାର ।
 ସନ୍ନ୍ୟାସୀର ବେଶ
 ହେଲେ ପରବେଶ ।
 ଭକ ମିଳି ନାହିଁ,
 ପ୍ରଭୁରେ ଜଣାଇ ।
 କେହି ଅଭ୍ୟାଗତ
 ହୋଇଣ ଶୁଧୁତ ।”
 ବ୍ରାହ୍ମଣୀକୁ କହେ,
 ନୂଆ କିଛି ନୁହେ ।”
 ଦାମୋଦର ଆସେ,
 ଭାବଇ ବିରସେ ।

ଅତି ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଦେହ, ଠିଆ
 ଅତି ଶୁଧା, ମୁଖୁଁ କଥା
 ଦାମୋଦର ଭକ୍ତଭରେ
 ଆଖିରୁ ଲେଖକ ବହେ
 ସନ୍ନ୍ୟାସୀ—ଭକତ, ତୋହର ଯଶ
 ଆଜି ଆସିଛି ଖାଇବ
 ଶୁଦ୍ଧାକୁ ଭକତ-ଅନ୍ନ
 ତୁମ୍ଭେ ହୁଏ ମୁଁେ ଭାତ
 ଦୁଃଖୀ ଅଭ୍ୟାଗତ ଜନେ
 ଏ ବୃକ୍ଷରେ ତା ଦୁଆର
 ପୁରୁଣା ଶରୀର ତଳ
 ତୋ ଅନ୍ନରେ ଲେଉଟ ହେଲା,
 ମୁଁଏ ମାତର ଅନ୍ନ,
 ଦେବୁ କି ନ ଦେବୁ କହ,
 ମୁଖୁ ନ ପୁଟିଲ ବାଣୀ,
 କୁଟୀର ଭିତରେ ନେଲା,
 ଶୀତଳ ଜଳରେ ପ୍ରେମେ
 କୁଶାସନ ପାରି ହାତ
 ପତ୍ନୀର ସମୀପେ ଯାଇଁ
 ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ବିରୁଦ୍ଧ ପ୍ରାଣ
 ବାସନ କୁସନ ନାହିଁ
 ବିକଦେଇ ଅତିଥିର
 କି ହେବ, କିସ କରିବ,
 “ଶ୍ରେକପେଟେ ବାହୁଡ଼ିବେ,
 ହେବା ଶକ୍ତି ନାହିଁ,
 ନାହିଁ ବାହାରଲ ।
 କରଇ ପ୍ରଣତି,
 ପ୍ରାଣେ କୃପା ଅତି ।
 ଶୁଣିଛି ବହୁତ,
 ମାଗି କରି ଭାତ ।
 ଅମୃତରୁ ବଳେ,
 ପାଇଁ ପାଣି ଶେଲେ ।
 ଯାର ଦୟା ନାହିଁ,
 ଦେଖି ନ ଯୋଗାଇ ।
 ବୁଲି ଚଳୁ ନାହିଁ,
 ଆସିଛି ମୁଁ ଧାଇଁ ।
 ଲେଉଟା ନାହିଁ ବେଶି;
 ମୁଁ ବୃକ୍ଷ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ।
 ବୃକ୍ଷ ହାତ ଧରି
 ଶିଶୁର ସୁମରି ।
 ଚରଣ ଧୋଇଲା,
 ଧରି ବସାଇଲା ।
 କହେ ସବୁ ହାଲ,
 ବଡ଼ କଲବଲ ।
 ବସ୍ତୁ ଅଳଙ୍କାର,
 ରଚନା ସଜାର ।
 ମନେ ଘୋର ଚିନ୍ତା,
 ଅତିଥି-ଦେବତା ।”

ପିତୃପତ୍ନୀ-ନୟନରୁ	ଗଢ଼ିଲୁ ଲେଉଟକ
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ମନେ ଉପାୟ	ଦେଖାଗଲା ଏକ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ—ଧାଅଁ ତ ଉଗ୍ରାସୁଦରେ	ଆଣ ତ କରୁଣ,
ଲମ୍ବ ବାଳ ଅଛି ଶିରେ	ବଳିବା ଚଉରା ।
ବିକଳେ ମିଳିବ ଧନ	ଅତିଥି ତୋଷିବା,
ବୁଢ଼ୀ ଦିନେ ଲମ୍ବ ବାଳେ	କିବା ଅଛି ଶୋଭା !
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଉଗ୍ରାସୁ ଦରୁ	କରୁଣ ଆଖିଲୁ,
ରୁର ପାଶୁ କିଛି ଛୁଡ଼ି	କେଣ କରୁଛନ୍ତି ।
ଦୁହେଁ ବସି ଶିପ୍ର ହସ୍ତେ	ବଳିଲେ ଚଉରା
ଚଉରା ବିକିବ ବିପ୍ର	ଯାଏ ହାତେ ଧରି ।
ଯୋଗକୁ ଶିଖିକେ କାନ୍ଦୁ	ସୁଟିଲେ ଗ୍ରାହକ,
ଦିଅଁ ରୁଞ୍ଜିତ ପରିବା	ହେଲୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀକ ।
ସଖା ସ୍ନେହଭରି ରାନ୍ଧେ	ଡାଲି ତରକାରୀ,
ଅନ୍ନର ସୁବାସେ	ମହକିଲୁ ଘର ପୁର ।
କଦଳୀପତର ପାତ	ବାଡ଼ିଦେଲେ ଅନ୍ନ,
ବୁଦ୍ଧ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବସିଲେ	କରିଣ ସ୍ତୋତନ ।
ଯଜ୍ଞସ୍ତୋତ୍ରା ସବେଶ୍ୱର	ଏ କି ତୁମ ଲାଳା,
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ହାତର ରକ୍ଷା	ଅମୃତୁ ବଳିଲୁ ।
ପ୍ରେମେ ପଞ୍ଜା ଧରି ଦ୍ୱିଜ	କରଇ ବ୍ୟଞ୍ଜନ,
ବଳାଇ ବଳାଇ ଦ୍ୱିଜା	ପରସେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ।
ଅତିଥି-ଦେବତା ଖାଇ	ହାଣ୍ଡି କଲେ ଖାଲି,
ନ ରହିଲୁ ଅନ୍ନ, ଡାଲି,	ତରକାରୀ ବୋଲି ।
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ—ଖାଇ ପିଇ ଆଜି ବାବୁ,	ହେଲି ବଡ଼ ଭୁଷ୍ଟ,
ଏ ରାତିଟା ରହିଯାଏ,	ହୁଏ ଅନ୍ଧେ କଷ୍ଟ ।

ସକାଳେ ଚଳିବି, ହେବ
 ରାତିକ ଅଳପ ଲୋଡ଼ା,
 ରାତିଭୋଜନର ପାଇଁ
 କରିବାକୁ ହେଲା ନାହିଁ,
 ଆଦରେ ଦମ୍ପତି କାଟି
 ବନ୍ଧି ଯୋଗାଡ଼ିଲେ ଅଳ୍ପ,
 ରାତି ରାତିନରୁ ନାହିଁ
 ଅତିଥ-ଦେବତା ସବୁ
 ଦ୍ଵିଜ ପତିପତ୍ନୀ ଦୁହେଁ
 ଅତିଥ ଦେବତା ସୁଖେ
 ପତ୍ନୀର ମୁଣ୍ଡିତ ଶିରେ
 ଲଜି ମାଡ଼େ, ପତି ଆଖି
 ଛୁଣ୍ଟା ସେନ୍ଦେରରେ ଶୋଇ-
 ଅଖିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡନାଥ,
 ବ୍ରହ୍ମାରେ ଗୁପ୍ତ ଚରଣ
 ଦାମୋଦର ସୁଖେ ବସି
 ଭକତ କୋମଳ ସେବା
 ପାଇ ପ୍ରଭୁ ହେଲେ କ୍ଷଣେ
 ଅତିଥ ନିନ୍ଦିତ ଦେଖି
 “ସାର୍ଥକ ଜୀବନ ନାଥ !
 ଅତି ବୁଦ୍ଧ, ନାହିଁ ଶକ୍ତି,
 ଆମ ଭାଗ୍ୟ, ନେଲେ ସେବା,
 ସକାଳୁ ସେ ଯିବେ ଚାଲି,
 ପାହାନ୍ତିରୁ ଯାଇ ଉଷା

ନାହିଁ କଲବଲ,
 ଆଞ୍ଜୁଲେ ଚାଉଳ ।
 ଭାବନା ବିଶେଷ,
 ଥିଲା ଶେଷ କେଶ ।
 ବଳିଲେ ଚଉରା,
 ଡାଲି, ତରକାରୀ ।
 ରଖି ଅବଶେଷ,
 କଲେ ସୁଖେ ଗ୍ରାସ ।
 ଅତିହିଁ ପ୍ରସନ୍ନ,
 ଭୁଞ୍ଜିଲେ ତ ଅଳ୍ପ ।
 ପଡ଼ିଲେ ନଜର,
 ହୁଏ ଛଳଛଳ ।
 ପଡ଼ିଲେ ଅତିଥ,
 କୋଟି ବିଶ୍ଵପତି !
 କେଉଁ ଭାଗ୍ୟବଳେ,
 ଟିପେ ଆଦରରେ ।
 ପାବନ ପରଶ,
 ଘୋର ନିନ୍ଦା-ବଶ ।
 ଭାଷଇ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ,
 ସାର୍ଥକ ଏ ଭୂମି !
 ନ ପାରନ୍ତି ଚାଲି,
 ରହି ଦୁଇ ଓଳି ।
 ନ ଖାଇ କପର ?
 ମାଗି, ଆସ ଫେରି ।

ଯାହାକି ବିଧାତା ଦେବେ *
ଅମୂଲ୍ୟ ଏ ସେବା ନାଥ !

ଆମର ଶକତି ଅଛି
ନ ବାଧୁବ ଭିନ୍ନ ରୂପ
ପ୍ରତିକୂ ପତ୍ନୀ ବଳର
ପ୍ରଣୟେ ବାନ୍ଧିଲେ ରଖି
ଅନନ୍ତଶାୟୀ ଶ୍ରବଣେ
ପ୍ରେମଭରା କଥା ବାଜେ,
କମଳ ନୟନକଣ୍ଠ
ଆଉ ବେଶି କଥା ପ୍ରାଣ
ପ୍ରଭୁ-ଲଜ୍ଜାରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ପ୍ରେମମୟ ମହାପ୍ରେମେ
ପ୍ରଭୁ ଉଠି ଭକ୍ତପତ୍ନୀ
କହିଲେ, “ମା ! ଶିରେ ତୋର
ପ୍ରଳୟ ସୁନ୍ଦର କେଶ,
ଖେଳୁ ତରୁଣ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ
ମଣିରହ ବିଭୂଷଣ
ଏ ଘନ କୁଟୀର ହେଉ
ଧନରହେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ
ଦିବ୍ୟ ଶ୍ରେଣ ପରେ ଯାଅ
ପ୍ରେମେ ଆଶୀର୍ବାଦ ତାଳ
କାହିଁ ରୁଲିଗଲେ, କେହି
କ୍ଷଣକେ ବିଭୁ-ଆଶିଷ
ସକାଳେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଦେଖେ

ସୁଖେ ସୁନ୍ଦରଦେବା,
ଆଉ କି ପାଇବା ?
ଅଛି ତ ଅଭ୍ୟାସ,
ଓଲ ଉପବାସ ।
ଶୁଭ ପ୍ରେମ ବଳେ,
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଠାକୁରେ ।
ଭକ୍ତ-ଦମ୍ପତି-
ତରଳଇ ଧୃତି ।
ଅଶ୍ରୁଯାଏ ବହି,
ନ ପାରିଲ ସହି ।
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଶୋଇଲେ,
ଲୀଳା ବିରଚିଲେ ।
ଶିରେ ଦେଲେ ହାତ,
ହେଉ ସୁଶୋଭିତ
ଅଙ୍ଗେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିଙ୍କର
ଲେକେ ଆଗୋଚର ।
ଯାଉ ଅଙ୍ଗେ ଭରି,
ରମ୍ୟ ରଞ୍ଜୟଣ ।
ନୟନ ଭଣ୍ଡାର,
ବଜ୍ରକୁଣ୍ଡଳ ।”
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଗୋସାଇଁ
ଜାଣିଲୁ ତ ନାହିଁ ।
ହେଲୁ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ,
ଫିଟାଇ ନୟନ ।

କାମଦେବ ସମ ପତି,
 ନିଜ ଅଙ୍ଗେ ମଣି ରହୁ-
 ଏ କି ଶୋଭଇ ମସ୍ତକେ
 ମାନିମା ବିଭବେ ଶିରୁ
 କୁଟୀର ପାଲଟିଗଲା
 ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଝଟକରି,
 ଉଜ୍ଜ୍ୱଳପଗଣ, ଦିକା
 ଶ୍ରେକ-ପେଟ, ନିଦ ଶୁକୁ
 ବାହୁଣୀ—ଉଠନା ଉଠନା ବେଗେ
 ବାହୁଣୀ—ବୁଝି ନ ମାନବ ନୃତ୍ୟେ,
 କୋଟି ବହାଣର ନାଥ,
 ସବୁ ଅରୁଣ ରହି
 ଇକା ନାହିଁ ଯଦି ନାରୀ,
 ଦେବ ଋଷି ମିଶ୍ର ଜନେ
 ଭକତବିଧି ଘନ
 ଆସିଥିଲେ କୁପାକର
 ଆସିଥିଲ ଘନ-ଦ୍ୱାରେ
 କି ସକାର କରନ୍ତା ଏ
 ଘନବନ୍ଧୁ, କୁମାରୀ !
 ଆଉ ଦିନେ ସେହିଥାନ୍ତି,
 ପ୍ରାଣଭର ଦେଖିଥାନ୍ତି
 ଶ୍ରୀମୁଖରୁ ଶୁଣିଥାନ୍ତି
 ପଦସେବା କରିଥାନ୍ତି
 ଧୋଇ ଦେଇଥାନ୍ତି ପଦ

ରୂପ ବିମୋହନ-
 ଅତୁଲ୍ୟ ଭୂଷଣ ।
 ପ୍ରଲୟ କୁନ୍ତଳ,
 ଲେଟେ ପାଦତଳ ।
 ରମ୍ୟ ରାଜପୁଣ୍ୟ,
 ଧନରହ ଭର ।
 ଉଠାଏ ପତିରେ,
 ନାହିଁ ସହଜରେ ।
 ଖୋଜ ସନ୍ନ୍ୟାସୀକୁ,
 ଖୋଜିବି କାହାକୁ ?
 ସେ ତ ଭଗବାନ,
 ନିତ୍ୟ ସନାତନ,
 ଖୋଜି କେ ମାଇବ ?
 ସେ ପଦ ଦର୍ଶିବ ।
 ସନ୍ନ୍ୟାସୀର ବେଶେ
 ନିଜେ ପ୍ରେମ-ବଶେ ।
 ଅନାଥର ନାଥ !
 ଘନ ଅସମର୍ଥ ।
 କିପ୍ରା ଗଲ ଚଳି ?
 ଶ୍ରୀଚରଣ ଧରି,
 କମଳ ନୟନ,
 ଅମୀୟ ବଚନ ।
 ରାତି ରାତି ଧରି,
 ପ୍ରେମ-ଅଶ୍ରୁ ଢାଳି ।

ଅମୃତ ଆସ୍ବାଦ ଦେଇ	ଗଲ କାହିଁ ଗୁଡ଼ି ?
ବିରଜ ଅସହ୍ୟ ହୁଏ,	ପ୍ରାଣ ଯିବ ଉଡ଼ି ।
ଭକତ-ଦମ୍ପତି ସ୍ଥାନୁ	ନ ପାରିଲେ ଚଳି,
ଦିନ ସାରା ଗଡ଼େ ଅଶ୍ରୁ	ବିରହରେ ଜଳି ।
ପରେ ମହୋତ୍ସବ କରି	ପତି ପତ୍ନୀ ଦୁଇ
ବିଭ୍ରତ ସେ ସମ୍ପତ୍ତି	ଶୁଭପୂର୍ବ ହୋଇ
ଅରପିଲେ ସେବା ଅର୍ଥେ,	ଥିଲେ ଯେତେ ଦିନ,
ସେ ବିଭବେ ପୂଜୁଥିଲେ	ନର-ନାରାୟଣ ।

ଅସ୍ତ୍ରାକୃତ ପୁଷ୍ପ

ରାମାନନ୍ଦ ଉପଦେଶ	ମୁନିଙ୍କୁ ଦେଲେ,
ଚନ୍ଦ୍ର ପାତ୍ର ବୁଝିବୁ	ଚିନ୍ତା କଲେ ।
ଗଙ୍ଗା ଘାଟେ ଘାଟେ ମୁନି	ଚଳିଲେ ପ୍ରୟାଗ,
ତହିଁ ଚିନ୍ତାକୃତ ଗଲେ	ଧର ଶୁଭ ଯୋଗ ।
କଳକଳସନାଶିନୀ	ସାଗୀରୀ-ମାତା
କରିଛନ୍ତି ପୁଣ୍ୟଭୂମି	ସାଗୀରୀ-ମାତା ।
ବିବିଧ ବିଭବ ଧର	ତୋଳିଛନ୍ତି ଶରୀର,
ମିଶିଛି ଆକାଶେ ଚନ୍ଦ୍ର-	କୂଟ ଗିରିବର ।
ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଉଠି ଏକ	ଶିଖରର ଚୂଳେ,
ମୁନି ନରେଶ୍ୱରୀ ଶାସ୍ତ୍ରୀ	ଗୁମ୍ଫା କୁହୁଲେ ।
ସାଧନାର ପୁଣ୍ୟପୀଠ	ସାଗୀରୀ-ସିଂହର,
ଅନ୍ତରୁ ଶୁଭର ଗୀତ	ଗନ୍ଧାର ମଧୁର ।

ଅମୃତ ନିସ୍ତୁଳ୍ଲ ଯହୁଁ
 ତରଙ୍ଗ ଖେଳିଲୁ ମୁନି
 ଖୋଜି ଖୋଜି ଦେଖିଲେ ସେ
 ଖୋଲନ୍ତେ କିପରି, ମନ
 ବନ୍ଧୁ ଚେଷ୍ଟା ପରେ ରୁଦ୍ଧ
 ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶି ମୁନି
 ଦେଖିଣ ମହାତ୍ମା ମୁନି
 ଆଶିଷ ଦେଇ ମହାତ୍ମା
 ‘ସେଇ ଶିଡ଼ି ବାଟେଯାଅ’
 ଶିଡ଼ି ଧରି ଗୁମ୍ଫାତଳେ
 ପଡ଼ିଛି ପ୍ରାଙ୍ଗଣ ସ୍ତମ୍ଭ
 ଅତୁଲ ପ୍ରକାଶ ଯାଏ
 ଅଦୃଶ୍ୟ ସେ ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ
 ଚାରି ଆସନରେ ଯୋଗୀ
 ପଞ୍ଚମ ଆସନ ଖାଲି
 ମୁନି ଭାବନ୍ତି ସାଧକ
 ଆସନର ପାଶେ କମ-
 ପରିଷ୍କୃତ ପଦେ ସଜା
 ନିକଟରେ ସ୍ତମ୍ଭମାଳ
 ଦେଇଛି ପୁଷ୍ପବାଟିକା,
 ପ୍ରସନ୍ନ ପରାଣେ ମୁନି
 ଫୁଲ ଆସି ବସିଲେ ସେ
 ବିଜୟରାଜ୍ୟରେ ଭୋଗ
 କରିଲେ ସନ୍ତୋଷେ ପ୍ରଭୁ-

ବାଜିଲୁ ଶ୍ରବଣେ,
 ଭାବମୟ ପ୍ରାଣେ ।
 ପ୍ରସ୍ତର କବାଟ,
 ହୋଇଲୁ ଉଚ୍ଚାଟ ।
 ଦ୍ଵାର ଯାଏ ଫିଟି,
 ମହାତ୍ମାରେ ଭେଟି ।
 ପ୍ରଣତ ବିହ୍ୱଳେ,
 ବାଟ ଦେଖାଇଲେ ।
 ଦେଲେ ସେ ଆଦେଶ,
 ମୁନି ପରବେଶ ।
 ଦରପଣ ସରି,
 ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ଖେଳି ।
 ସଜ୍ଜିତ ଆସନ;
 ସମାଧିମଗନ ।
 ରହୁଅଛି ତହିଁ
 ଯାଇଥିବେ କାହିଁ ।
 ଶୁକ୍ଳ ଭାବ ଜଳ,
 ଫଳ, କନ୍ଦ, ମୂଳ ।
 ରମ୍ୟ ପୁଷ୍ପରଣୀ,
 ଶୁଭେ ଗୁଞ୍ଜ ଧ୍ବନି ।
 ସ୍ନାନ ଶୋଚ ସାରି,
 ଶୂନ୍ୟାସନ ଧରି ।
 କରି ସମର୍ପଣ,
 ପ୍ରସାଦ-ଗ୍ରହଣ ।

ବସିଛନ୍ତି ଯୋଗୀ, ନାହିଁ •
 ଫୁଲ ଫଳ ଆସି ସୁଟେ
 ମୁନି ତହିଁ ରହି ହେଲେ
 ଆନନ୍ଦେ ବହୁତ ଦିନ
 ଦିନେ ମୁନି ତୋଳିବାକୁ
 ବାଟିକା-ରକ୍ଷିକା ପାଶେ
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ମୁନି ହେଲେ
 ଚଳିବାର ଶକ୍ତି ଗଲ,
 ସେ ସ୍ଥିତିରେ କଟିଗଲ
 ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଶୁଣୁଛନ୍ତି,
 ମୁନି ରୁଣୁଛନ୍ତି, ନଭୁଁ
 ଓହ୍ଲାଇଲେ ଖୋଳ ଜଣ
 ବାଟିକା-ରକ୍ଷିକା ପାଶେ
 ପ୍ରତିହସ୍ତେ ଥିଲ ପୁଷ୍ପ-
 ଭବ୍ୟମୁଖିଁ ମୁନି ପରେ
 ସରବେ ଭକତିଭରେ
 ପରେ ସୁମଧୁର ସ୍ବରେ
 ଜାଣେ ପ୍ରାଣ ଜାଇଉଠେ
 ସହଜ ସମାଧି ଗଲ,
 ଜାଗ୍ରତ ହୋଇଲେ, ଯୋଗୀ-
 ସାଧାରଣ ସ୍ଥିତି ଲାଭ
 ବିଜୟ-ରାଘବ-ପୂଜା
 କୁସୁମ ଭୂଲସୀ ତୋଳି
 ଦେଖନ୍ତି ରକ୍ଷିକା ସ୍ଥାନେ

ବାକ୍ୟବିନିମୟ,
 ହୋଇଲେ ସମୟ ।
 ଭଜନନିରତ,
 ହୋଇଲ ଅନ୍ତତ ।
 କୁସୁମ ଭୂଲସୀ,
 ପଦସ୍ଥଳେ ଆସି ।
 ପ୍ରସ୍ତର ବିଗ୍ରହ,
 ସ୍ଥିର ହେଲ ଦେହ ।
 ବହୁତ ଦିବସ,
 ଅଧର ବିବଶ ।
 ଅପୂର୍ବ ଯୋଗିନୀ
 ଗଣୁଥାନ୍ତି ମୁନି ।
 ଗଢିଲେ ମଣ୍ଡଳୀ,
 ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିବ୍ୟଥାଳୀ ।
 ଚଢ଼ାଇ କୁସୁମ,
 ରଚିଲେ ପ୍ରଣାମ ।
 ବିରଚିଲେ ସ୍ତୁତି,
 ପ୍ରସ୍ତରମୂରତି ।
 ମୁନି ଗଲେ ପଡ଼ି,
 ନାଏ ଗଲେ ଛୁଡ଼ି ।
 କଲେ ମୁନିବର,
 କରନ୍ତି ବିଚାର ।
 ବାହାରନ୍ତି ମୁନି
 ବୃଦ୍ଧା ତପସ୍ବିନୀ ।

ଚରଣ ପରଶି ମୁନି
 ଶିରେ ହସ୍ତ ଥୋଇ ବୁଝା
 “ସାଥ ବସ ! ରତ ପ୍ରେମେ
 ବଚନ୍ ବାସୁନ୍ଦର ଅବା
 ତୁଷ୍ଟ ମନେ ତହିଁ ମୁନି
 ତୋଳିଲେ ହରଷେ ପୁଷ୍ପ
 ଆସନେ ଆସିଣ ଯୋଗୀ
 ଶେଷେ ଭୋଗ ଦେଇ ପ୍ରେମେ
 ତହିଁ ପୂର୍ବ ପ୍ରିତି କଥା
 “ଅଭୁତ ! କେତେ ଯେ
 ପାଷାଣ ବିଭୀଷ ଧରି
 ବରଷିଲେ କୃପା, ପ୍ରାଣ
 ଆହୁରି ବିଚିତ୍ର ! ଦେଇ-
 ଶୁଣି ନାହିଁ ଦେବ ଦେବେ
 ମନେ ହୁଏ, ଶଶି ଦୁଇ
 ଫୁଲ ଆଖି, ବସି ପୁଣି
 ଦୁଇ ଶିଖି ଏତେ ବର-
 କେ କହିବ, କିମ୍ବଦ ଏ
 ମହାତ୍ମାଙ୍କ ପାଶେ ଦ୍ଵାରେ
 ପରୁରବି ଯେ ତ ରଖି-
 ଯାଇ ମହାତ୍ମାଙ୍କ ପାଶେ
 ବସିଗଲେ ହୋଇ ସ୍ଥିର
 ମହାତ୍ମା—କହ ବାବା ! ତୋର
 ମୁନି—ଭଗବନ୍ ! ବିଚିତ୍ର ସବୁ,

ରଚନ୍ତ ପ୍ରଣାମ,
 ଭାଷନ୍ତ ବନନ,
 ଭଜନ ପୂଜନ !
 ହୁଏ ବରଷଣ ।
 ହୋଇ ଅଗ୍ରସର,
 ଭୂଲସୀ ନିକର ।
 ପୂଜା ବିରଚିଲେ,
 ପ୍ରସାଦ ପାଇଲେ ।
 ବିଚାରନ୍ତ ମନେ,
 ବର୍ଷ ଗଲ ପୁଷ୍ପବନେ ।
 ଆସିଲେ ଅମର,
 ପାଇଲି ମୁଁ ଫେରି !
 ଥିଲି ଯେ ଚନ୍ଦନ,
 ଗଲେ ଏତେ ଦିନ !
 ବାଟିକାକୁ ଯାଇ,
 ଦେବତା ପୂଜଇ ।
 ଶର ଅନୁଭବ,
 ଅଭୁତ ସମ୍ଭବ ?
 ଯିବି ମୁଁ ତଳ,
 ଛନ୍ତି କୃପାକର ।
 ବିରଚି ପ୍ରଣତି,
 ନ ଫୁଟେ ଉକତି ।
 ଯେତେ ଯେତେ ଅନୁଭବ,
 ସବୁ ଅଭିନବ ।

ତାପରେ କହିଲେ ମୁନି
ଆମ୍ଭକୁ ଘଟଣା,
ମହାତ୍ମା—ଏହି ସେହି ପ୍ରକୃତିର
ଏଠାର ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁ
ଅପ୍ରାକୃତ ପୁରୀ, ଏ ଯେ
ଦେଶକାଳ-ମାତ-ତନ୍ତ୍ର
କ୍ଷଣ ବଢ଼ି ହୁଏ ବର୍ଷ,
ସୃଷ୍ଟି ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ୱପ୍ନ,
ଦୁଷ୍ଟ-ତଳ-ଜ୍ୟୋତି ଯଦି
ହୁଏ ଉପସ୍ଥିତ, ତେବେ
ତା ନ ଦେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟି
ଅନ୍ତର୍ବିଶ୍ୱ ବିସ୍ତାରିବ
ଏଇ ଦେବଧାମ କଥା
ସବୁ ଅସମ୍ଭବ ଆସି
ଚନ୍ଦ୍ର, ବିଜ୍ଞାନମୟ
ଭଗବତରଣ ଚନ୍ଦ୍ର
ଏହି ସ୍ଥାନ ଅତି ସୁନ୍ଦର,
ନିଜ ମୁଖାକୃତି ସ୍ପଷ୍ଟ
ଦିବ୍ୟଦୃଷ୍ଟି, ଆନୁଜ୍ଞାନ,
ସହଜେ ସମ୍ଭବ ବାବା
ତପସ୍ୱିନୀ କଥା ପାଳି
କର ବସ୍ତୁ ! ମନୋବାଞ୍ଛା
ମୁନି ଫେରିଣ ଆସନ
ଭୂଲ୍ୟା ଆଶିବେ ବୋଲି

ମହାତ୍ମା ଅତେ,
ଦୃଷ୍ଟି ଯେତେ ।
ପ୍ରଭାତୁ ଅମାତ,
ନବ୍ୟ, ଅପ୍ରାକୃତ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଜଗତ,
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅମାତ ।
ବର୍ଷ ହୁଏ ସୁଗ,
ସୁପ୍ତି ହୁଏ ଶ୍ରେଣୀ ।
କଣ୍ଠେ ବା ଅନ୍ତରେ,
ବିସ୍ମୟ କାହିଁରେ ?
ସମ୍ଭବ କେସନ ?
କେନ୍ଦ୍ରେ ଘନ ଘନ ?
ଜଗତୁ ଅମାତ,
ଗୁପ୍ତତ ସଞ୍ଚିତ ।
ଧରତଳ ପରେ,
ଅକ୍ତିର ରୁଚିରେ ।
ବଳଇ ଦର୍ପଣ,
ହୁଏ ଦୃଶ୍ୟମାନ ।
ବିଦ୍ରୁପାସ୍ତ୍ର ପୁଣି,
ଯଥାଯୋଗ ଶେଷ ।
ଭଜନ ପୂଜନ
ହୋଇବ ପୂରଣ ।
ପାଖକୁ ଆସିଲେ,
ବାଟିକାକୁ ଗଲେ ।

ଫୁଲବାଡ଼ରେ ତୁଳସୀ
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟେ ଖୋଜନ୍ତି ମୁନି
 ଖୋଜି ବହୁ ଦୂରେ ଦିଶେ
 ସେ ତ ମୁନି ମନ ନିଏ
 କିନ୍ତୁ ପଥ କଙ୍କରିଲ,
 ସମ୍ଭଜ ତ ନୁହେଁ ଚାଲି
 ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ବାନ୍ଧିଣ ମୁନି
 ମୁଣ୍ଡୁ ଫୁଟେ ରାମ ନାମ
 ନାମ ଗାନେ ଭୂମାତାଙ୍କ
 କଙ୍କରିଲ ପଥେ ଭରି
 ତୁଳସୀ ବନିକା ପାଶେ
 ପବନ ମନେ ତୁଳସୀ
 ସୁନ୍ଦରୀ ବାଳିକା କାନ୍ଦୁ
 ମନାକଲୁ, ରୋକିଦୋଇ
 ମୁନି—କିଆଁ ମନାକରୁ ଝିଅ,
 ଏକମାତ୍ର ଦଳ ଦିଅ,
 ଆଜ୍ଞା ! ନ ଦେବୁ ତ କହ,
 ମାଗିନେବି, ବାରେ ତାଙ୍କ
 ହସି ହସି କହେ କନ୍ୟା,
 ଜାଣି ନାହିଁ ଅନୁସୂୟା
 ପଶୁପକ୍ଷୀ ବନିକାରେ
 ତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ଅବଜ୍ଞା
 ମୁନି—ମହାମାତା ଅନୁସୂୟା
 ମାଗିଣ ଦେନବି ଏକ

ବୁଢ଼ାଏ ନ ଦିଶେ,
 ଚାହିଁ ଚଉଦିଶେ ।
 ତୁଳସୀକିଆରୀ,
 ଆକର୍ଷଣ କରି ।
 ଫକୀର୍ତ୍ତ, ବିକଟ,
 ଯିବା ଏତେ ବାଟ ।
 ହେଲେ ଅଗ୍ରସର,
 ପବନ ମଧୁର ।
 ତରଳଲ ମନ,
 ଦିଶଇ ସୁମନ ।
 ମୁନି ସୁଖେ ମିଳି,
 ଯାଉଛନ୍ତି ତୋଳି ।
 ହୋଇ ଉପସ୍ଥିତ,
 ଗଲୁ ମୁନିହାତ ।
 ପୂଜିବ ଦେବତା,
 ରଖ ମୋର କଥା ।
 ଏଥୁ ସ୍ଥାନୀ କିଏ ?
 ନିକଟକୁ ଯାଏ ।
 “ମୁନି ! କର କ୍ଷମା,
 ଜନନୀ ମହିମା ।
 ନ ପଶନ୍ତି ଡରି,
 କିଏ ପାରେ କରି ?
 ପାଶେ ଝିଅ ଚାଲି,
 ତୁଳସୀର ଦଳ ।

ଭୁଗର୍ଭ-ପଥେ ବାଳିକା
 ଗଙ୍ଗାତଟେ ଦବ୍ୟମଠ
 ମଠ ଦେଖାଇ ବାଳିକା,
 “ମାତା ଅନୁସୂୟାଙ୍କର
 ମାଆକୁ ଭୁଲିଯି ଦଳ
 ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ହେଲେ କିଏ
 ଏହା କହି କନ୍ୟା କାହିଁ
 ମାତାକୁ ଦେଖିବେ ମୁନି
 ଉଚ୍ଚ ପରବରୁ ଦୁଇ
 ମୁନିକୁ ଗୃହାନ୍ତି ରକ୍ତ-
 ମହାତେଜେ ଆସି ଲୁଚି-
 ଆସମଣ କରିବେ କି ?
 କିଛି ପରେ ମଠ ଛାଡ଼ି
 ଦେଖାଦେଇ କ୍ଷଣ ପରେ
 ପରକ୍ଷଣେ ଅତି ଉଚ୍ଚେ
 ଉଡ଼ିଲେ ବିଚିତ୍ର ରଙ୍ଗେ
 ଉଡ଼ିବୁଁ ସମେ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି
 ମୁନିଙ୍କର ଦୁଇ କାନ୍ଧେ
 ମୁନିକୁ ନ ଲାଗେ ସୁଖ,
 ତଳେ ଆସି ପାରୁ ଦୁଇ
 ହାତରେ ଧରିବୁ ମୁନି,
 ବୁଝୁଁ ବୁଝୁଁ ଅନ୍ତରାକ୍ଷେ
 ମୁନି ଭାବୁଛନ୍ତି ମନେ,
 ବ୍ୟାଘ୍ର, ମୟୂର, କପୋତ

ମୁନିକୁ ଗୁଲିଲେ,
 ପାଖେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
 ମୁନିକୁ ଶୁଣି,
 ବାବା ! ମଠ ଏହି ।
 କରନ୍ତୁ ପ୍ରାର୍ଥନା,
 କରିପାରେ ମନା !”
 ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ହିତ,
 ହୁଅନ୍ତି ଭାବିତ ।
 ବାଘ ଆସି ଧାଇଁ,
 ନୟନ ଦୂରାଇ ।
 ଗଲେ ପାଖ ବନେ,
 ହୁଏ ମୁନି ମନେ ।
 ଦୁଇଟି ମୟୂର,
 ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର ।
 ରମ୍ୟ ଦୁଇ ପାରା,
 ଶୂନ୍ୟ ଦେଇ ଘେରୁ ।
 ନିମ୍ନେ ଆସି ଖସି,
 ଦୁହେଁ ଗଲେ ବସି ।
 ତଳେ ଦେଲେ ଥୋଟ,
 କରୁଣେ ବୋବାଇ ।
 ଶିରେ ସେ ଚଢ଼ିଣ,
 ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।
 “କିପାଁ ହଲେ ହଲେ
 ଆସି ଦେଖା ଦେଲେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାହେଲୁ, ବଡ଼ କ୍ଳାନ୍ତି
 ସରଗୁଁ ଡାଳିଲେ ଚନ୍ଦ୍ର
 ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ଗନ୍ଧବନ୍ଧ
 ପାଇ ମୁହଁହୁଏ ଆଖି,
 ସୁପନେ ଦେଖନ୍ତି ମୁନି,
 ତପତ କାଞ୍ଚନ ଭଳି
 କହୁଛନ୍ତି ମାତା, “ବନ୍ଧ !
 ବହୁତ ବିକଳ ହୋଇ
 ବ୍ୟାଗ୍ର, ମୟୂର, କପୋତ
 ଦରଶନ ଆଗୁଁ ଆମେ
 ନିୟମ ତ ନାହିଁ, ମନା
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦର୍ଶନ ଆଗୁଁ
 ଭୁଲିଯା ବନିଜା ବାବୁ !
 ବସିଥିଲେ ଦୁଇ ଭାଇ
 ମନ୍ତ୍ରଣି ଅଟିଙ୍କ ପାଖେ
 ବଇଦେହ ସଖା କୃପା
 ମଲ୍ଲିକା-ନିକୁଞ୍ଜେ ମୋରେ
 କୃତାର୍ଥ କରିଣ ଥିଲେ,
 ପୂତ ମଣେ ସେହି ସ୍ଥାନେ,
 ପୀରତ-ଲେତକ ଝରେ,
 ମଲ୍ଲିକା ନିକୁଞ୍ଜେ ବାବୁ !
 ଅଳପ ଦିନେ ପୂରିବ
 ସରଲ ମାତାଙ୍କ କଥା
 ପ୍ରାତଃକାଳେ ମୁନି ଆସି

ବୋଧ କଲେ ମୁନି,
 ବିମଳ ରୂପନା ।
 କୋମଳ ପରଶ
 ମୁନି ନିଦ୍ରାବଶ ।
 ଅସି ଅନୁସୂୟା,
 ଝଟକୁଛି କାୟା ।
 ମୋ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ,
 ଚାହିଁଥିଲୁ ତୁହି ।
 ଯୁଗଳ ରୂପରେ,
 ଦେଇଥିଲୁ ତୋରେ ।
 ଅଛୁ କଳିକାଳେ,
 ସହଜେ ନ ମିଳେ ।
 ମୋର ପ୍ରିୟସ୍ଥାନ,
 ଶ୍ରୀରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ
 ମନସୁଖେ ତହିଁ,
 କରିଥିଲେ ଯାଇ;
 ଦେଇ ଦରଶନ,
 ସେହି ଦିନୁ ମନ ।
 ବଡ଼ ବଡ଼ ଦିଶେ,
 ସେବେ ଯାଇଁ ବସେ ।
 ରତ ସୁଖ ବାସ,
 ପରଶ-ପିଆସ ।
 ଆଖି ଗଲୁ ଖୋଲି,
 ମହାନ୍ଦାରେ ମିଳି ।

ବଖାଣନ୍ତି ସ୍ବପ୍ନକଥା,	ପାଇଣ ଆଦେଶ,
ମଞ୍ଜିକା-ନିକୁଞ୍ଜେ ମୁନି	ରଚିଲେ ନିବାସ ।
ପରଦିନ ନିତ୍ୟକର୍ମ	କରି ମୁନି ଶେଷ,
ବିଭ୍ରତରଣ କମଳେ	ମାନସ ନିବେଶ—
କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି,	ବହୁ କାନ୍ଦେ ଭାର,
ସୁନ୍ଦର ଭୀଳକୁମାର	ହୋଇଲୁ ହାଜର ।
ଏକ କାନ୍ଦେ ଧନୁ, ଆନ	କାନ୍ଦେ ଫଳମୂଳ,
ମୃଦୁହାସବିଜଡ଼ିତ	ବଦନ-କମଳ ।
କହଇ ମଧୁର ଭାଷେ,	“ଆଖିଅଛୁ ମୁହଁ,
ବିଜୟ ରାଦେବେ ଭୋଗ	ଲଗାନ୍ତୁ ଗୋସାଇଁ ।”
କନ୍ଦ, ଫଳ, ମୂଳ ଭୋଗ	ଦେଇ ମୁନିବର,
ଆଦରେ ବାଳକେ ଦେଲେ	ପ୍ରସାଦ ପ୍ରଭୁର ।
ଆନନ୍ଦେ ବାଳକ ପ୍ରେମେ	ପ୍ରସାଦ ପାଇଲୁ,
ସାରିଣ ପ୍ରସାଦ ଶେଷ	ମୁନି ଭାବେ-ଭୋଳା ।
ଏପରି ସୁମିଷ୍ଟ ଦ୍ରବ୍ୟ	ଅଛି କି ଜଗତେ
ଅମୃତ ତ ପଛେ ପଡ଼ି-	ଯିବ ହୁଏ ପ୍ରତେ ।
ଭାଲବାଳକ—ଏ ଭିନି ଦରବ ମଧୁ	କିଏ ହେଲୁ ପ୍ରିୟ ?
ପ୍ରତିନିତ୍ୟ ଆଖି ଦେବ	ସନ୍ତୋଷେ ବତାଅ ।
ମୁନି—ସବୁ ମଧୁର, ସ୍ବାଦିଷ୍ଟ,	ଅତି ତୃପ୍ତିକର,
ଭିନିରୁ ସମାନ ଭାଗେ	ଲେଡ଼ା ନିତି ମୋର ।
‘ବହୁତ ଆଜ୍ଞା’ କହିଣ	ସଦୃଶ୍ୟ କୁମାର,
ପ୍ରଣାମ କରିଣ କ୍ଷଣେ	ହୋଇଲୁ ଅନ୍ତର ।
ବିଶ୍ରାମ କରିବେ ମୁନି	କରୁଛନ୍ତି ମନେ,
ନିଦ୍ରା ତ ଆସିଲୁ ମାଡ଼ି	ବୁଡ଼ିଲେ ଶୟନେ ।

ଦେଖନ୍ତି, ସପନ ସୀତା,	ରାମ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ,
ପୁଟିକ ଶିଳାରେ ବସି	କରନ୍ତି ଭୋଜନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର	କହନ୍ତି ମଧୁରେ,
କନ୍ଦ, ମୂଳ, ଫଳ ନେଇ	ଦିଅ ତ ମୁନିରେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣେ ଉଠିବା ଦେଖି	ମୁନି ଯୋଡ଼ି ହାତ,
ବନସ୍ତେ କହନ୍ତି ବାଣୀ	ପ୍ରେମାଶ୍ରୁଗଳିତ ।
“ମୋର ପୂଜ୍ୟ ଦେବ ! ଆଗ	କରନ୍ତି ଭୋଜନ,
ଚରଣର ଦାସ ପରେ	କରିବ ଭକ୍ଷଣ ।
ପତର-ଶେଷ-ପ୍ରସାଦ	ପାଇଣ ଆଦରେ,
ରାଗ୍ୟବାନ ମଣିବ ଏ	ଦାସ କାଳେ କାଳେ ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ର—ଏଭଳି ମୁନିଙ୍କୁ ହେଲେ	ଦେବାକୁ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ,
ଅସଙ୍ଗତ, ଯିବ କିଏ,	ହେବ କାର ଇଷ୍ଟ ?
ମୁନି—ଭଗବାନ ! ମୁଁ ତ ନିତି	ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟର ଖାଏ,
ଏ ତ ମୋର ନିତ୍ୟ ହିସ୍ତା,	ନୂଆ କିଛି ନୁହେଁ ।
ଭୋଗବେଳ ଧ୍ୟାନ ମୁଖି,	ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦର୍ଶନେ,
ନାହିଁ କିଛି ଭେଦାଭେଦ,	ଦୁଇ ସମ ମଣେ ।
ବୈଦେହୀ—ଏ ତ ଭକ୍ତମୁନି, ବାବା !	ଦିଅ ତ ପ୍ରସାଦ,
ଦାସ୍ୟ ଭାବେ ପୂଜେ ସଦା	ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମପାଦ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ—‘କାପେନ ମନସା ବାଚୁ’	ଅନ୍ୟ ଗତି ଯାର,
ନାହିଁ ତାର ପ୍ରସାଦରେ	ନିତ୍ୟ ଅଧିକାର ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ର—ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦେ ଯଦି	ଏକା ଅନୁକମ୍ପା,
ସମ୍ମତି ଭରୁଛି, ନାହିଁ	କରିବି ମୁଁ କମ୍ପା !
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତୋଳଣ ଭିନ୍ନ	ପଥ କଲେ ଦାନ,
କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲେ ମୁନି,	ରହିଲେ ଭୋଜନ ।

ସବାଙ୍ଗେ ପୁଲକ ଖେଳେ,
ହସ୍ତ ମୁଖ ଧୋଇନେଲେ
ଭୂତଳେ ପଡ଼ିଲେଗୋଲ,
ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ ହୁଏ, ମୁନି
ଭୁଲସୀ ଦାସଙ୍କ ଗୁରୁ
ଶିଷ୍ୟଠୁଁ ‘ରାମଚରିତ’
ସେହି ନରହର୍ଯ୍ୟାନନ୍ଦ,
ଶିଷ୍ୟ-ମୁଖେ ଫୁଟାଇଲେ

ନେତ୍ରେ ଅଶ୍ରୁସ୍ନରେ,
ଲେତକ-ସଲିଲେ ।
ଧରିଲେ ଚରଣ,
ଫିଟାନ୍ତି ଲେବନ ।
ସେହି ଭକ୍ତ ମୁନି,
ପ୍ରେମେ ଥିଲେ ଶୁଣି ।
ଧନ୍ୟ ତାଙ୍କ ଯଶ,
ପୁରାଣ ସରସ ।

ବଂଶୀ ଫଞ୍ଜ ବଂଶଧାରୀ କୋଦଣ୍ଡ ଧରଲେ

ଆଦିକବି ବାଲମୀକି
ଭୁଲସୀ ଦାସ ରୂପରେ
ପିତା ତାଙ୍କ ଆତ୍ମାରାମ,
ଭୁଲସୀର ରୂପ ଦେଖି
ଜନ୍ମ ହୋଇ ଶିଶୁ ଭିଲେ
ଜନ୍ମମାତ୍ରେ ଗଜରାଜ
ଶିଶୁ ନାମ ଭୁଲାରାମ
କାଳିନ୍ଦୀ-ପୁଣ୍ୟ-ସଲିଲେ
ଉନବିଂଶ ବର୍ଷେ ଚାରେ
ବୃଦ୍ଧିମଣ୍ଡ ରତ୍ନାବଳୀ
ପତ୍ନୀଠାରେ ଦିନୁଁ ଦିନ
ପତ୍ନୀ ଗୁଡ଼ି ସ୍ଥିର ହୁଏ

ଧରଲେ ଶରୀର,
ନେଲେ ଅବତାର ।
ଜନନୀ ହୁଲସୀ,
ଉଠିଲେ ଉଲ୍ଲସୀ ।
ନ କରେ ସ୍ୱେଦନ,
ଦ୍ୱିଷଂଶ ଦଶନ ।
ପିତାମାତା ଦେଲେ,
ଦେହ ପଶାଳିଲେ ।
ବୈଦିକ ବିଧାନେ
ପଡ଼ି ରୂପେ ଘେନେ ।
ବଡ଼ଇ ପୀରତ,
ଭୁଲାରାମ-ମତ !

ଦେଖନ୍ତି, ସପନ ସୀତା,	ରାମ, ଲକ୍ଷ୍ମଣ,
ଫୁଟିକ ଶିଳାରେ ବସି	କରନ୍ତି ଭୋଜନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର	କହନ୍ତି ମଧୁରେ,
କନ୍ଦ, ମୂଳ, ଫଳ ନେଇ	ଦିଅ ତ ମୁନିରେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣେ ଉଠିବା ଦେଖି	ମୁନି ଯୋଡ଼ି ହାତ,
ବିନୟେ କହନ୍ତି ବାଣୀ	ପ୍ରେମାଶ୍ରୁରାଜିତ ।
“ମୋର ପୂଜ୍ୟ ଦେବ ! ଆଗ	କରନ୍ତୁ ଭୋଜନ,
ଚରଣର ଦାସ ପରେ	କରିବ ଭକ୍ଷଣ ।
ପତର-ଶେଷ-ପ୍ରସାଦ	ପାଇଣ ଆଦରେ,
ଭାଗ୍ୟବାନ ମଣିବ ଏ	ଦାସ କାଳେ କାଳେ ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ର—ଏଭଳି ମୁନିଙ୍କୁ ହେଲେ	ଦେବାକୁ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ,
ଅସଙ୍ଗତ, ଯିବ କିଏ,	ହେବ କାର ଇଷ୍ଟ ?
ମୁନି—ଭଗବାନ ! ମୁଁ ତ ନିତି	ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟର ଖାଏ,
ଏ ତ ମୋର ନିତ୍ୟ ନିୟା,	ନୂଆ କିଛି ନୁହେଁ ।
ଭୋଗବେଳ ଧ୍ୟାନ ମୁଖି,	ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦର୍ଶନେ,
ନାହିଁ କିଛି ଭେଦାଭେଦ,	ଦୁଇ ସମ ମଣେ ।
ବୈଦେହୀ—ଏ ତ ଭକ୍ତମୁନି, ବାବା !	ଦିଅ ତ ପ୍ରସାଦ,
ଦାସ୍ୟ ଭାବେ ପୂଜେ ସଦା	ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମପାଦ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ—‘କାୟେନ ମନସା ବାଚୁ’	ଅନ୍ୟ ଗତି ଯାର,
ନାହିଁ ତାର ପ୍ରସାଦରେ	ନିତ୍ୟ ଅଧିକାର ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ର—ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦେ ଯଦି	ଏକା ଅନୁକମ୍ପା,
ସମ୍ମତି ଭରୁଛି, ନାହିଁ	କରିବି ମୁଁ କମ୍ପା !
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତୋଳିଣ ଭନି	ପଥ କଲେ ଦାନ,
କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲେ ମୁନି,	ରଚିଲେ ଭୋଜନ ।

ସବାଙ୍ଗେ ପୁଲକ ଖେଳେ,
ହସ୍ତ ମୁଖ ଧୋଇନେଲେ
ଭୂତଳେ ପଡ଼ିଲେଶୋଇ,
ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ ହୁଏ, ମୁନି
ଭୁଲସୀ ଦାସଙ୍କ ଗୁରୁ
ଶିଷ୍ୟଠୁଁ ‘ରାମଚରଣ’
ସେହି ନରହର୍ଷ୍ୟାନନ୍ଦ,
ଶିଷ୍ୟ-ମୁଖେ ପୁଟାଇଲେ

ନେତ୍ରେ ଅଶ୍ରୁସ୍ନରେ,
ଲେତକ-ସଲିଲେ ।
ଧରିଲେ ଚରଣ,
ଫିଟାନ୍ତି ଲେତନ ।
ସେହି ଭକ୍ତ ମୁନି,
ପ୍ରେମେ ଥିଲେ ଶୁଣି ।
ଧନ୍ୟ ତାଙ୍କ ଯଶ,
ପୁରାଣ ସରସ ।

ବଂଶୀ ଫଞ୍ଜ ବଂଶଧାରୀ କୋଦଣ୍ଡ ଧରିଲେ

ଆଦିକବି ବାଲମୀକି
ଭୁଲସୀ ଦାସ ରୂପରେ
ପିତା ତାଙ୍କ ଆତ୍ମାରାମ,
ଭୁଲସୀର ରୂପ ଦେଖି
ଜନ୍ମ ହୋଇ ଶିଶୁ ଭିଳେ
ଜନ୍ମମାତ୍ରେ ଗଜରାଜ
ଶିଶୁ ନାମ ଭୁଳାରାମ
କାଳିନ୍ଦୀ-ପୁଣ୍ୟ-ସଲିଲେ
ଉନବଂଶ ବର୍ଷେ ତାରେ
ବୃଦ୍ଧିମତ୍ତ ରହାବଳୀ
ପତ୍ନୀଠାରେ ଦିନୁ ଦିନ
ପତ୍ନୀ ଗୁଡ଼ି ପ୍ରିୟ ରୁହେ

ଧରିଲେ ଶରୀର,
ନେଲେ ଅବତାର ।
ଜନନୀ ହୁଲସୀ,
ଉଠିଲେ ଉଲ୍ଲସୀ ।
ନ କରେ ରୋଦନ,
ଦ୍ୱିଷଂଶ ଦଶନ ।
ପିତାମାତା ଦେଲେ,
ଦେହ ପଖାଳିଲେ ।
ବୈଦିକ ବ୍ୟାଧାନେ
ପଡ଼ି ରୂପେ ଦେନେ ।
ବଡ଼ଇ ପୀରତି,
ଭୁଳାରାମ-ମତି !

ପିତୃଗୃହ ରହାବଳୀ
 ପତି ଆସି ଦେଖାଦେଲେ
 ପତିଙ୍କର ଅଧୋଗତ
 ଦୋର ସଙ୍କୋଚରେ ବୁଡ଼ି
 “ହାଡ଼-ମାଂସ ଶରୀରରେ
 ଦିଶେ ଅତି ଅସୁନ୍ଦର,
 ଦଶରଥସୁତେ ଏଥୁ
 ଭୁଟିଯାନ୍ତା କର୍ମବଳ,
 ଶତ ଶାସ୍ତ୍ର ବାଣ ସେ କି
 କ୍ଷଣେ ପକ୍ତି ଗୁଡ଼ି ପତି
 ତପ୍ତ ପ୍ରାଣ ଶୀତଳଣ
 ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ବୈରାଗ୍ୟ
 ଜଗନ୍ନାଥ, ରମେଶ୍ୱର,
 ଦ୍ୱାରକାଦି ରୁର ଧାମ
 ଶୀର୍ଷାଟନେ ମଳି ଅଳ୍ପ
 ବଢ଼ିଲୁ ଚିତ୍ତକ୍ଷା, ପୁଟେ
 ନରହର୍ଷ୍ୟାନନ୍ଦେ ଧର୍ମ
 ଚଉଦ ବରଷ ପରେ
 ଭୁଲସୀ ଦାସ ନାମରେ
 ଭୁଲସୀ ସୁବାସେ ହେଲୁ
 ନିଜର ଭୁକ୍ତ ବିଭୁତି
 ଚିର ଗୃହତ୍ୟାଗୀ ଥିଲେ
 ପ୍ରାତଃକାଳେ ଗଙ୍ଗାତୀରେ
 ଗୋସାଇଁ ତାଳନ୍ତି ତରୁ-

ଯାଇଥିଲେ ଥରେ,
 ରଜନୀ ଅନ୍ଧାରରେ ।
 ନ ପାରି ସମ୍ଭାଳି,
 ତଥାରିଲେ ବାଳୀ,
 ଏ ରସିକପଣ,
 ଦିଶେ ନାଥ ଦୃଶ୍ୟ !
 ଅଧେ ପ୍ରୀତି ଦେଲେ,
 ଭବଭୟ ହେଲେ ।”
 ଭେଦିଲୁ ଅନ୍ତରେ,
 ଲୁଚିଲେ ତମିରେ ।
 ପ୍ରୟାଗ-ସଲିଲେ,
 ଚତୁରେ ବଢ଼ିଲେ ।
 ବଦ୍ଧି ନାରାୟଣ,
 କଲେ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ।
 କ୍ଷମେ ହେଲୁ ଦୂର,
 ବୈରାଗ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ।
 ଗୁରୁ କରି ପାଇ,
 କୃତାର୍ଥ ଗୋସାଇଁ ।
 ହେଲେ ପରିଚିତ,
 ପବିତ୍ର ଭରତ ।
 ସବୁ ପକ୍ତି ଘେନି,
 ଆଜୀବନ ମାନ ।
 ଶୌଚକର୍ମ ସାରି,
 ମୂଳେ ଶେଷ ବାରି ।

ସେ ତରୁରେ ପ୍ରେତ ଏକ .
 ଭୁଲସୀଙ୍କ ଆଗେ ଦିନେ
 ପ୍ରେତ—ତୁମ ଜଳେ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରାଣ
 ଗୋସାଇଁ—ଶ୍ରୀରାମ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ
 ପ୍ରେତ—ନିକଟେ ଗ୍ରାମର ଶେଷେ
 ହୁଏ ରାମାୟଣ ଗାନ
 ସାୟଂକାଳେ ପ୍ରତିନିତ୍ୟ
 କୋଡ଼ୀ ବେଶେ ଆସୁଛନ୍ତି
 ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗେ ଆସି
 ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ଇଚ୍ଛା,
 ପ୍ରେତ କଥାରେ ମନ୍ଦିରେ
 କୁଣ୍ଡରେ ଶ୍ରୀ ହନୁମାନେ
 ପୁରାଣ ସରିଲେ ଯହୁଁ
 ଗୋସାଇଁ ଧରିଲେ ହନୁ
 ହୃଦୟ ଫଟାଇ କଲେ
 କାନ୍ଦରେ ଚରଳିଗଲେ
 ହନୁମାନ—ଯାଅ ବାବୁ ! ଚନ୍ଦ୍ରକୂଟେ
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଅନ୍ତର୍ହିତ
 ଗୋସାଇଁ ଚଳିଲେ
 ବୁଲୁଛନ୍ତି ଦିନେ ଘୋର
 କଳା ଧଳା ଦୁଇ ଆଖି
 ଏକ ନବଦାନ-ଶ୍ୟାମ,
 ଶିରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମୁକୁଟ,
 ଧାଇଁ ଛନ୍ତି ଶିପ୍ରଗାମୀ

କରିଥିଲ ବାସ,
 ହୋଇଲ ପ୍ରକାଶ ।
 ମାଗି ଦେନ ବର,
 ପରାଣ ଆତୁର ।
 ଅଛଇ ମନ୍ଦିର,
 ଅତି ଧନ ମଧୁର ।
 ବହୁ ଲୋକ ମେଳ,
 ଅଞ୍ଜନା-ଦୁଲ୍ଲ ।
 ଯାଆନ୍ତି ପଛରେ,
 ଦୃଢ଼େ ଧର ସେ ପଥରେ ।
 ଗମିଲେ ଗୋସାଇଁ,
 ନେଲେ ଠଉରାଇ ।
 ଭାଙ୍ଗିଲ ଗହଳ,
 ଚରଣ କମଳ ।
 କରୁଣା ରୋଦନ:
 ଅଞ୍ଜନା-ନନ୍ଦନ ।
 ମିଳିବ ଦର୍ଶନ ।
 ହେଲେ ହନୁମାନ ।
 ଚନ୍ଦ୍ରକୂଟ ପ୍ରେମଭରେ;
 ବନସ୍ତ ଭିତରେ ।
 ଦୁଇ ଯୋଡ଼ିବର,
 ଆରେକ ଗଉର ।
 ଧନୁର ଛାଡ଼େ,
 ଦରଶ ପଶ୍ଚାତେ ।

ହନୁମାନ ଉଦ୍ଧା ହୋଇ
 “ଦେଖିଲୁ କି ବାବା ନେତ୍ରେ
 ଗୋସାଇଁ—ଦେଖିଲି ତ ରାଜପୁତ୍ରେ,
 ଧାଇଁଛନ୍ତି ଶିପ୍ରଗାମୀ
 ଦୁହେଁତ କୋଦଣ୍ଡଧାରୀ
 ଅତୁଲ୍ୟ ଲବଣ୍ୟଭରା,
 ହନୁମାନ—ସେ ଦୁହେଁ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ,
 ଦର୍ଶନ ଦେଇଣ ତୋରେ
 ଚନ୍ଦ୍ରକୂଟ ଘାଟେ ଥରେ
 ମୁଖୁ ପୁଟି ଖେଳୁଅଛି
 ଶ୍ରୀରାମ ସମ୍ମୁଖେ ଆସି
 ମାଗନ୍ତି ଚନ୍ଦନ ହସି,
 ଅନୁପ ରୂପସଖିରେ
 ପରାଣ ବିହ୍ୱଳ ପ୍ରେମେ,
 ରାମନବମୀରେ ଆଜ୍ଞା
 “ରାମଚରିତ ମାନସ
 ସେହି ଶୁଭଦିନେ ଲେଖି
 ଦୁଇ ବର୍ଷ ସାତ ମାସ
 ଆହୁରି ଛବିଶ ଦିନେ
 ତୁଳସୀଙ୍କ ରାମାୟଣ
 ହନୁମାନ ପାଶେ ବସି
 ତୁଳସୀ ମଧୁର ମୁଖୁ
 ହେଲେ ପ୍ରେମୋନ୍ମତ୍ତ; ଦେଲେ
 “ତୁଳସୀ ! ତୋ ରାମାୟଣ

ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ହରଷେ,
 ଅଯୋଧ୍ୟା-ନରେଶେ ?”
 ଦୁଇ ଅଶ୍ରୁପରେ
 ହରିଣ ପଛରେ ।
 ଶ୍ୟାମଗୌର ତନୁ,
 ଯିବେ ନାହିଁ ମନୁ ।
 ଦଶରଥସୁତ,
 କଲେ ରେ କୃତାର୍ଥ ।
 ଘୋରନ୍ତି ଚନ୍ଦନ,
 ଗୁରୁ ରାମ ନାମ ।
 କାହୁଁ ଉଦ୍ଧାହେଲେ,
 ଗୋସାଇଁ ଦେଖିଲେ ।
 ଲୀନ ହେଲା ମନ,
 ହଜିଗଲା ଜ୍ଞାନ ।
 ଦେଲେ ହନୁମାନ,
 କର ପ୍ରଣୟନ ।”
 ବସିଲେ ଗୋସାଇଁ,
 ଲେଖୁ କଟିଧାର ।
 ହେଲା ସମାପତ,
 !ପ୍ରୀୟୁଷ-ପୂରିତ ।
 ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାମାୟଣ,
 କରିଣ ଶ୍ରବଣ,
 ସୁଆଶିଷ ତାଳ,
 ଭକତସଖାଳୀ ।

ହେବ କାଳ କାଳ, ତୋଷି
ସବୁଦିନ ଜଳୁଥିବ,

ରୋଷ କରବାକୁ ଥରେ
ଆସିଥିଲେ ରୋଷ, ସେହୁ
ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ବାଳକ,
ପହଞ୍ଚିବିଅନ୍ତି, ଭୟେ
ଆଉ ଥରେ ଆସି ସେହି
ସକାଳେ ଗୋସାଇଁ ଦେଖି,
“ଆପଣଙ୍କ ଘରେ ଶ୍ୟାମ
କିଏ ସେ ଦିଏ ପହଞ୍ଚି
ଗୋସାଇଁ ବୁଝିଲେ, “ପୁର
ପହଞ୍ଚି ଦିଅନ୍ତି ନିତି
ଲୁଟାଇଲେ ଧନଦ୍ରବ୍ୟ,
ସେଦିନୁ ଜୁଲସୀ ଆଶା

ଥରେ ସୁରୁଷିତା କେହୁ
ଗଙ୍ଗାଘାଟେ ଗୋସାଇଁରେ
ଗୋସାଇଁ—ଶିରରେ ସିନ୍ଦୂର ମାଆ !
ବାଳବରୁ ନେଇ ସୁଖେ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ—ସ୍ୱାମୀ-ଚିତାରେ ତ ସଙ୍ଗ
ଆପଣଙ୍କ ଏ ଆଶିଷ
ଗୋସାଇଁ—ଏ ମୁଖରୁ ନ ବାହାରେ
ପତି ମୃତ ନୁହେଁ, ମାଆ !
ଗୋସାଇଁ ସଙ୍ଗତେ ବାଳୀ
କୋକେଇ ଖୋଲିଣ ଲେକେ

ଦୀର୍ଘ ପ୍ରଫୁପ
ହେବ ନାହିଁ ଲେପ ।”

ଜୁଲସୀଙ୍କ ଘରେ,
ଦେଖିଲେ ନେତ୍ରରେ ।
ହାତେ ଧନୁଷାଣ
ଗଲେ ଲେଉଟିଣ ।
ବାଳକେ ଦେଖନ୍ତି,
ବାଟେ ପରୁରନ୍ତି ।
ସୁନ୍ଦର ବାଳକ ।
ନିତି ଗୁଡ଼ିଆଇ ?”
ଭୃତ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ପାଇଁ,
ବୁଝାଣ-ଗୋସାଇଁ !”
ଭୁଞ୍ଜିଦେଲେ ଘର,
କଲେ ବୃଷଭଳ ।
ରୂପସୀ ସୁବର୍ଣ୍ଣ,
ବିହଲ ପ୍ରଣତି ।
ରହୁ ତୋ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ,
କର ତୁ ସଂସାର ।
ଯାଉଅଛି ମୁଁ,
କି ହେବ ଗୋସାଇଁ ?
କେବେ ତ ଅସଫଳ,
ଦେଖିବା ଚାଲି ତ ।
ଚଳିଲା ଶୁଣାନେ,
ଦେଖନ୍ତି ସତନେ ।

ନାହିଁ ତ ଚାଲୁଛି, ମୃତ
ଗୋସାଇଁଙ୍କି ଘେରି ସବେ
ଶତ ନାରୀ କଣ୍ଠୁ ହର୍ଷେ
ପ୍ରେମେ ଶୁଣାନରୁ ସନ୍ତା

ଏ ସମ୍ବାଦ ଲୋକମୁଖେ
ଗୋସାଇଁଙ୍କି ଡକାଇଲେ
କହିଲେ, “ଦେଖାଅ ଯୋଗି !
କହୁଛନ୍ତି ଲୋକେ, ତୁମେ
ଗୋସାଇଁ—ଆତ୍ମବଳ ଥିଲୁ ତାର,
କେଲା ନୁହେଁ, ଇନ୍ଦ୍ର ଜାଲ
ରାମ ନାମ ଛଡ଼ା ମୁଁ କି
ମିଥ୍ୟା କଥା, ମିଥ୍ୟା କଥା,

ବାଦଶାହ—ଭୁଖାଣି ବାବାଜି ଛୁର
ନ ଦେଖାଉ କରମତ,
ବନ୍ଦୀ ଘରେ ପଡ଼ି ସୁତି
ହନୁମାନେ; ଅଳ୍ପକ୍ଷଣେ
ହନୁ ସୈନ୍ୟ ଚାହିଁ ଚାହିଁ
କୋଠାଘର ଗୁଣ୍ଡାକଲେ
ବାଦଶାହ କରମତ
ବନ୍ଦୀଶାଳେ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ
ଗୋସାଇଁଙ୍କ ପାଦତଳେ
ଗଳଦଣ୍ଡ ନୟନରେ

ବାସନ୍ତୀରେ ଗୋସାଇଁ
ପାହାନ୍ତି ପହରୁ ଉଠି

ଫିଟାଏ ଲେଚନ,
କଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ।
ଶୁଭେ ହୃଦ୍‌ହୃଦ୍ !
ଫେରେ ପଡ଼ି ଘେନି ।

ଶୁଣି ବାଦଶାହ,
ପେଶି ବାଉଁଶବନ୍ଦ ।
ଆଜ୍ଞା ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ,
ମଲା ଜିଆଇଲ ।
ଉଠିଲୁ ସେ ଜାଇଁ,
ନ ଜାଣଇଁ ମୁହଁ ।
ଜାଣେ କରମତ ?
ନାହିଁ ତିଳେ ସତ ।

ଦେଖନା ଚାହୁଁ !
ରଖ ବନ୍ଦୀ କରି ।
କରନ୍ତି ଗୋସାଇଁ
ଆସିଲେ ସେ ଧାଇଁ ।
ରଚିଲେ ପ୍ରଳୟ,
ସରବେ ଅଥୟ ।
ଦେଖେ ଥରି ଥରି,
ସୋଗୀପାଦ ଧରି,
ବାଦଶାହ ଗଡ଼େ,
ଦୁଃଖେ କ୍ଷମା ଲେଉଟେ ।
ଥିଲେ କିଛି ଦିନ,
ଗଞ୍ଜା ଦାଟେ ସ୍ନାନ

ସାରି, ରାମ ନାମ ଜପି
 ଗ୍ରାହ୍ୟଦାଣୀ, ମହାପାତ୍ରୀ
 ନମେ ଗୋସାଇଁଙ୍କ ପ୍ରତି
 ଗଙ୍ଗାଦାଟେ ଯାଇଁ, ତାଙ୍କ
 ଦିନେ ଆଗୁଁ ସ୍ଥାନ ସାରି,
 ପଥ; ସ୍ବାମୀ ନାମ ଜପି
 ଝୁଣିଣ କହନ୍ତି ସ୍ବାମୀ
 ଆନନ୍ଦେ ଉଠିଣ ପାପୀ
 ପାପୀ—ମୁଁ ଯେ ମହାପାତ୍ରୀ ଗୁରୁ !
 ଶ୍ରୀମୁଖରେ ରାମମନ୍ତ୍ର
 ମିଳି ଆଶୀର୍ବାଦ, ଧରି
 ଧୋଇବି ସକଳ ପାପ
 ଆନନ୍ଦେ କହିଲେ ଗୁରୁ,
 ଅନୁସରେ ପାପୀ ପ୍ରେମେ
 ମଣ୍ଡଳୀରେ ନେଲେ ଗୁରୁ
 ଦିନେକ କହନ୍ତି ହର୍ଷେ,
 ରହ ସୁଖେ, ରାମ ନାମ
 ରାମ ନାମେ ପୂରିବ ତୋ
 କାଶୀର ପଣ୍ଡିତଗଣେ
 “ରାମ ନାମେ ତରିଗଲୁ
 ଦେଉ ସେ ଆସି ପଞ୍ଚସା
 ପ୍ରସ୍ତର-ଦେବ-ବୃଷଭ
 କରୁ ତ ତୃଣ-କବଳ ;
 ଶିଷ୍ୟ ପାପଜ୍ଞାନ, ଗୁରୁ

ଫେରନ୍ତି ବାଟରେ,
 ଉଣେ ଆନନ୍ଦରେ ।
 ଜନମେ ଭକତି,
 ନାହିଁ ଦେଖେ ନିତି ।
 ଶୋଇଲୁ ଆବୋରି
 ଆସୁଛନ୍ତି ଫେରି ।
 ରାମ, ରାମ, ରାମ,
 ଧଇଲୁ ଚରଣ ।
 ବ୍ରହ୍ମହା, ବୃଣ୍ଡାଳ,
 ଦେଲ କର୍ଣ୍ଣେ ମୋର ।
 ଏହି ମନ୍ତ୍ର ବଳ
 ହେବି ମୁଁ ନିର୍ମଳ ।
 “ହୁଅ ସିଦ୍ଧକାମ”,
 ଜପି ରାମ ନାମ ।
 କରଣ ଆଦର,
 “ପାପ ହେଲୁ ଦୂର,
 କର ତୁ ଭରସା;
 ସବୁ ଶୁଭ-ଆଶା ।”
 ପଡ଼ିଲୁ ବିଘ୍ନର,
 ବ୍ରହ୍ମହା ବୃଣ୍ଡାଳ !
 ଯେବେ ପାପଜ୍ଞାନ,
 ତା ହସ୍ତ ଗ୍ରହଣ
 ତା ହେଲେ ଜାଣିମା,
 ଅତୁଲ୍ୟ ମହିମା ।”

<p> ବୁଲିଲା ସେ ପାପୀ ହସ୍ତେ ବଣେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରରେ ରାମ ନାମ ଜପି, ବୃଷ- ବୃଷଭ ଫିଟାଏ ପାଟି, ଯାଇଥିଲେ ସ୍ୱାମୀ ଥରେ ମନ୍ଦିରରେ ପଶିଗଲେ ଗୋସ୍ଥାନ -- ନାଲ ରାଜ ବଂଶୀଧାରୀ, କୋଦଣ୍ଡ ନ ନେଲେ ହାତେ, ବଂଶୀ ଫିଙ୍ଗି ବଂଶୀଧାରୀ ପ୍ରେମେ ହୋଇ ଭୋଳା ସ୍ୱାମୀ ଶୋଳଣୀ ଅଣୀ ସମ୍ବତ ଶୁକଳ ସନ୍ତମୀ ନିଜ ଏକଶ ହରିଣ ବର୍ଷ ଦେଖି ଯୋଗୀ ଗଲେ ଚଳି </p>	<p> ଧରି ଡୁଗି ଗ୍ରାସ, ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ । ମୁଖେ ଡୁଗି ଧରେ, ସୁଖେ ଗ୍ରାସ କରେ । ବୃନ୍ଦାବନ ଧାମ, ଜପି ରାମ ନାମ । ବିଭିନ୍ନ-ମୁରତି, ନ ରଚେ ପ୍ରଣତି । କୋଦଣ୍ଡ ଧରିଲେ, ଚରଣେ ଲେଟିଲେ । ଶ୍ରାବଣ ମାସରେ, ଅସି ଦାଟଠାରେ , ଜାଣି କଲେବର ଅନାମପୁର । </p>
--	---

ବିଷପାତ୍ରରେ ରହୁପୁଷ୍ପ

<p> 'ସୁରନ୍ଦରଗଡ଼' ନାମେ ପଣ୍ଡିତପୁର ନିକଟେ ବରଦାସ ନାମେ ଏକ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର, ବ୍ୟବସାୟ ଏକମାତ୍ର ପୁଅ ତାର, ବ୍ୟବସାୟେ ଖେଳେ ବୁଦ୍ଧି, </p>	<p> ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନଗର, ଧନକର ଘର । ମୂଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମାଣିକ୍ୟ ରତନ । ନାମ ଶ୍ରୀନିବାସ, ଅପୂର୍ବ ସାହସ । </p>
---	---

ବିଜୟ ନଗର ଗୋଲ-
 ବହୁମୁଖ ମଣି ରହ
 ଶ୍ରୀନିବାସ ସରି ସମ
 ପିତାଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି ବହୁ
 ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ବରପୁଷ୍ପ,
 ବୋଲି, ଖଣ୍ଡସ୍ତଳରେ
 ମଦ୍ୟ ପାନେ ମଦ୍ୟ ପାଇଁ
 ଧନ ବୃଦ୍ଧି ସଙ୍ଗେ ବଢ଼େ
 ଦୟା, କ୍ଷମା, ଉଦାରତା,
 ବ୍ୟୟକୁଣ୍ଡ ହୁଏ ଲୋକ,
 ଅର୍ଥ ମୋହ ଭୂତ ପରି
 ଦାନ ଧର୍ମ ଲେପ ହୁଏ,
 ଶ୍ରୀନିବାସ ଯେତେ ଯେତେ
 ସ୍ନେହ, ପ୍ରୀତି, ଦୟା ଯାଇ
 ଦୁଆରୁ ମୁଁ ଓ ଭାଗ
 ନିରାଶାରେ ଫେରେ ହସି,
 ନ ଦେଇ, ନ ଖାଇ ଯକ୍ଷ
 ପୋଡ଼ୁ ତା କୃପଣ ମୁଖ
 ତା ନାମ ଶୁଣିଲେ ଲୋକେ
 କହନ୍ତି ଦୃଶାରେ, “ଆଜି
 ଛୁ ଛୁ କରୁଥାନ୍ତି ପଛେ,
 ଶ୍ରୀନିବାସ ଦୃଶ୍ୟ ହେଲୁ
 ପୂର୍ବ ଜନ୍ମେ କରିଥିଲୁ
 ତାର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାରେ ଭାବି-

କୁଣ୍ଡା ମୂଳକରେ,
 ଶ୍ରୀରା ବେପାରରେ
 ନ ଥିଲେ ତ କେହି,
 ଗୁଣ କଲୁ ସେହି ।
 କୁବେରନନ୍ଦନ
 ଅରଜେ ସନ୍ତାନ ।
 ବଡ଼ଇ ପିପାସା,
 ଧନର ଲାଲସା ।
 ଲୁଚଇ ସଦ୍‌ଗୁଣ,
 ନିପଟ କୃପଣ ।
 ଗ୍ରାସକରେ ତାରେ,
 ମନୁଷ୍ୟତା ସରେ ।
 ବିଭବ ବଡ଼ାଏ,
 ଯକ୍ଷ ସେ ତ ହୁଏ ।
 ନ ପାଇ ଭିକାରୀ,
 ବିଷ୍ଣୁ ନାମ ସ୍ମର ।
 ପରି ସେ ସଞ୍ଚଇ,
 ଦେଖି ନ ଯୋଗାଇ ।
 ମୁଦନ୍ତି ଶ୍ରବଣ,
 ନ ମିଳିବ ଅନ୍ଧ ।”
 ଡରନ୍ତି ଆଗରେ,
 ଜଗତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ।
 କିବା ତପ ଅତି,
 ହେଲେ ବିଶ୍ୱପତି ।

ଦରିଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶେ	ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ,
ତୋକାନରେ, ସ୍ତ୍ରୀ-ମାଳା-	ମାଣିକ୍ୟଶୋଭିତ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ—କାଞ୍ଚାଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବାବା !	ତୁ ତ କୋଟିପତି,
ତୋ ଦୁଆରେ ହାତପାତ	କରୁଛି କାକୁଡ଼ି ।
କନ୍ୟାର ବିବାହଯୋଗ୍ୟ	ବୟସ ତ ହେଲା,
ମାତରେ ମୋ ନାହିଁ ଧନ,	ସାହା ହୁଅ ଭଲ !
ଜିଣ୍ଡର ତୋହର ସଦା	କରିବେ ମଙ୍ଗଳ;
ଏ ଧରମେ ତୋ ଜୀବନ	ହୋଇବ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।
ଶ୍ରୀନିବାସ—ଆଜ୍ଞା, ଆଜି ଯାଅ, ନାହିଁ	ଶୁଣିବାକୁ ବେଳ,
କାଲିକ ଆସିଲେ କିଛି	କରିବା ବିଚାର ।
କାଲି ଆସିଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ,	ମାଗେ କିଛି ଧନ,
ପୁଣି ସଜ ନାହିଁ ବୋଲି	କରଇ ବାରଣ ।
ଶ୍ରୀନିବାସ କାଲିକାଳି	ହୋଇ ଛଅ ମାସ
ଗଲା, ବ୍ରାହ୍ମଣର କେବେ	ନ ପୂରିଲା ଆଶ ।
ଶ୍ରୀନିବାସ ଅତିକ୍ରମ,	ଆଗେ ସୁଲୀ ଦୁଇ
ଦଣ୍ଡ ପଇସାଭର,	ଦିଏ ଆଗେ ଥୋଇ ।
କହେ, “ଏହି ଦୁଇଟିରୁ	ଯାହା ଇଚ୍ଛା ନାଅ,
ଜଞ୍ଜାଳରୁ କର ରକ୍ଷା,	ବେଗେ ଦୂର ହୁଅ ।
ପ୍ରଭୁ ବହୁ ଶିଶୁ ଚାହିଁ	ରହିଲେ ବଦନେ,
ରଦି ପଇସା ନ ନେଇ	ଚଳିଲେ ମଉନେ ।
ଲମ୍ବେ ଲମ୍ବେ ଗଲେ ପ୍ରଭୁ	ବଣିକ ଭବନେ,
ପତ୍ନୀରେ କହିଲେ ଦୁଃଖ	ବିନୟ ବଚନେ ।
କହିଗଲେ ପତିଙ୍କର	ବ୍ୟବହାର ସେତେ,
ପ୍ରଥମୁଁ ରଦି ପଇସା	ଥଳୀ ପରିସନ୍ଦେ ।

ଶେଷେ କହିଲେ, “ଆସିଲି
 ବୁଢ଼ା ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ କନ୍ୟା-
 ବଣିକପତ୍ନୀର ମନ
 ବ୍ରାହ୍ମଣର ଦୁଃଖ ଶୁଣି
 ପତିଙ୍କର କୃପଣତା
 ଶୁଭବୁଦ୍ଧି ଦେବା ପାଇଁ
 ଏନ ବ୍ରାହ୍ମଣର ଦୁଃଖେ
 କି କରିବ ଅବଳା ସେ,
 ପିତୃଦତ୍ତ ଧନସବୁ
 ସାରିଥିଲା, କି ଉପାୟ
 ପିତୃଦତ୍ତ ଅଳଙ୍କାର
 ବହୁମୂଲ୍ୟ ରହୁଥିଲା
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେବତା ଦ୍ଵାରୁଁ
 କୋଟି-ଜୀବ-ପଡ଼ିଦାତା
 ‘କୃଷ୍ଣାର୍ପଣମୟୁ’ କହି
 ଟେକି ଦେଲା ରହୁଥିଲା
 ଶ୍ରୀକିବାସ ମନେ, ଗଲା
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆସେ ଦୋକାନେ
 କହଇ ଏ ନାକଫୁଲ
 ଦିଅ ନ କରିଣ ଉଣା
 ପତ୍ନୀ ନାକଫୁଲ କ୍ଷଣେ
 କି କଲ ବାପୁଣୀ, ପ୍ରାଣେ
 ବହୁମୂଲ୍ୟ ନାକଫୁଲ
 ପଥର ବାନ୍ଧଣ ବେକେ

ତୋତେ ଆଶା କରି,
 ଦାୟୁଁ କର ପାରି ।”
 ସୁଭାବେ ଉଦାର,
 ବହେ ଅଶ୍ରୁଧାର ।
 ଦେଖି ସୋର ହୁଏ,
 ପ୍ରଭୁକୁ ଜଣାଏ ।
 ଭାଣିହୁଏ ମନ,
 ହାତେ ନାହିଁ ଧନ ।
 ଦାନ ଧରମରେ
 ମନରେ ଚିତ୍ତରେ ।
 ନାସାରେ ତା ଥିଲା,
 ମନରେ ଭାବିଲା,
 ଯିବେ ଶୂନ୍ୟହାତେ,
 କି ଭାବିବେ ମୋତେ !
 ପରମ ଆଦରେ,
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ହାତରେ ।
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜଞ୍ଜାଳ,
 ଥରି ରହୁଥିଲା !
 କରନ୍ତି ମୂଲ୍ୟ,
 ଚାରିଶ ମୋହର ।
 ଚିହ୍ନିଲା ବଣିକ,
 ପଣିଗଲା ଦକ ।
 ଦିଏ ନ ଚାହିଁ,
 କେ ପାରେ ପହଞ୍ଚି ?

ବ୍ରାହ୍ମଣେ କହଇ, “ଫୁଲ
 କାଲି ଆସ, ଦେବ ମୁହିଁ
 ନାକଫୁଲ ବନ୍ଦକଲ
 ତାଲୁ ଦେଇ ଆଣେ, ଘରେ
 ପରୁରେ ବିସୁୟେ, ତୋର
 ସକାଳେ ତ ଥିଲୁ ନାକେ,
 କି ଉତ୍ତର ଦେବ ନାଶୁ,
 ରାଗିଲେ ତ ଅସମ୍ଭାଳ,
 ଶ୍ରୀନିବାସ ଗରଜଣ
 “ନାକଫୁଲ ଆଣ ବେଗେ
 ନୋହିଲେ ବିଷମ ଫଳ
 ମାରି ପୋଡ଼ିଦେବି ହାତେ,
 “ନାକଫୁଲ ଅଛି ଘରେ,”
 ଘର ଭିତରକୁ ଗଲ
 ଆମ୍ବହତ୍ୟା ଛଡ଼ା ତାର
 ବିଷପାନ୍ତ କରେ ଧରି
 ତୁମରି ତୃପତ ପାଇଁ
 ବ୍ରାହ୍ମଣର ହାତେ ଟେକି,
 କୃପାକରି ବଦଳାଅ
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେବତା ଦେଖି
 ଅର୍ଥମୋହ କଟୁ, ତବ
 କରନ୍ତୁ ମସ୍ତକ ନତ
 ମରଣକୁ ଅବଳାର
 ଚରଣ କମଳେ ନାଥ !

ଆଉ ପାଶେ ମୋର,
 ଶତେକ ମୋହର ।”
 ଲୁହା ସିନ୍ଦୂକରେ,
 ପତ୍ନୀ ପାଶେ ରଲେ ।
 ନାକଫୁଲ କାହିଁ ?
 ଏବେ ଦିଶୁ ନାହିଁ !”
 ଜାଣେ ପତି ଗୁଣ,
 ରହିଲୁ ମଉନ ।
 କହେ ହୋଧଉରେ,
 ଦିଅ ମୋ ହାତରେ ।
 ଏଥୁ ହେବ ଜାତ,
 ନ ରଖିବେ ତାତ”
 କହଇ ରମଣୀ,
 ବିଭୁ ନାମ ଗୁଣି ।
 କି ଥିଲୁ ଉପାୟ ?
 କହେ, “ଦୟାମୟ !
 ଦେଲି ନାକଫୁଲ,
 ଜାଣୁ ତୁ ସକଳ ।
 ଶ୍ରୀମୀଙ୍କର ମନ,
 କରନ୍ତୁ ସମ୍ମାନ ।
 ଅଭୟ ପୟରେ
 ଶୁଦ୍ଧ ଭକ୍ତିଭରେ ।
 ନାହିଁ ତଳେ ଭୟ,
 ନେଇଛି ଆଶ୍ରୟ ।”

ସୁଦୃଢ଼ିକରି ବିଷପାତ୍ର
କିସ ମଡ଼େ ପାତ୍ର ମଧ୍ୟେ
ନିଜ ନାକ ରହୁଥିଲା,
କେହି ନାହିଁ, ବଦିଗୃହ,
ନାଶ ହେଲା ଭାବେ ଭୋଳା,
ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ଯାଏ ପ୍ରେମେ
ବିଭ୍ରାନ୍ତପା ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର
ରଚଇ ଶତ ପ୍ରଣତି,

ଗୌରୀଏ ରକ୍ତଗୁଡ଼ିଲ
ହୋଧେ ଦନ୍ତେ ଓଷ୍ଠ ଚୁପି
“ସିନ୍ଦୂ କରେ ଏଇ ହାତେ
‘ଦରେ ଅଛି’ କହେ ବେଟୀ
ବ୍ରାହ୍ମଣ ସକାଳେ ଆସୁ
ଶ୍ରୀନିବାସ କିବା ଜନ୍ମ

ରହୁଥିଲା ହାତେ ପତ୍ନୀ
ପତି ହାତେ ଦିଏ ହସି,
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ପରିସୀମା
ଶ୍ରୀନିବାସ ଅଶଶ୍ୱାସେ
ଦେଖେ, ସିନ୍ଦୂକ ତ ବନ୍ଦ
ମଧ୍ୟେ ରହୁଥିଲା ନାହିଁ
ଏ ଅଭୁତ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ
ବୁଦ୍ଧିବଶା ହେଲା, ହୃଦେ
ଗର୍ବ ମଉଳିଲା, ଫେରେ
ପତ୍ନୀ ହାତେ ରହୁଥିଲା

ଟେକୁଅଛି ମୁଖେ,
ଅଦୃଶ୍ୟେ ଦେଖେ
କାହୁଁ ଏ ଅଇଲା ?
କି ବିଚିତ୍ର ଲୀଳା !

ଲୁହ ପଡ଼େ ଝରି,
ପୁଲକ ସଞ୍ଚରି ।
ପାଇ ନାଶବର,
ତଳେ ପିଟେ ଶିର ।

ଶ୍ରୀନିବାସ ତେଣେ,
ଭାବେ ମନେମନେ ।
ରଖେ ରହୁଥିଲା,
କରୁଅଛି ଗେଲ ।

ପାଇବ ସେ ପାନେ,
ରଖିଥିବ ମନେ ।”

ପାଶେ ହୁଏ ଉଭା,
ଖେଳିଯାଏ ବିଭା ।
ନ ରହେ ପରାଣେ,
ଦଉଡ଼େ ଦୋକାନେ ।

ଅଛି ସେହିପରି ,
କିଏ ନେଲା ହରି ?
ଭିଆଇଲା କିଏ ?

ଗୁରୁ ଧକ୍କା ପାଏ ।
ନତିକରି, ଶିର
ଦେଇ ଭାଷେ ଗୀର ।

“କହ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ! ସତ କଥା
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଗଲି ବୁଡ଼ି,
 ରହୁଥିଲି ନେଲୁ ଯେହୁ,
 ସେହି ଫୁଲ ପୁଣି ଫେରି
 ପଡ଼ିଲା କାତରସ୍ବର
 ଶୁଣି, ଲକ୍ଷ୍ମୀ କଲୁ ସବୁ
 ଶ୍ରୀନିବାସ ମୁଖ ଫୁଟେ
 “ବଞ୍ଚେ ! ଦୟାମୟ ! କରି
 ରକ୍ଷାକଲ ପତ୍ନୀପ୍ରାଣ
 ଧନ୍ୟ ତବ ଦୟା ! ଧନ୍ୟ
 ମୁଁ ତ ଲେଉଟି, ମହାପାତ୍ରୀ
 ଦରିଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଶେ
 ଏ ମତ ରକ୍ଷାକ ପ୍ରାଣ
 ବଢ଼ିବୁଣିପାଇଁ ନିତି
 ପତ୍ନୀ ପୁଣ୍ୟମୟୀ ସଙ୍ଗେ,
 ଅଭିଭାବ ଦେଖିଲି ନେତ୍ରେ,
 ପତି ପ୍ରମୁଦୁତ, ପତ୍ନୀ
 ବନ୍ଧୁ ବେଳ ଧରି ମୁଖେ
 ସ୍ନାନସାରି ପତ୍ନୀ ସଙ୍ଗେ
 କୃଷ୍ଣନାମ ଫୁଟେ ମୁଖୁଁ,
 ଭୁଲସୀଦଳ ସଲିଳ
 ‘କୃଷ୍ଣାର୍ପଣମସ୍ତୁ’ ପ୍ରେମେ
 ବିଭୁ ଚରଣ-କମଳେ
 ଅରପିଣ ଦେଲେ ତହେ

କବା ଏ ଘଟଣା ।
 ବୁଦ୍ଧି ହୁଏ ବଣା ।
 କିଏ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ?
 ପାଇଲୁ କେସନ ?
 ବିଶ୍ବାସ ଭାଷଣ
 ଘଟଣା ବର୍ଣ୍ଣନ ।
 ବିକଳ ପ୍ରାର୍ଥନା,
 ଅପାର କରୁଣା
 ମରଣ-ମୁଖରୁ,
 ଭକ୍ତକଳ୍ପତରୁ !
 କିପାଁ ଦୟା ବହି,
 ଆସିଥିଲୁ ଧାଇଁ ?
 ଟଳିଲୁ କି ଭିଳେ,
 ଦେଖିଣ ଦୁଆରେ !
 ତାରି ପୁଣ୍ୟ ବଳେ,
 ଚଢ଼ିଲି ତ ତୋରେ !”
 ମୁଖେ ରହେ ଚାହିଁ,
 ବଚନ ତ ନାହିଁ ।
 ପୂଜାକରି ବସେ,
 ଅଶ୍ରୁଜଳେ ଭାସେ ।
 ଅଞ୍ଜଳିରେ ଧରି,
 ବଦନେ ଉତ୍ତାରି,
 ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତି
 ଭକ୍ତ-ଦମ୍ପତି ।

ଡାକଆଣି ଫନଦୁଃଖୀ
 ଲୁଟାଇଲେ ମଣିମୁକ୍ତା
 ପତ୍ନୀ ପାଇଁ କପର୍ଦ୍ଦକ
 ସୁନା ସିନ୍ଦୂର ଫରୁଆ
 ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବ୍ରଜ ଗୁଡ଼ି
 ପତ୍ନୀ ପୁଅ ଧରି ପଥେ
 ପହଞ୍ଚି ପଣ୍ଡରପୁରେ
 ଅରପିଦେଲେ ପରାଣ,
 ଭିକ୍ଷାକରି ଦ୍ଵାରେ ଦ୍ଵାରେ
 ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ଘୋର ଦୁଃଖ
 ପଣ୍ଡରପୁରରେ ଗଲା
 ଦେଶରେ ବ୍ୟାପିଲା ଯେବେ
 ବିଜୟନଗରେ ଯାଇଁ
 କୃଷ୍ଣଦେବ ଶ୍ରୀନିବାସେ
 ରାଜରାଜ ବ୍ୟବସାୟୀ
 ରାଜାଙ୍କର ଥିଲା ଚର,
 ସ୍ଵାମୀବ୍ୟାସରାୟ-ରାଜ-
 ତାଙ୍କ ପଦେ ଶ୍ରୀନିବାସ
 ଘଣ୍ଟା ନେଇ ବେଦ ସୂକ୍ତି
 ପୁରନ୍ଦରଦାସ ନାମ
 ଦିନୁ ଦିନ ଗାଡ଼ିତର
 ହେଲେ ଶିଷ୍ୟ ପରିତ୍ରପ୍ତ
 ଭିକ୍ଷାନେ ବଞ୍ଚିଲେ ପ୍ରେମେ
 ବିଭ୍ରମ୍ଭଜା ଅଭ୍ୟାଗତେ

କାଙ୍ଗାଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ,
 ରତନ କାଞ୍ଚନ ।
 ମାତ୍ର ନ ରଖିଲେ,
 କାନ୍ତି ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ।
 କରି ନାମ ଗାନ,
 କରନ୍ତି ଗମନ ।
 ବିଠଲ ଚରଣେ,
 ମାୟାହୀନ ମନେ ।
 କଟାଇଲେ ଦିନ,
 କରିଲେ ବରଣ ।
 ଦ୍ଵାଦଶ ବରଷ,
 ଯବନ ଧଡ଼ଧ,
 ରଚିଲେ ଆସ୍ଥାନ,
 ଚିହ୍ନିଲେ ବନ୍ଧନ ।
 ସଙ୍ଗେ କାରବାର
 କରିଲେ ଆଦର ।
 ଗୁରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯତି,
 ବଡ଼ାଏ ଭକତି ।
 କରି ଅଧ୍ୟୟନ,
 କରିଲେ ପାରଣ ।
 ପ୍ରଭୁରେ ଭକତି,
 ଗୁରୁ ମହାଯତି ।
 ଭକ୍ତ ପରିବାର,
 କରିଣ ସକାର ।

ପହଁ ପତ-ପୁସେ ଶେଷେ	ପରଷଇ ଅନ,
ବଳିଲେ ପ୍ରସାଦ ନିଜେ	କରଇ ଗ୍ରହଣ ।
ଚନ୍ଦ୍ରରୁ ବଳିଲେ ଜଳେ	ଦିଏ ସେ ଭସାଇ,
ତୁଙ୍ଗଭଦ୍ରା ନଦୀ ଜଳ-	ଚର ଜୀବ ପାଇଁ ।
କାଳିକା ସଞ୍ଚରଣିବା	ଲକ୍ଷ୍ମୀବାହିନୀ ନାଡ଼େ
ହୁଏ ନାହିଁ, ଅଭାବେ ସେ	ରହଇ ଉଷତେ ।
ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶେ କହନ୍ତି	ଲୋକେ ବ୍ୟଙ୍ଗକରି,
ଦରିଦ୍ର ଘରକୁ ପୁର-	ଘର ଘର ସରି ।
ପୁରଘର ଆଶୁ କବି	ଗୁରୁକୁପା ପାଇ,
ରଚିଗଲେ ପୌନେ ପାଞ୍ଚ	ଲକ୍ଷ ଶ୍ଳୋକ ସେହି ।
ଜ୍ଞାନ, ବୈରାଗ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି	ଧନ୍ୟ କଲେ ଦେଶେ,
ବଇକୁଣ୍ଠେ ପତି ପହଁ	ଗଲେ ଅବଶେଷେ ।

ସୁନା କ'ଣ ମାଟି ନୁହେଁ !

ପଣ୍ଡିତପୁରରେ ଏକ	ରୁଚ୍ଚବେଦୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ,
ଘର କରି ଥାଏ ଲକ୍ଷ୍ମୀ-	ଦତ୍ତ ତାର ନାମ ।
ସନ୍ତାନେ ସେବାକରେ	ପରମ ଆଦରେ,
ସନ୍ତ ରୂପେ ନାରାୟଣ	ବିଜେ ହୋଇ ଘରେ ।
ସନ୍ତୋଷେ କହିଲେ, “ତୋର	ହେବ ପୁତ୍ରଲଭ,
ସେପରି ବିଭ୍ରାଭକତ	ଜଗତେ ଦୁର୍ଲଭ ।”
ଶୁଭ ଲଗ୍ନେ ବ୍ରାହ୍ମଣର	ପୁତ୍ର ହେଲା ଜାତ,
ପୁତ୍ର ନାମ ରଜନିଧି	ରଖିଲା ଭକତ ।

ଲୋକମୁଖେ ରଜା ବୋଲି
ରୂପେ ଗୁଣେ ସେହି ଶିଶୁ
ହରିଦେବ ବ୍ରାହ୍ମଣର
ବିବାହ ବୟସେ ତାର
ରଜା ସହ ହୁଏ ବିଭା;
ବିଭାସି ଉଠିଲୁ, ହେଲୁ
ରଜା ଘରେ ରଜା ଜାତ,
ସେଥିପାଇଁ ପତି ପତ୍ନୀ
କାଳୀଳର ହରି ପଦେ
ଅର୍ଥ ଅନର୍ଥର ହେତୁ,
ପ୍ରେମ-ପଥେ ସଜେ ଅର୍ଥ
ସେଥିପାଇଁ ଭକତର
ଜଡ଼ ଧନଠାରୁ ଦୂରେ
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବା ସ୍ମରଣ
ପ୍ରତିନିତ୍ୟ ପତି ପତ୍ନୀ
ଶୁଷ୍କକାଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ ଆଶି
ସେଥିରେ ଉଭୟ ପ୍ରାଣୀ
ପ୍ରସାଦ ପାଆନ୍ତି ସୁଖେ,
ଭୋଗ ଇଚ୍ଛା, ସୁଖ ସ୍ତମ୍ଭା
ନାମେ ରତି, ଜୀବେ ପ୍ରୀତି
ଘୋର ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ମଧ୍ୟେ
ଭକତିରେ ମଗ୍ନ ସଦା,
ଅନ୍ୟ ଶ୍ରମାଜିତ ଧନ
କାଠବିକା ସ୍ବଳ୍ପ ଧନେ

ଡାକ ନାମ ହେଲୁ,
ଜଗତ ମୋହିଲୁ ।
କନ୍ୟା ଭକ୍ତିମଣ୍ଡା,
ଉପଯୁକ୍ତ ପତି
ବୈରାଗ୍ୟ ପ୍ରଖର,
ବଙ୍କା ନାମ ତାର ।
ନାହିଁ ହାତେ ଧନ,
ନିୟତ ପ୍ରସନ୍ନ ।
ଥାଏ ସଦା ରତି;
ବୁଝନ୍ତି ଦମ୍ଭିତ ।
ଘୋର ଅନ୍ତରାୟ,
ଦୈନ୍ୟ ହିଁ ଆଶ୍ରୟ ।
ରହନ୍ତି ଦମ୍ଭିତ,
ମଣନ୍ତି ସମ୍ପତ୍ତି ।
ଯାଆନ୍ତି ଜଙ୍ଗଲେ,
ବିକନ୍ତି ବଜାରେ ।
ଯାଆନ୍ତି ତ ଚଳି,
ବିଭ୍ର ପୂଜାକରି ।
ନ ଆସଇ ମନେ,
ବଢ଼େ ଦିନୁ ଦିନେ ।
ରଜା ବଙ୍କା ଥାଇ,
ବିଭ୍ର ଭାବେ ବାଇ ।
ନ କରି ଗ୍ରହଣ,
କାଟନ୍ତି ସେ ଦିନ ।

ଏହି ଘୋର ଦୈନ୍ୟ ଦେଖି	ନାମଦେବ ଦୁଃଖେ,
ଜଣାଇଲେ ଯତିଶ୍ରେଷ୍ଠ	ବିଠଲ ସନ୍ତୁଖେ ।
ଭଗବାନ—ନାମଦେବ ! ରଜା ମୋର	ହୃଦୟ ଦୋଷର,
ଇଚ୍ଛାକଲେ ଖୋଲିଦେବ	କୁବେରଭଣ୍ଡାର ।
ଅର୍ଥର ଅନର୍ଥ ଗୁଣେ	ଡରି ରହେ ଦୁରେ,
ଧନ ବାଞ୍ଛା ତଳେ ମାସ	ନାହିଁ ତା ଅନ୍ତରେ ।
ଦେଲେ ତ ରଖିବ ନାହିଁ	ଅଟଳ ତା ପଣ,
କାଲି ବନେ ଯାଅ, ତାର	ପାଇବୁ ପ୍ରମାଣ ।
ବନପଥେ ଲୁଚି କରି	ଦେଖ ସମାରୁର,
ଅଭୂତ ଭକତ-ଲୀଳା,	ଅଭୂତ ବିରୁର ।
ଭକତ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ	ଲୀଳାମୟ ହରି
ସୁନା ମୋହରରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ	ରଚି ଏକ ଥଳୀ ।
ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ବନପଥେ	କେତେକ ତହିଁରୁ,
ବାହାର ମୋହର ଶୁଷ୍କ	ଦଶୁଥିଲ ଦୁରୁ ।
ବୃକ୍ଷ ଅନ୍ତରାଳେ ଲୁଚି	ଦେଖୁଥିଲେ ହରି,
ଭକତପ୍ରଧାନ ନାମ-	ଦେବେ ସଙ୍ଗେ ଧରି ।
ପ୍ରତିଦିନ ପରି ରଜା	ଜପି ବିଭୁ ନାମ,
ଆସେ ପଥେ ମହାଭାବେ	ତନ୍ମୟ ପରୀକ୍ଷା ।
ସୁନା-ମୋହର-ଥଳୀରେ	ଗଲେ ସେ ହାବୋଡ଼ି,
ପତ୍ନୀ ବଙ୍କା କିଛି ଦୂରେ	ପଛେ ଥିଲେ ପଡ଼ି ।
ନାହିଁ ମୋହ ମାୟା ମନେ	ଭକ୍ତ ଗଲେ ଚଳି,
କିସ ଭାବ ମନେ ପୁଣି	ଆସିଲେ ସେ ଫେରି ।
ବାଟରୁ ଗୋଟାଇ ଧୂଳି	ତାଳନ୍ତି ଥଳୀରେ,
ପୋତି ହୋଇଗଲା ଥଳୀ,	ଅଦୃଶ୍ୟ ଧୂଳିରେ ।

ଏହି ଘୋର ଦେନଏ ଦେଖି ନାମଦେବ ଦୁଃଖେ,
 ଜଣାଇଲେ ଯତଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିଠଲ ସମ୍ମୁଖେ ।
 ଭଗବାନ—ନାମଦେବ ! ରଜା ମୋର ହୃଦୟ ଦୋଷର,
 ଇଚ୍ଛାକଲେ ଖୋଲିଦେବି କୁବେରଭଣ୍ଡାର ।
 ଅର୍ଥର ଅନର୍ଥ ରୁଣେ ଡରି ରହେ ଦୂରେ,
 ଧନ ବାଞ୍ଛା ତଳେ ମାସ ନାହିଁ ତା ଅନ୍ତରେ ।
 ଦେଲେ ତ ରଖିବ ନାହିଁ ଅଟଳ ତା ପଣ,
 କାଲି ବନେ ଯାଅ, ତାର ପାଇବୁ ପ୍ରମାଣ ।
 ବନପଥେ ଲୁଚି କରି ଦେଖ ସମାଗୁର,
 ଅଛୁଡ଼ି ଭକତ-ଲୀଳା, ଅଛୁଡ଼ି ବରୁର ।
 ଭକତ ପରାଷା ପାଇଁ ଲୀଳାମୟ ହରି
 ସୁନା ମୋହରରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ରଚି ଏକ ଥଳୀ ।
 ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ବନପଥେ କେତେକ ତହିଁରୁ,
 ବାହାର ମୋହର ସ୍ପଷ୍ଟ ଦଶୁଥିଲ ଦୁରୁ ।
 ବୃଷ ଅନ୍ତରାଳେ ଲୁଚି ଦେଖୁଥିଲେ ହରି,
 ଭକତପ୍ରଧାନ ନାମ- ଦେବେ ସଙ୍ଗେ ଧରି ।
 ପ୍ରଭବନ ପରି ରଜା ଜପି ବିଭୁ ନାମ,
 ଆସେ ପଥେ ମହାଭାବେ ତନ୍ମୟ ପରାଣ ।
 ସୁନା-ମୋହର-ଥଳୀରେ ଗଲେ ସେ ହାବୋଡ଼ି,
 ପତ୍ନୀ ବଙ୍କା କିଛି ଦୂରେ ପଛେ ଥିଲେ ପଡ଼ି ।
 ନାହିଁ ମୋହ ମାୟା ମନେ ଭକ୍ତ ଗଲେ ଚଳି,
 କସ ଭାବ ମନେ ପୁଣି ଆସିଲେ ସେ ଫେରି ।
 ବାଟରୁ ଗୋଟାଇ ଧୂଳି ତାଳନ୍ତି ଥଳୀରେ,
 ପୋତି ହୋଇଗଲା ଥଳୀ, ଅଦୃଶ୍ୟ ଧୂଳିରେ ।

ଏ ମଧ୍ୟରେ ପତ୍ନୀ ଆସି
ପତିକୁ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ବକା
“କିସ ପୋତୁଥିଲ ନାଥ !
କିସ କହିବେ ବା ରକା,
ପୁଣି ପଚାରନ୍ତି ସତୀ,
ପଚାରୁଛି ପ୍ରଣୀ, କିପା
ଗମ୍ଭୀରେ କହନ୍ତି ପତି,
ପଡ଼ିଥିଲ ପଥେ ତହିଁ
କାଳେ ସୁନା ଦେଖି ତୁମ
ଧନ ଲେଉଟ ଲେଖି ଥିଲେ
ହମିଶା ଦିଅନ୍ତି ସତୀ
“ସୁନା କ’ଣ ମାଟି ନୁହେଁ,
ମାଟିକୁ ମାଟିରେ ଭେବେ
ତାକୁ ଅଛି ବୁଆ, ଶ୍ରମ
ପତ୍ନୀର ବଚନେ ରକା
କହିଲେ, “ଧନ୍ୟ ବୈରାଗ୍ୟ !
ମୋ ବୁଦ୍ଧିରେ ସୁନା, ମାଟି-
ମୋଠାରୁ ତୋ ପ୍ରାଣ ବଡ଼
ଅଲୈକିକ ନାମଦେବ
ପ୍ରଭୁରେ ଶ୍ରବନ୍ତି, ମୃଦୁ
“ତୋର କୃପାଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରଭୁ !
ସିଦ୍ଧବନ ସୁଖ ସେହ
ଅମୃତ ଆସ୍ବାଦ ଯାର
ଗୁଡ଼-ପାଣି ତା ପାଖେ କ

ମିଳିଗଲେ ପାଖେ,
ଧୀରେ ଦରହାସେ ।
ପକାଇଣ ଧୂଳି”,
ନ ପାରନ୍ତି ଶକି ।
“ନାଥ ! କି ଘୋଡ଼ାଅ ?
ଉତ୍ତର ନ ଦିଅ ?”
“ମୋହରର ଥଳୀ,
ତାଳୁଥିଲ ଧୂଳି ।
ମନେ ଲେଉଟ ହେବ,
ବିଭୁ କିଏ ଦେବ ?”
ପତିରେ ଉତ୍ତର,
ତୁମର ବିଚାର ?
ନାଥ କାହିଁପାଇଁ,
ସିନା ସାର ହୋଇ !”
ଅତି ହିଁ ପ୍ରସନ୍ନ,
ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ !
ଠାରୁ ଭଲ ଦିଶେ,
ଉଦାସେ, ସନ୍ନ୍ୟାସେ ।”
କରି ଦରଶନ,
ମଧୁର ବଚନ ।
ପଡ଼େ ଯା ଉପରେ,
ହେଲେ ପଦେ ଦଳେ ।
ପାଇଛି ରସନା,
ପାସଙ୍ଗରେ ଘେନା !

ଧନ୍ୟ ରଜା, ବଜା ! ଧନ୍ୟ	ଭକତ-ଦମ୍ପତି !
ଏ ବୈରାଗ୍ୟ ଧରଣୀର	ଅତୁଲ୍ୟ ବିଭୂତି !
ଚନ୍ଦ୍ର ବନମଧ୍ୟେ ଘୂରି	ଭକତଯୁଗଳ,
ନ ଦେଖନ୍ତି କାହିଁ ବନେ	ଖଣ୍ଡେ ହେଲେ ଜାଳ ।
ଆଗରୁ ଯାଇଣ କେନ୍ଦ୍ର	ଗୋଟାଇ ପୋଟାଇ,
ବିଡ଼ା ବାନ୍ଧି ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ	ଦେଇଥିଲୁ ଥୋଇ ।
ଅନ୍ୟର ସମ୍ପତ୍ତି କାଠ	ନେବେ ସେ କପର ?
ଶୂନ୍ୟ ହାତେ ବଣରୁ ସେ	ଆସୁଛନ୍ତି ଫେରି ।
ରଜା—ଆଜି କି ଯୋଗକୁ ପ୍ରିୟେ !	ସୁନା ଦରଶନ,
ଫଳ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ହେଲୁ,	ଶାଢ଼ୀ ଅନଶନ ।
ଛୁଇଁଥିଲେ କିବା ଦୁଃଖ	ହୋଇଥାନ୍ତା ଭୋଗ !
ପ୍ରଭୁଙ୍କ କରୁଣା ଦୃଷ୍ଟି	ନାହିଁ ସେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗ ।
ଭକତଯୁଗଳ ନିଷ୍ଠା	ଦେଖି ନାରାୟଣ,
ପ୍ରକଟ ହୋଇଣ ଆଗେ	କଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ ।
ଭକତ ଦମ୍ପତି ପ୍ରେମେ	ତାଳି ଅଶ୍ରୁଜଳ,
ଧୋଇଲେ ଭକ୍ତିରେ ପ୍ରଭୁ	ଚରଣ କମଳ ।
ପ୍ରଭୁ ହେଲେ ଅନୁସ୍ଥିତ	ବିରହରେ ଜଳି,
ମୁହଁମୁହଁ ମୂର୍ଚ୍ଛା ହୁଏ,	ନ ପାରନ୍ତି ଚାଲି ।
ସେହି ଦେବୀ ଧରି ସୁଖେ	ରଚଣ ସନ୍ନ୍ୟାସ,
ସେହି ଭଳି କାଠ ବିକି	ପିଇ ବିଭୂରସ ।
ଶବ୍ଦେ ଏକ ବର୍ଷ ରଜା	ଥିଲେ ଧରଣୀରେ,
ସଂସ୍ଥାପିତ ଚଳିଲେ ଶେଷେ	ବଜ୍ରକୁଣ୍ଡ ପୁରେ ।

ମୋହନ ମରଣ

ଜମିଦାର ମେଘସିଂହ
 ଉଦାର ମନ୍ଦିତ ପ୍ରାଣେ
 ଜୀବନ ମରଣ ସମ
 ବିଭୁବିଧାନେ ମଙ୍ଗଳ
 ସୁଖ ଦୁଃଖ ଭିନ୍ନ କେବେ
 ବିଭୁରେ ନିର୍ଭର, ସେହି
 ଶ୍ରୀସତ୍ତ୍ୱ ପୂା ପରି ନିତ୍ୟ
 ଶେଷ ଯାମୁଁ ଶଯ୍ୟାତ୍ୟାଗ
 ପ୍ରାତଃସ୍ନାନ, ସନ୍ଧ୍ୟା, ଜପ,
 ଗୀତାପାଠ ପରେ ନିତି
 କଳ ପରି ପୂଜାପାଠ
 ନିତ୍ୟକର୍ମେ ଯାଏ ସୁଖେ
 ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଅତିଥିସେବା,
 ଆଖିରେ ଦେଖନ୍ତି, ପରେ
 ଦିନାର୍ଦ୍ଧ କାଟିଣ ନିତି
 ବୁଝନ୍ତି ସକଳ କାମ
 ପ୍ରଜାଙ୍କର କଳିଗୋଳ
 ଶ୍ରୀହରି ସ୍ମରଣା ସଙ୍ଗେ
 ରାଇଜେ ମଙ୍ଗଳ ଖେଳେ,
 ପ୍ରଜା ତପତରେ ତୃପ୍ତ
 ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକୃତ ଘେନି
 ପ୍ରକୃତ କରୁଛି କାମ,

ସୁତ-ସନମାନେ,
 ଦେନେ ପ୍ରଜାଗଣେ ।
 ହୁଅଇ ପ୍ରଜାତ,
 ଦେଖନ୍ତି ନିରତ ।
 ନ ହୁଏ ବିଶ୍ୱାସ,
 ଚରଣରେ ଆଶ ।
 ଶ୍ରୀହରି ସ୍ମରଣ,
 ସାଧନ ଭଜନ ।
 ପୂଜା, ଉପାସନା,
 ଭଗବତ ଗୁଣା ।
 ବୁଲୁଥାଏ ନିତି,
 ଦିପହର ବିତି ।
 ଦରିଦ୍ର-ଭୋଜନ
 ପ୍ରସାଦ ଗ୍ରହଣ ।
 ଯାଆନ୍ତି କଟେରୀ,
 ଧୀର ବୁଦ୍ଧି ଧରି ।
 ମାଲି ମଜଦମା,
 ହୁଏ ବୁଝାମଣା ।
 ତୃପ୍ତ ପ୍ରଜାଗଣ,
 ମେଘସିଂହ ମନ ।
 ଜନମେ ମନୁଷ୍ୟ,
 ଆତ୍ମାର କି ଦୋଷ ?

ସୁସର୍ଗ, ପ୍ରକୃତି ଦୋଷେ
 ଭଲ ମନ୍ଦ ବୁଝିବାକୁ
 ମେଘସିଂହ ଧର୍ମପ୍ରାଣ,
 ଶୁଭ୍ର ଯଶେ ଈର୍ଷୀ ପୁଣି
 ମେରୁଦାନ, ଶୂରଣ ସେ
 ଅଙ୍ଗଲଗା ଭୃତ୍ୟ ତାରେ
 ପ୍ରଭୁର ବିମଳ ଯଶେ
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଚୂରଣର
 ନିମେ ବିଗିଡ଼ିଲା ମନ,
 କଥା ମାଉଁସରେ ପୋକ
 ଭାବେ, ମେଘ ସିଂହ ଭ୍ରଷ୍ଟ,
 ଛିର କଲ, ଗୁପ୍ତେ ସେ
 ଦେହଲଗା ଚୂକର ସେ,
 ତାହାର ହାତରେ ପ୍ରଭୁ
 ଦିନେ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ରାତି
 ବାହାରେ ଘୋଟିଛି ଘନ
 ଚୂରଣ ସଙ୍ଗେ ଗତି
 ଯିବେ ଇଚ୍ଛା କିଛି ଦୂରେ
 ଚୂରଣ ହସ୍ତରେ ଥିଲା
 ପାପବୁଦ୍ଧିରେ ପାମର
 ପ୍ରଥମେ କମ୍ପଇ ହାତ,
 ନ ଶୁଣେ ବିବେକ-ବାଣୀ
 ସାଧୁ ସ୍ୱାମୀ ବଧୂବାକୁ
 ବିଭୁଙ୍କ କରୁଣା-ଲୀଳା

ହୃଦେ ଲୋକ ପଥ,
 ଦୁହେ ସମରଥ ।
 ନିଷ୍ଠାପ, ଉଦାର,
 ଦୋଷ ବାଛେ ତାର
 ବିଶ୍ୱାସ ଚୂକର,
 ପ୍ରଭୁର ନିର୍ଭର ।
 ଈର୍ଷା ହୁଏ ଜାତ,
 ଝିପ୍ପା ବିପତ୍ତ ।
 ବୁଦ୍ଧି ଭ୍ରଷ୍ଟ ହେଲା,
 ପକାଇ ବସିଲା ।
 ରାଜ୍ୟ କରେ ନାଶ,
 ସାଧୁର ବିନାଶ ।
 ଅଛି କଷ୍ଟ କିବା ?
 ମରିବା ବଞ୍ଚିବା ।
 ପ୍ରଥମ ପ୍ରହର,
 କୃଷ୍ଣ ଅନ୍ଧକାର ।
 କରନ୍ତି ରାଜନ,
 ରାଣୀ ବାସପ୍ତାନ ।
 ଭୀଷଣ କଟାର,
 କରଇ ବାହାର ।
 ବିବେକ ଧକ୍କାରେ,
 ଚଳାଏ କଟାରେ ।
 ପାପୀ ମନ ଯାଏ,
 ଅନ୍ୟଥା ଘଟାଏ ।

ଦଉଡ଼ିଆଯିଲୁ ଯଶୁ
 ଚାରିଶ ବସରେ ଚାରିଶେ
 ସେ ଆଦାରେ ପଡ଼େ ଦୁଷ୍ଟ
 କୁଠାର ଦୁଶିଣ ଦିଏ
 ପ୍ରବଳ ଧାରରେ ରକ୍ତ
 ପଡ଼ି ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯାଏ ପାପୀ,
 ମେଘସିଂହ ଲେଉଟିଲେ
 ଦେଖନ୍ତି ମୈତ୍ରଦାନର
 ବସରେ ଶିଂହ ଆଦାତେ,
 ଗୁରୁକଷ୍ଟ ହୁଏ, ପଡ଼ି-
 ଜମିଲେ ଶଶକେ ମେଘ-
 ରାଣୀମନ୍ଦିରରୁ ଭୃତ୍ୟ,
 ଉଠାଇଣ ଚାରିଶକୁ
 ଥୋଇଲେ ରାଣୀମନ୍ଦିରେ
 ଜଳିଲୁ ଆଲୋକ ଆସି,
 ଖର ଶାଣ ରକ୍ତଲିପ୍ତ
 ମୁଣ୍ଡରେ, ସରବେ ମହା-
 ମେଘ ସିଂହ ଚାରିଶେ,
 ମୈତ୍ରଦାନ କଲୁ କପି।
 କଟିଲୁ ସେଥିରେ କେନ୍ଦ୍ର
 ସେ ତ ଅନୁଗତ ଭୃତ୍ୟ,
 ସେ ରହସ୍ୟ ବୁଝିବାକୁ
 ମେଘ ସିଂହ ସଙ୍ଗେ ଆସି
 ଶୁଭରେ ମଲମ ଦେଲେ,

ଗଲୁ ମଧ୍ୟେ ପଶି,
 ଦେଲୁ ଶିଫ୍ତ ଭୂସି ।
 ଭୂତଲେ ଓଲଟି,
 ନାସା ଅଗ୍ର କାଟି ।
 ବହେ ଅନିବାର,
 ଗୁଡ଼ିଣ ଚିହ୍ନାର ।
 ଶୁଣିଲେ ଚିହ୍ନାର,
 ବେହୋସ ଶରୀର ।
 ନାସାଗ୍ର ଛେଦନେ,
 ଅଛୁ ଅଚେତନେ ।
 ସିଂହଙ୍କ ଚିହ୍ନରେ,
 ଧାନ୍ତି, ଅନୁଚରେ ।
 ନେଲେ ଶୀଘ୍ର ବନ୍ଧୁ,
 ଛୁଆ ବନ୍ଧା ହୋଇ ।
 ଦେଖନ୍ତି ପରଶି,
 କଟାର ନରେଶି
 ବିମୁଖେ ମଗନ,
 ମାରବ, ବିଷନ୍ନ ।
 କଟାର ବାହାର,
 ନାସିକା ତାହାର ।
 ନାହିଁ ଅବିଶ୍ୱାସ,
 ନ ହେଲୁ ପ୍ରୟାସ ।
 ଯୋଗଦେଲେ ରାଣୀ,
 ଶିରେ ଦେଲେ ପାଣି ।

ରଜା ବସି ପାଶେ ନିଜେ
ମୁଖି ଖୋଲି ଅନୁଚରେ
ନାକ ରେ ପ୍ରଲେପ ଦେଲେ,
କରାଗଲା, ମୈତ୍ରଦାନ
ଅନ୍ତରେ ଆସେ ଚେତନା,
ଦିଅଇ ଶୁଷଣ ପୀଡ଼ା,
ରାଣୀ—ରୁରଣର ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ
ଗୁରୁପୀଡ଼ା ହେବା କିଛି
କଟାର ଖୋଲଣି ଧରି-
ଆପଣଙ୍କୁ ମାରିବାର

ଅନ୍ଧକାରେ ମୈତ୍ରଦାନ
କଲବେଳେ ପଡ଼ିଥିଲା
କିନ୍ତୁ ସେ ପ୍ରାଣେ ନଥିଲା
ଭାବିଲେ, “ମୋ ରକ୍ଷା ପାଇଁ
ରାଣୀଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଆସେ
ବିଶ୍ୱାସୀ ହୃଦେ ନ ପାଏ

ରଜା—କି ଭାବୁଛି ରାଣୀ ! ତୁମେ
ବିଶ୍ୱାସୀ ରୁରଣେ ଭାବ
ଏପରି ସନ୍ଦେହ, ପାପ
କଟାର ସେ ଖୋଲିଥିବ

ରାଣୀ—ନୁହେଁ ବେଶି ରାତି, ଏ ତ
ନାହିଁ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଗୋଲ,
ରକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା
ନିଶ୍ଚୟ ରୁରଣ ମନେ

ଛୁଆଁ ବଞ୍ଚା କଲେ,
କଟାର କାଢ଼ିଲେ ।
ସକଳ ଯତନ
ନ ଖୋଲେ ନୟନ ।

ଛୁତର ଆଦାତ,
ନୟନ ମୁଦ୍ରିତ ।
ଶେଷ ଶୃଙ୍ଖାଦାତ,
ନୁହଇ ବିଚିତ୍ର ।
ଥିଲା କାହାପାଇଁ ?
କଲ୍ପନା ତ ନାହିଁ !

କଟାର ବାହାର
ଦୃଷ୍ଟି ରଜାକର ।
ଅବିଶ୍ୱାସ ଲେଖି,
ଭୃତ୍ୟର ପ୍ରୟାସ ।”
ସନ୍ଦେହ ନୁହେଁ,
ବହୁକ୍ଷଣ ସ୍ଥାନ ।

ହେଲ କି ପାଗଳୀ ?
ଦାତୁକ ମୋହରି !
ବୋଲି ହୁଏ ମନେ,
ମୋର ସୁରକ୍ଷଣେ ।

ଏଥମ ପ୍ରହର,
ନୁହେଁ ତ ଜଙ୍ଗଲ,
କିବା ଏଠି ଥିଲା ?
ପାପବୁଦ୍ଧି ହେଲା ।

ପାପ ବୁଦ୍ଧିରେ ଚାରିଶ
ବିଭକ୍ତପା ବଳେ ଛୁମୁଁ
ରାଜା—ହୁ ! ଏସବୁ ପାପ କଥା,
ସନ୍ଦେହ, କି ଅବିଶ୍ୱାସ
ବିଭକ୍ତ ବିଧାନେ ସୁଖ
ସଫଳ ମଙ୍ଗଳ ଦେଖ,
ପରମ ବିଶ୍ୱାସୀ ଭକ୍ତ
ତାହାର ଏ ବୁଦ୍ଧି ହେବ,
ପାଶ୍ଚ ନାହିଁ ମନେ ମୁଁ ତ
ଯେବେ କିଛି ଦୋଷ ଥାଏ
ଫଳେ ଦଣ୍ଡ ମୋତେ ବିଭୁ !
ତାର ପାପୁଁ, କର ତାରେ
କହୁଁ କହୁଁ ମେଘ ସିଂହ
ଚାରିଶର କଷ୍ଟ ଭାଳି

ଅଶ୍ରୁଧାର ଦେଖି ରାଣୀ
ଦ୍ରବିଲ ପରାଣ, ଭୁଲି-
ରଚିଲେ ପ୍ରାର୍ଥନା ସେହୁ
ରାଣୀ—ଯେ ପାପ କରୁଛି ଭୂତ୍ୟ
ମାଗେ ତାର କ୍ଷମା, କ୍ଷମ
ହୁଏ ଦୟାବଳେ ଭୂତ୍ୟ
ମୈତ୍ରଦାନର ଅନ୍ତରେ
ଶୁଣେ ରାଜା-ରାଣୀଙ୍କର
ଦୋର ଅନୁତାପେ ହୃଦ
ଅନ୍ତରରୁ କୋହ ଉଠେ,

ଖୋଲିଲ କଟାର,
ପାଇଲେ ଉଦାର । !
ବନ୍ଦ କର ରାଣୀ,
ମହାପାତ୍ର ଗଣି ।
ଦୁଃଖ ଭୋଗେ ଜନ,
ନରେ ନାରାୟଣ ।
ମୋର ମୈତ୍ରଦାନ,
ହୃଦେ ଅନୁମାନ ।
ଅନିଷ୍ଟ କାହାର,
ଅନ୍ତରେ ତାହାର,
ହେଉ ସେ ମୁକତ
ନରୋଗ, ନିଷ୍ଠିନ୍ଦ ।
ନେହୁଁ ଝରେ ମାର,
ଅତି ହୁଁ କାତର ।
ପତିଙ୍କ ନୟନେ,
ଗଲେ ସବୁ କ୍ଷଣେ ।
ପତି ପଛା ଧରି,
ଅବିଶ୍ୱାସ କରି,
ଦୟାମୟ ପ୍ରଭୁ !
ପୂର୍ବସ୍ଥାପ୍ତ ଲଭୁ ।
ଆସିଥିଲ ଜ୍ଞାନ,
କଥୋପକଥନ ।
ହୋଇଲ ବ୍ୟାକୁଳ,
ବହେ ଅଶ୍ରୁଜଳ ।

ରାଜା-ରାଣୀଙ୍କର ଯମା,
 ବିଭ୍ରାହାରେ, ନିବାରିଲ୍ଲ
 ବନ୍ଧର ଆଦାତ, ଆଉ
 କେଉଁ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ବଳେ
 ରାଜା ରାଣୀ ସମାଧିସ୍ଥ,
 ଆକୁଳେ ଚାରି ଧରେ
 ଶିଶୁ ପରି କାନ୍ଦେ ଉଡେ,
 ଅନୁତାପ-ଅଶ୍ରୁ ତାଳି
 ଭାଙ୍ଗେ ଧାନ, ମେଘ ସିଂହ
 ଭୂତକୁ ଡୋଳିଣ ଭୂତେ
 ବରଣ—ଛୁଡ଼ନ୍ତୁ, ଛୁଡ଼ନ୍ତୁ ପ୍ରଭୁ !
 ଏପରି ପାଷଣ୍ଡ, ପାପୀ
 ନରକର କାଟ, ଧରି
 ଦୋଷୀ ମଣି ମହାମାକୁ
 ନିରପରାଧର ରକ୍ଷା
 ଶଶୁ ରୂପେ ମଧ୍ୟେ ଆସି
 ସେତିକି ତ ନୁହେ, ପ୍ରଭୁ
 କରିଣ ଉଚିତ ଶିକ୍ଷା
 ମହାପାପ ତରୁମୂଳେ
 କରି ଉଦ୍ଧାରିଲେ ମୋତେ,
 ସବୁ ହେଲ ଆପଣଙ୍କ
 ପାମରର ସ୍ଥାନ କାହିଁ
 ଅନ୍ତରେ ଅନଳ ଜଳେ,
 ବିହ୍ୱଳ ଉଚିତ ଦଣ୍ଡ

ବ୍ୟାକୁଳ ପ୍ରାର୍ଥନା
 ସକଳ ବେଦନା,
 ନାସାସତ ଜ୍ୱାଳା,
 କ୍ଷଣେ ଉଭାବିଲ୍ଲ ।
 ଭାବେ ନିମଗନ,
 ଦୁର୍ଦ୍ଦିନୀ ଚରଣ ।
 ଗଡ଼ିଲ ଭୂତଳେ,
 ଚରଣ ପଶାଳେ ।
 ଫିଟାନ୍ତି ଲେଟନ,
 କଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ ।
 ନ ହୁଅନ୍ତୁ ମୋରେ,
 କେ ଅଛି ମହାରେ ?
 ସନ୍ଦେହ ମନରେ,
 ମାରିବ ବିରୂରେ !
 ଲାଗି ଭଗବାନ,
 ହେଲେ ବିଦ୍ୟମାନ ।
 ନାସିକା ହେଦନ,
 କଲେକ ପ୍ରଦାନ ।
 କୁଠାର ଆଦାତ,
 ଲୁଚିଲ ଦୁଷ୍ଟତ ।
 ଯମା-ପ୍ରୀତି ବଳେ,
 ଆଉ ଭୂମଣ୍ଡଳେ ?
 ଅସହ୍ୟ ଅଶାନ୍ତି,
 ଦିଅନ୍ତୁ ତୃପତ ।

ବୋଲା—ହାଡ଼ ଚନ୍ଦ୍ର ମେରୁଦାନ !
 ପୂର୍ବଠାରୁ ବଳି ପ୍ରିୟ,
 ତୋର ଏହି ଆଚରଣ
 ଅପାର ବିଭ୍ରବିଶ୍ୱାସ,
 ଭାଳି ତୋର ଉପକାର,
 ମଣେ ତୋର ପାଶେ, ତୋର
 ଭାବେ ବିଭ୍ର ଆଶୀର୍ବାଦ,
 ସେହି ମଙ୍ଗଳବିଧାନେ
 ଯାହା ଦେନ ବଢ଼େ ପ୍ରୀତି,
 ହେଉ ସେ ନିମିତ୍ତ ଦୃଶ୍ୟ,
 ନମସ୍ୟାକୁ ଦିଶୁ ମୋତେ,
 ତୋହ ଦେନ ହେଲି ଆଜି
 ଯଦି ତୁ ଉଚିତ ଦଣ୍ଡ
 ବିହୁଛି ନି ବିଧି ଚିନ୍ତା,
 ପ୍ରାଣି ପୀଡ଼ା ଗୁଡ଼ିକ ଦୃଶ୍ୟ
 ଏହି ଶାଶ୍ୱତକ ଦଣ୍ଡ
 ନ ଭାଷିବୁ କାରେ କେବେ
 ହେଉ ସତ୍ୟ, ହିତକର,
 ପରିମିତ ତୋର ବାଣୀ;
 କାର୍ତ୍ତନ, ଗାୟନ ବଳେ
 ମନୁ କରି ଦୂର ହୋଇ,
 ଲୋଭ, ହିଂସା, ମଦ, ଈର୍ଷା,
 ଭର ତହିଁ ସରଳତା,
 ସନ୍ତୋଷ, ଭଗବତ୍ତନ୍ତା,

ଆଜି ତୁ ତ ମୋର,
 ଅତି ଆପଣାର ।
 ଦେଲୁ ହୃଦେ ଜାଳି,
 ତସୁ ଦେଲୁ ଖୋଲି ।
 ନିଜକୁ ମୁଁ ରଖି
 ସକଳ କରଣୀ
 ନିମିତ୍ତ ତ ତୁହି,
 ତୋର ଦୋଷ କାହିଁ ?
 ବିଭ୍ରରେ ବିଶ୍ୱାସ;
 ସେହି ତ ନମସ୍ୟା ।
 ସୁନ୍ଦର, ମହତ,
 କି ସେ ଉପକୃତ !
 କରୁଛୁ ପ୍ରାର୍ଥନା,
 ପୂରୁ ତୋ କାମନା ।
 ପ୍ରାଣି-ହିତେ ରତ,
 ସାଧୁ ତୋର ହିତ ।
 କଠୋର ବଚନ,
 ମଧୁର ମୋହନ,
 ବିଭ୍ର ନାମ ଗୁଣ,
 ସୁଖୀ କର ଜନ ।
 ଦ୍ରୋହ, ଦମ୍ଭ, କାମ,
 ବିଷୟ-ଚିନ୍ତନ,
 ପ୍ରସନ୍ନତା, ପ୍ରେମ,
 ନରେ ନାରାୟଣ-

ଜାନେ କର ତୁହି ସେବା,
ବଚନ ମନର ଦଣ୍ଡ,
ଏ ନିଦଣ୍ଡ ଧର ବାବୁ !
ଏ ପ୍ରାଣେ ପରମାନନ୍ଦ,

ରଜା ବିଦ୍ରୁ ଭାବେ ବୁଝି
ଗୁରଣ ପରାଣୁ ଗଲ
ସାଧୁ ଉପଦେଶ, ପୁଣି
ଧର୍ମ ପତ୍ରା ଧରି, ଧନ୍ୟ

ମେଘ ସିଂହଙ୍କର ଥିଲା
ଗୁଣର ଉନ୍ନତ ସେହ,
ତା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ତା ସ୍ୱଭାବ
ସଜ୍ଜନେ ଭାବନ୍ତି ଲୋକେ
ଚରଣ ବସ୍ତ୍ର ସୋଳ
ସେହି ବର୍ଷ ବିବାହ
ବିଦ୍ରୁଙ୍କ ବିରାଜି ଲାଲା,
ଅଶ୍ରୁପୂର୍ଣ୍ଣ ତଳେ, ଘଟେ
ତଳେ ପଡ଼ି ରଜ ସୁନୁ
ହେଲା ବହୁକ୍ଷଣ, ପରେ
ଗୁଲିଲ ଚକ୍ରା ପୁର,
ଦାଆ ବିଷ ଦେଖୁ ଦେଖୁ
ସକଳେ କରିଲେ ସ୍ଥିର,
ଲୋକଙ୍କ ଭାବଭଙ୍ଗୀରୁ
କ୍ଷଣକେ ଦିଶିଲା ମୁଖ
ସଜ୍ଜନ ସିଂହର ଗଲ

ବିଦ୍ରୁତୁ ପାଇଁ,
ଦେନ ବୁଝି ତୁହି ।
ନିଦଣ୍ଡୀ ତୁ ହୁଅ,
ସନ୍ତୋଷ ତୁ ଦିଅ ।
ଦେଲେ ଉପଦେଶ,
ସକଳ କଳ୍ପସ ।
ସାଧୁସଙ୍ଗ ବଳେ,
ହେଲା ମହାତଳେ ।
କ୍ରମାର ରଚନ,
ନାମ ତା ସଜ୍ଜନ ।
ନଏ ପ୍ରାଣ କଣି,
ସଜ୍ଜନରେ ମଣି ।
ଯାଇ ନାହିଁ ପୁର,
ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର ।
ହେଲା ସେ ପଡ଼ିତ
ଶିରେ ଗୁରୁ କ୍ଷତ ।
ଚେତନାବିହୀନ
ଦେଖାଗଲା ଜାନ ।
କ୍ଷତ ନ ଶୁଣିଲ,
ସଙ୍ଗରେ ଚରିଲ ।
ନିହିତ ମରଣ,
ଜାଣିଲ ସଜ୍ଜନ ।
ମଳିନ, ଉଦାସ,
ବଞ୍ଚିବାର ଆଶ ।

ପିତା ବସିଥିଲେ ପାଶେ
 ପୁଅ ମନ ଜାଣି ସ୍ନେହେ
 ପିତା—ବାବା ସଜ୍ଜନ ! ତୋର ଏ
 ହସ ହସ ମୁଖ କପାଁ
 ପୁଅ ରୂପେ ମୋର ଭୁବ୍ଧ
 ନୃପତିକୁମାର ବୋଲି
 ଏସବୁ ବିଧାତା ଲୀଳା,
 ସେଲୀଳାରେ ଏବେ ତୁହି
 ହେବାକୁ ବସିଛୁ; ହେବୁ
 ତୋର ଏ ପରମ ଲଭ,
 ଏ ତ ସୁଖମୟ କଥା,
 ହସ ପୁଟୁ ମୁଖେ ତୋର,
 ମଙ୍ଗଳମୟ ବିଭୁଙ୍କୁ
 ଜଣାଇ କହିବୁ, କେବେ
 ମେଘ ସିଂହେ ନେବାକୁ ସେ,
 ସିଦ୍ଧେ ଯହିଁ ନିବସନ୍ତି
 ଉଚ୍ଛନ୍ନ ନୁହେଁ ଯିବାକୁ,
 ଖଟୁଛି ତାଙ୍କର କାମେ,
 କାମ୍ୟ ମୋର; ରଖନ୍ତୁ ନା
 ମଙ୍ଗଳମୟ ସେ ଇଚ୍ଛା,
 ଏହି ଭାବ ସଦା ରହୁ,
 ମୁଁ ତ ଦାସ, ଦାସ୍ୟ ବରେ,
 ସଂଯୋଗ, ବିଯୋଗ, ପୁଣି
 ତାଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ-ଲୀଳା,

ବିଭୁ ନାମ ଗୁଣି
 ଭାଷନ୍ତି ସେ ବାଣୀ ।
 ସର୍ବଦା ସରସ
 ବିଚିତ୍ର, ବିରସ ?
 ସମ୍ପତ୍ତି ମାଲିକ,
 ତୋର ବଡ଼ ଟେକ ।
 ମଙ୍ଗଳ ବିଧାନ;
 ବିଭୁଙ୍କ ସନ୍ତାନ
 ସ୍ୱର୍ଗ ଅଧିକାରୀ,
 କଳ୍ପନା ତାଙ୍କର ।
 ଆନନ୍ଦ ଘଟନା,
 ନ ହୁଅ ବିମନା ।
 ମୋର ନମସ୍କାର,
 କରନ୍ତି ବିଚାର
 ଅନାମୟ ବାସେ,
 ଅପୂର୍ବ ଉଚ୍ଛାସେ ।
 ଦାସ ଅନୁଦାସ
 ତାଙ୍କର ସନ୍ତୋଷ
 ଯହିଁ ଇଚ୍ଛା ଉଠୁ,
 ଥାଏ ଜୟ ଗାଇ ।
 ଏତିକି କାମନା,
 ହୋଇ ପ୍ରୀତିମନା ।
 ବିରହ, ମିଳନ,
 ମଙ୍ଗଳ ବିଧାନ ।

ବିଜ୍ଞ ବୁଝି ଏହା, ଦୁଃଖ
 ଦୁଃଖାରମେ, ସୁଖ ନାଶେ,
 ସକଳ ବିଧାନେ ଦେଖେ
 ଅଶଶ୍ଚ ସୁଖଶାନ୍ତିରେ
 ଚାକ୍ଷରି ସଙ୍କେତେ ବାବା !
 ଅମୃତ ଆହ୍ୱାନେ ବିଭୁ
 ବରଦୟାଦାତା ସେ ତ,
 ଅମୃତର ଅନୁଭବେ
 ଏଥୁ ବାବୁ ! ମନେ ତୋର
 ସଖୟାୟା, ଅବିଶ୍ୱାସୀ
 ଶ୍ରଦ୍ଧାଳୁ, ବିଶ୍ୱାସୀ ଏକା
 ପୂତ ଅନାମୟଧାମେ
 ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଦୃଢ଼ତା, ପୁଣି
 ଧ୍ୟାନ କରି ଧର ସେହି
 ସୁଖେ ଏଥୁ ଯାଇ ବାବୁ !
 ସୁଧା ଉପଶ୍ରେଣେ କର
 ସେ ସୁଖ ଚୁଖିଲେ, ଭବ
 ଅନିତ୍ୟ, ଅସାର, ଭୁକ୍ତ
 ତୋର ପତ୍ନୀ ପତିବ୍ରତା,
 ତା ଲାଗି ଲେଖି ନ କର
 ସାଧୁଭାବେ ଜୀବନ ସେ
 କାଟି କର୍ମବନ୍ଧ ଶେଷେ
 ନିତ୍ୟ, ଅନାମୟଧାମେ
 ତୋର ସଙ୍ଗେ ହେବ ବିଭୁ-

ସୁଖ ସମେ ଦେନେ,
 ପ୍ରସନ୍ନ ସେ ମନେ ।
 ଅଶଶ୍ଚ ମଙ୍ଗଳ,
 ସୁଖେ କାଟେ କାଳ ।
 ଆସିବୁ ଭୂତଳେ;
 ଲେଖିବୁ ତ କୋଳେ !
 ସେ ଚରଣଧୂଳି,
 ହେବୁ ନିତ୍ୟ ବୋଲି ।
 ସନ୍ଦେହ ନ ଘେନ,
 ଭୋଗର ପତନ ।
 ଯାଏ ହସି ହସି,
 ପାରେ ସୁଖେ ବସି ।
 ବିଶ୍ୱାସର ବଳେ,
 ଚରଣ କମଳେ ।
 ସୁରଲୋକେ ବସ,
 ପରାଣ ସରସ ।
 ସୁଖ ମଉଳିବ,
 ଆଖିକ ଦଶିବ ।
 ସଖା, ଚୁଣିବଣ,
 ବିଚଳିତ ମତି ।
 କରଣ ଯାପନ,
 ତେଜବ ପରାଣ ।
 ଯିବ ସେହୁ ଚଳି,
 ଚରଣ କିଙ୍କର ।

ବିଷୟବିନ୍ଦୁନେ ନର
 ସେବନେ ଦାମ୍ପତ୍ୟ ସୁଖ
 ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ନରକଦ୍ଵାରେ
 ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଜୀବନ ସାରେ,
 ଭଗବାନ ଅନୁଗ୍ରହେ
 ସେ ଘୋର ନରକଦ୍ଵାରୁ
 ସେ ତ ଶ୍ରାବ୍ୟବଣୀ, ସାଧୁ,
 ରକ୍ଷାକରେ ନିରନ୍ତର,
 ମାତା ତୋର ନୁହେଁ ଦୁଃଖୀ,
 ମଙ୍ଗଳର ଅଭିନୟ
 ତେବେ ପୁଅ ! ଆଉ କାହା
 ଶୁଦ୍ଧମନେ ସଜ ହୁଅ,
 ହସି ହସି ଯାଅ ତୁହି,
 ଯାଉଅଛୁ ନିତ୍ୟସୁଖ
 ଜାଣନ୍ତୁ ସରବେ ତୋର
 ଶ୍ରେଣିକୁ ଅପାର ସୁଖ
 ପୁଅ ମନେ ପିତୃମୁଖ
 ପକାଇ ପ୍ରଭାବ, ଦୂର
 ମୁଖମଣ୍ଡଳେ ସରସେ
 ଓଠରେ ଖେଳଇ ସୁତି,
 ଧ୍ୟାନ ଲାଗିଲ ମୋହନ
 ପ୍ରେମମୟ ହରିନାମ
 ଦେଖୁଛନ୍ତି ଲୋକେ, ମୁଖେ
 ବ୍ରହ୍ମ ରବି ପୁଟି ଉଡ଼ି-

ପତନ ନିଶ୍ଚିତ,
 କାମ କଳ୍ପସିତ
 ହୋଇ ଅନୁରାଗୀ
 ହୁଏ ଦୁଃଖଶ୍ରାଗୀ ।
 ପୁଅବଧୂ ମୋର,
 ପାଇବ ଉଦ୍ଧାର ।
 ବିଭୁକୃପା ତାରେ
 ସଂସାର-ସମରେ ।
 ସେ ତ ସର୍ବଭୂତେ
 ଦେଖଇ ନରତେ ।
 ପାଇଁ ଦୁଃଖ ମନେ ?
 ସରଗଗମନେ ।
 ହସାଇ ହସାଇ,
 ଶ୍ରେଣିବାର ପାଇଁ ।
 ସ୍ନେହକାଶ୍ଵ ଜନେ,
 ସରଗ ଭ୍ରବନେ ।
 ସତ୍ୟ ତତ୍ତ୍ଵ କଥା
 କଲ ସବୁ ବ୍ୟଥା ।
 ବିଭ୍ରତଲ ଜ୍ୟୋତି,
 ଅନ୍ତରେ ପୀରତି ।
 ଚରଣ କମଳେ,
 ବଦନରେ ଖେଳେ ।
 ହସ ଅଛି ଲାଗି,
 ଗଲ ପ୍ରାଣ-ପକ୍ଷୀ ।

ପିତା-ମାତା-ପତ୍ନୀ ସବୁ	ରହିଛନ୍ତି ବେଢ଼ି,
ନିତ୍ୟ ସୁଖମୟଧାମେ	ସଜ୍ଜନକୁ ଛାଡ଼ି
ନୁହନ୍ତି ଦୁଃଖିତ ତଳେ,	ଉଦ୍‌ୟୁକ୍ତି ପରାଣ,
ପୁଅର ମହାଯାତ୍ରାରେ	ମହାଭାବେ ମଗ୍ନ !
ତରୁଣ କୁମରେ ତେଜ	ଜନକ ଜନନୀ,
ସାଧନେ ଖୋଜିଲେ ସୁଖେ	ବୈକୁଣ୍ଠ-ପରଶୀ ।
ତରୁଣୀ ପେଶିଣ ପତି	ସରଗ ଭୁବନେ,
ବୈଧବ୍ୟର ତପ ବରେ	ଶୁଦ୍ଧପୂତ ମନେ ।
ଭନ ପ୍ରାଣୀ ଶେଷେ ଇଚ୍ଛା-	ମୃତ୍ୟୁ ନେଲେ ବରି,
ନହିଁ ନହିଁ ଅନାମୟ-	ଧାମେ ଗଲେ ତଳି ।
ଏ ଶୁଦ୍ଧ ସାଧନା ଦେଖୁଁ	ଲୁଚିଗଲା କାହିଁ ?
କହ ସବଜ୍ଞାତା ଆଉ	ଫେରିବ କି ନାହିଁ ?

ବାଦଶାହ ଭଳିଗଲେ

ବାଦଶାହ ଅମଳରେ	ଦୋଷିଲ ଅକାଳ,
ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଅନ୍ଧାଭାବେ	ଉପେ ହାହାକାର ।
ଜନ୍ମା ପିମ୍ପୁଡ଼ିଙ୍କ ଭଳି	ଲୋକେ ଗଡ଼ିମଲେ,
ଉଦର-ଜାଳାରେ ଛେଲି	ପତର ଚରିଲେ ।
କଙ୍କାଳ ଉପରେ ଖାଲି	ଚମ ଦୋହଲିଲୁ,
ନରର ମୂରତି ଦେଖି	ନରେ ଭୟ ହେଲା ।
ଷୁଣ୍ଢର ଆର୍ତ୍ତନାଦେ	କମ୍ପିଲ ଭୁବନ,
ଦିବାନିଶି ଦଶ ଦଶ	କଲେକ ହିନ୍ଦନ ।

ଗୋଲକୁଣ୍ଡା ଅଟେ ଦେଶେ
 ମଙ୍ଗଳବେଢ଼ା ତାହାର
 ଦାମାଜାପନ୍ଥ ମନ୍ଦିର
 ସେ ତ ସୁବାଦାର, ସେଠି
 ପତି-ପତ୍ନୀ ପଶୁରଙ୍ଗ-
 ନିଶ୍ଚାମେ ଲେକ୍ତସେବାରେ
 ଅକାଳ-ପୀଡ଼ିତ ପ୍ରଜା-
 ଦାମାଜା ଅନ୍ତରେ ବାଜେ
 ରାଜ୍ୟ-ଭଣ୍ଡାରେ ଅମାପ
 କପା ମରୁଥିବେ ପ୍ରଜା
 ଏ ଅକାଳେ ପ୍ରଜାଙ୍କର
 ଅନ୍ନାଭାବ କରି ଦୂର
 ଧରିଣ ଧରମ-ଦାଣ୍ଡ
 କାଟିଦେଲ ଦୟା ପ୍ରାଣୁ
 ଦାମାଜାଙ୍କ ଦୟାବଳେ
 ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଦୁଃଖୀ,
 ସେବାଧର୍ମେ ଲାଗିଗଲେ
 ବିଚରିଲେ ଧନ ଅନ୍ନ
 ସେ ଧରମେ ତୃପ୍ତ ହେଲେ
 ସନ୍ତୋଷେ ସହସ୍ର ଭୁଣୁ
 ଦାମାଜାଙ୍କ ସହାୟକ
 ଲେକକ ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣି
 ଦୁଷ୍ଟପଣେ ଭାବେ ସେହୁ
 ବାଦଶାହେ ଜଣାଇବ

ଶ୍ରୀବନ୍ଦ ଅଞ୍ଚଳ,
 ବିଭବ-ଭଣ୍ଡାର ।
 ଧର୍ମାତ୍ମରୁ ଜନ,
 କରନ୍ତି ଶାସନ ।
 ସେବା କରି ସାର,
 କାଟୁଥିଲେ କାଳ ।
 ବ୍ୟାକୁଳ-ହୃଦୟ
 ଅଶନ ସମାନ ।
 ଧନ ଥିବ ରହି,
 ହୋଇ ଦେହ ଦେହ ।
 ଆଶ୍ରା ରାଜବାହା,
 ସେ ତ ହେବେ ସାହା ।
 ଗୋଲଲେ ଭଣ୍ଡାର,
 ବାଦଶାହ ଡର ।
 ପାଇଲେ ଜୀବନ
 ଅନ୍ନକ୍ଷୁ ଜନ ।
 ପତି-ପତ୍ନୀ ଦୁଇ,
 ବ୍ୟାକୁଳ ସେ ହୋଇ ।
 ନର-ନାରାୟଣ,
 ଉଠେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ।
 ଆନ ସୁବାଦାର
 ହୁଏ ଶ୍ରୀପର ।
 ଆଶିବ ଦୁର୍ଗତି,
 ଦାତାଙ୍କ ଦୁର୍ଗତି ।

ଯାହା ଧନେ ଦାତାଷଣ୍ଠ
 ‘ଦେବକ ନ ଦେବ’ ତାରେ
 ସହସ୍ର ଭରଣ ଧାନ
 ଏ ତ ନୁହେଁ ସେବକର
 ବିରୁଦ୍ଧ ଦାମାଙ୍ଗର
 ହରିବ ଆସନ, ବଡ଼ା-
 ବାଦଶାହେ ଲେଖେ ପତ୍ର,
 ଧନାଗାର କଲ ଶୂନ୍ୟ,
 ଦାମାଙ୍ଗ ନିଜର, ଲୋକେ
 ସେବକକୁ ! ବାଦଶାହ

ହୁଏ ବାଦଶାହ ପଠା-
 ଦାମାଙ୍ଗକୁ ବନ୍ଦୀକରି
 ସହସ୍ର ସୈନିକ ଆସି
 ସେନାପତି ରକ୍ତରସୁ,
 ଗରଜ ଡାକନ୍ତି ଉଡ଼େ
 ଦାମାଙ୍ଗଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଶ୍ରାବେ
 “ଅଧୀର କପାଳ ଏତେ,
 ବିଭ୍ରପୂଜାରେ ନିରତ
 ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିତ୍ୟକର୍ମ
 ସେ ଯାଏ ପାଖକୁ ଯିବ
 ପତିବ୍ରତା ତେଜେ ସେନା-
 ମଉଳିଲ ବାରପଣ,
 ପତିଙ୍କର ବିଭ୍ରପୂଜା
 ପତ୍ନୀ ଜଣାଇଲେ ସେନା-

ଦାମାଙ୍ଗ ହୋଇଲ,
 ନାହିଁ ଜଣାଇଲ ।
 କରଇଲ ଲୁଟି,
 କ୍ଷମଣୀୟ ହୁଟି ।
 କରି ସବନାଣ,
 ଇବ ମାନ, ସଶ ।
 “ବୁଝନ୍ତୁ ମଣିମା !
 ବଡ଼ାଏ ଗରିମା
 କରନ୍ତି ତ ଧନ୍ୟ
 ଲୋକରେ ନଗଣ୍ୟ ।”
 ଇଲେ ସେନାପତି,
 ନେବାକୁ ଝଟତି ।
 ଦ୍ଵାରେ ହେଲେ ରୁଣ୍ଡ;
 ଅତି ହିଁ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ।
 ନ ସହଇ ତର,
 ହସି ହସି ଗୀର ।
 ରଖନ୍ତୁ ଶୁଭର,
 ପତି-ଦେବ ମୋର ।
 ହୋଇନାହିଁ ପୂର,
 ନାହିଁ କାର ଶୁର ।”
 ପତି ଅଭିଭୂତ,
 ଗରବ ଲୁପତ ।
 ହେଲ ସମାପତ,
 ପତିଙ୍କୁ ଭରିତ ।

ଦାମାଳୀ ବୁଝିଲେ, ରାଜା
ବନ୍ଦୀ କରିବାକୁ ସୈନ୍ୟ
ଲେଖମାତ୍ର ଉପୁ ପ୍ରାଣେ
ପହଞ୍ଚି ଶ୍ରବଣ ପତି

ଦାମାଳୀ—ଏଥରେ ତ ନାହିଁ କିଛି

କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତ ଯଥାସାଧ୍ୟ
କଠୋରୁଁ କଠୋରତର
ମିଳୁନା ପ୍ରସ୍ତୁତ ପ୍ରାଣ,
ସୃଷ୍ଟିର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ
ସକଳ ବିଧାନେ ଦୟା
ପରଶର ଦୟାସ୍ରବ
ତାଙ୍କର ସନ୍ତୋଷ, ତୃପ୍ତି
ଦେଖୁଛନ୍ତି ପଶୁରାଜ
ଭୋଗେ ନର ସମୁଚିତ
ପହଞ୍ଚିରେ ଆଶ୍ୱାସ ଦେଇ
ଆସିଣ ସରସେ ସେନା-
ଶାଳ ସୌମ୍ୟ ମୁଖାକୃତି,
ଦେଖି ସେନାପତିଙ୍କର
ଧୀର ନମ୍ରଭାବେ କହେ,
ସଙ୍ଗେ ଯିବେ ନ କରିଣ

ଦାମାଳୀ—ଆଜ୍ଞା, ଆଜ୍ଞା, ଯାଉଅଛି

ପହଞ୍ଚି ଆଶ୍ୱାସ ଦେଇ
ପତି ଗିରପ୍ରାର କଥା
ହେଲ ନାହିଁ ବିଭ୍ରାଭା

ଅନ୍ନଦାନ-ଦୋଷେ,
ପେଷିଛନ୍ତି ପାଣେ ।
ନ କଲ ପରଶ,
ହୋଇ ହସ ହସ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାର କାରଣ,
ହୋଇଛି ପାଳନ ।

ଦଣ୍ଡ ସେଥିପାଇଁ,
ଉପୁ ଲେଖ ନାହିଁ ।

ସକଳ ବିଧାନ,
ଅଛି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ବିଭ୍ରାଙ୍କ ପ୍ରେରଣା,
ଆମର କାମନା ।

ସମସ୍ତ କରଣୀ,
ଫଳ କର୍ମ ଯେନି ।

ଦାମାଳୀ ବାହାରେ,
ପତିରେ ଭେଟିଲେ ।

ତେଜପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପ,
ଅହଙ୍କାର ଲେପ ।

“ନୃପତି ଆଦେଶ,
ବିଳମ୍ବ ବିଶେଷ ।”

ନ କରିଣ ଭେଟି,
ଆସୁଛି ବାହାର ।

ଶୁଣି ପତିବ୍ରତା,
ଲେଖ ବିଚଳିତା ।

ଅତି ପ୍ରିୟ ଭାବେ କାନେ
ପତ୍ନୀ—ଏ ସବୁ ତ ବିଭିନ୍ନର

ଯାହା କିଛି ପଶ୍ଚିରଙ୍ଗ

ହିତ ଛଡ଼ା ଅହିତ ତ

ଏକାନ୍ତ ନିବିଷ୍ଟ ମନେ

ଦେଇଛନ୍ତି ଦୟାମୟ

ମୋର କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣନାଥ !

ହେବ ନାହିଁ ଶ୍ରୀଚରଣ-

ଦାମାଜୀ ବିଦାୟ ନେଇ

ସେନାପତି ହାତକଡ଼ି

ବନ୍ଦୀ ହେଲେ, ନାହିଁ ଦୁଃଖ,

ଧୀର ପ୍ରାଣେ; ବିଭୂଧ୍ୟାନେ

ମଙ୍ଗଳମୟ ବିଭୁଙ୍କ

କରି, ସନ୍ତୋଷେ ଭକତ

ପଶ୍ଚିରପୁର ପଡ଼ିଲା

ବିଚ୍ଛଳ ଦର୍ଶନ ଇଚ୍ଛା

ଜଣାନ୍ତି ଭକତ, ପ୍ରୀତି

ମନ୍ଦିରେ ଯାଇ ବିଭୁରେ

ମୂର୍ତ୍ତି-ଦର୍ଶନେ ପ୍ରେମେ

କମ୍ପି, ସ୍ନେହ, ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ

ସମ୍ଭାଳଣ ଭବାବେଶ,

ବିଳମ୍ବରେ ବତିବ୍ୟସ୍ତ

ଡାକ ପରେ ଡାକ ପଡ଼େ;

ଶେଷେ ଭକତ ବହିଲେ

କହଇ ରମଣୀ,

ମଙ୍ଗଳ କରଣି ।

କରନ୍ତୁ ବିଧାନ,

ନାହିଁ ତହିଁ ଜାଣ ।

ଭଜନର ପାଇଁ,

ସୁଯୋଗ ସୁଟାଇ !

ଏକମାତ୍ର ଦୁଃଖ,

ସେବା ବିବ୍ୟ ସୁଖ ।

ଆସିଲେ ବାହାରେ,

ବିଅଇ ହାତରେ ।

ପଦତ୍ୟୁତ-ଭୟ

ପରଶ ତନ୍ମୟ ।

ନାମ୍ନଃସଂକୀର୍ତ୍ତନ

କରନ୍ତି ଗମନ ।

ଗୋଲକୂଣ୍ଡା ମାର୍ଗେ,

ସେନାପତି ଆଗେ

ପାଇ ଅନୁମତି;

ବହିଲେ ପ୍ରଣତି ।

ନେହୁ ମାର ଝରେ,

ପୁଲକ ସଞ୍ଚରେ ।

ଆରମ୍ଭିଲେ ପୂତି;

ତେଣେ ସେନାପତି ।

ଭାବେ ନିମଗନ;

ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣାମ ।

ବିଭ୍ରାନ୍ତ ମୋହିନୀ ମୂର୍ତ୍ତି
ପ୍ରସନ୍ନ ମନେ ଆସନ୍ତି
ସେନାପତି ଦାମାଜୀକୁ
କ୍ଷିପ୍ରପଦେ ଅଗ୍ରସର

ସେନାପତିରେ ବାଦଣା
ବିଳମ୍ବରେ ବଢ଼େ ହୋଧ,
ଦାମାଜୀକୁ ବନ୍ଦୀ-ରୂପେ
ତୃପ୍ତ ହେବ ପ୍ରାଣ-ମନ,

ଏ ସମୟେ କାହୁଁ ଏକ
କିଶୋର ବୟସ, ଚାହିଁ
ହସ୍ତେ ଶୁଦ୍ଧ ଯନ୍ତ୍ର, କାଳେ
ନିର୍ଭୟେ ଆସିଣ ବାଦ-
ଜୁହାର କରିଣ କହେ,
ମଙ୍ଗଳବେତ୍ତା ଅଞ୍ଜଳି
ସ୍ବାମୀ ଦାମାଜୀ ପନ୍ଥଙ୍କ
ବହୁ ଦିନୁ ଏ ଚମାର
ଦାମାଜୀଙ୍କ ନାମ ଶୁଣି
ବାଦଣାହ ପଚାରିଲୁ,

ବିଟୁ—ବିଟୁ ନାମ ସରକାର !

ଦାମାଜୀ ପନ୍ଥଙ୍କ ଏହୁ

ସୁନ୍ଦର ଅପୂର୍ବ ରୂପ,
ହରିନେଲ ପ୍ରାଣ-ମନ,
ଏକଲକ୍ଷେ ଦେଖନ୍ତି ସେ
ହୋଧ ମଉଳିଲ, କାଢ଼ି

ହୃଦୟରେ ଧରି,
ମନ୍ଦିରୁ ବାହାରି ।
ନେଇଣ ସଙ୍ଗରେ,
ହୃଦୟ ଉପରେ ।

ରହିଛନ୍ତି ଚାହିଁ
ଅଧର କମ୍ପିଲ ।
ସମ୍ମୁଖେ ନିରେଖି,
ହୋଇବେ ସେ ସୁଖୀ ।

ଜାନପଦ ଜନ,
ଶ୍ୟାମଳ ବରଣ,
କମ୍ପଳ କାଳିଆ,
ଶାହ ପାଶେ ଠିଆ !

“ଗୁମ୍ ! ସରକାର !
ଆସିଛି ଚାହିଁ ।
ଅନ୍ତରେ ପାଳିତ,
ସେବାରେ ନିରତ ।”

ଆରକ୍ତ-ଲୋଚନ
“କିସ ତୋର ନାମ ?”

ବ୍ୟବସାୟ ଚମାର,
ଚରଣ-କଙ୍କର ।
ବଚନ ମଧୁର,
ବାଦଣା ବିଶେଷ ।
ବିଟୁକୁ ନିରେଖି,
ନ ପାରିଲୁ ଆଖି ।

ବାଦଶାହ—କି କାମେ ଆସିଲୁ ବେଟା, ଏ ଯେ ଦରବାର,
 କିଟ୍ଟୁ—ସରକାର ! ଅପରାଧ ଶମା ହେଉ ମୋର !
 ଅନାଶ୍ରବେ ମଲେ ଶ୍ରେକେ ପ୍ରିୟ ପ୍ରଜାଗଣ;
 ବିଦାର୍ଥ ହୋଇଲୁ ସ୍ଵାମୀ- କୋମଳ-ପରାଣ ।
 ପ୍ରଜାଙ୍କର ଦୁଃଖେ ସଦା ବହେ ଅଶ୍ରୁଧାର,
 ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି ଶେଷେ ଖୋଲିଲେ ଭଣ୍ଡାର ।
 ଭଣ୍ଡାର ଖୋଲିଣ ଅନ୍ଧ କଲେ ବିଚରଣ,
 ସହସ୍ର ସହସ୍ର ପ୍ରଜା ପାଇଲୁ ଜୀବନ ।
 ଧନ୍ୟ ହେ ବାଦଶାହ ତୁମେ ! ଧନ୍ୟ ସୁବାଦାର !
 ରଖିଲ ଅକାଳୁ ପ୍ରଜା, ଜୀବନ୍ତ ତୁମର ।
 ଭଣ୍ଡାର-ଧାନର ମୂଲ୍ୟ କଡ଼ା ଝାନ୍ତି ଲେଖି,
 ଆଦେଶନ୍ତୁ କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷେ ନିଅନ୍ତୁ ନା ଦେଖି ।
 ରାଜଭଣ୍ଡାରରେ ଧନ ରଖନ୍ତୁ ଯତନେ,
 ଦିଅନ୍ତୁ ରସିଦ ତାର ଏ ସେବକ ଜନେ ।
 ବାଦଶାହା ହୋଇଗଲେ ଅବାକ, ଲଜ୍ଜିତ;
 ଅନ୍ତରରେ ଘୋର ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ ତରଜିତ ।
 କିଟ୍ଟୁର ଅପୂର୍ବ ରୂପ, ବିବିଧ ବଚନ,
 ସେ ତରଙ୍ଗେ ଯୋଗକଲୁ ପ୍ରଳୟ ପବନ ।
 ବ୍ୟାକୁଳ ପରାଣେ ସେ ତ ରହିଲେ ଅନାଇଁ
 ପ୍ରସ୍ତର ମୂରତି ସମ, ମୁଖେ କଥା ନାହିଁ ।
 ଶ୍ରବିତେଲେ, “କି କଲି ମୁଁ ! କି କଲି ଚୁଣ୍ଡାଳ !
 ସଜା ସେବକ ଦାମାଜା, ମଣିଲି ମୁଁ ଚୋର !
 ଠକ ବଦମାସ ସରି ଦେଇ କଡ଼ି ହାତେ;
 ଚଲାଇ ଆଣିଲି ଦାଣ୍ଡେ, ଜାଣିଲେ ଜଗତେ !”

ବିଠୁ ଆଣି ଥୋଇଦେଲୁ
 ପୁଣି ବରଷିଲୁ ସେହି
 ବିଠୁ—ସରକାର ! ଦେଖୁଛନ୍ତି,
 ଶୀଘ୍ର ବିଦାୟ ଦିଅନ୍ତୁ
 ବାଦଶା ପରାଣ ଇଚ୍ଛେ,
 ଜଗତମୋହନ ବିଠୁ
 ତଳେ ହେଲେ ବିଠୁ
 ଆଦର-ପିତୃଳା, ନୁହେଁ
 ବିଠୁ-ପ୍ରାର୍ଥନା ଭାଙ୍ଗିବେ,
 ଆଦରରେ ପେଷିଦେଲେ
 ଶଞ୍ଜାରୀର ଭାଗ୍ୟ, ଦେଖେ
 ଥଳୀରୁ ନିଅଇ ଟଙ୍କା
 ଯେତେ କାଢ଼ିନିଏ ଟଙ୍କା
 ଭାବେ, “ବିଠୁ ଯାଦୁକର,
 ଶଞ୍ଜାରୀ ରଖିଲୁ ଟଙ୍କା
 ବିଶ୍ୱର-ପରାଣ ଦେଲୁ
 ରସିଦ ଧରଣ ବିଠୁ
 ମୋହର-ସ୍ୱାକ୍ଷର ଦେଲେ
 ବିଠୁ—ଯାଉଛି ମଣିମା ! ବିଦା
 ଦର୍ଶନ ମିଳିବ କାହୁଁ ?
 ଅଭିବାଦନ କରିଣ
 ଦେବାନକୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ
 ଦେବାନ ଆସିଲେ,
 “ଦାମାଜୀକୁ ଆଣ,

ମୁଦ୍ରାପୂର୍ଣ୍ଣ ଥଳୀ,
 ମଧୁ ବାକ୍ୟାବଳୀ ।
 ହେଲୁ ବଡ଼ ଡେର;
 ଅର୍ଥ ଜମାକରି ।
 “ରହୁଥାନ୍ତେ ଚାହିଁ
 ରୂପେ ଭୋଲ ହୋଇ ।
 କେଣେ ନୁହନ୍ତା ଅନ୍ତର,
 ସାମାନ୍ୟ ଚାକର ।”
 ନ ହେଲୁ ଶକତି;
 ଶଞ୍ଜାରୀର କତି ।
 ରୂପ ଅଦଭୁତ,
 ନ ସରେ କିଞ୍ଚିତ ।
 ଭରେ ତେତେ ପୁଣି,
 ଜାଣେ ନିଶ୍ଚୟ ଚାହିଁ ।”
 କଡ଼ା ଦାଡ଼ ଯୋଗି,
 ରସିଦ ସେ ଲେଖି ।
 ଆସେ ଦରବାରରେ,
 ବାଦଶା ଚାହିଁରେ ।
 ଦିଅନ୍ତୁ ଚମାରେ,
 ରଖିବେ ମନରେ ।
 ବିଠୁ ବିଦାହେଲୁ,
 ହକର ପଡ଼ିଲୁ ।
 ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ବାଦଶାହ,
 ଭଜସମ୍ମାନର ସହ ।”

ଦିନେ ପ୍ରାତଃକାଳେ ପଥେ
 ଦାମାଜୀ ଅଛନ୍ତି ବସି,
 ଯାଉଛନ୍ତି ଗୁଣିବାକୁ
 ରସିଦ ପଡ଼ିଲା ଖସି,
 ବାଦଶାଙ୍କ, ଲେଖା ଅଛି
 “ଦାମାଜୀଙ୍କଠାରୁ ନେଲି
 ଯେତେ ଟଙ୍କା ପ୍ରାପ୍ୟ ମୋର
 ଦରକାରେ ଆସିବ ଏ
 ଅପାର ବିଷୟେ ଗୀତା-
 ହୋଇଲେ ତନ୍ମୟ ଭାବେ
 ଗୀତାପାଠ ସାର ପ୍ରେମେ
 ଦେବାନ ସମ୍ମୁଖେ ଉଷା
 ହାତକଡ଼ି ସେନାପତି
 ସବାସରେ ସୁାବଦାର

ତେଣେ ବାଦଶାଙ୍କ ଦଶା
 ବିଟ୍ଟୁ ଯିବା ପରେ ହେଲୁ
 ‘ବିଟ୍ଟୁ, ବିଟ୍ଟୁ’ ବୋଲି ଉଚ୍ଚେ
 ଚାରିଦିଗେ ବରଗିଲେ
 ବିଟ୍ଟୁକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ
 ନ ପାଇ ଆସିଲେ ଫେରି
 ‘କାହିଁ ଗଲୁ ମୋର ବିଟ୍ଟୁ,
 କହି କହି ବାଦଶାଙ୍କୁ
 ରାଜଧାନୀ ଗୁଡ଼ି ଦୂରେ
 ଦାମାଜୀଙ୍କୁ ଦେଖି ପଥେ

ସ୍ନାନ ଶୌଚ ସାରି,
 ଗୀତା ପୋଥି ଖୋଲି ।
 ଦେଖିଲେ ଅଭୂତ,
 ଅଛି ଦସ୍ତଖତ
 ସୁନ୍ଦର ଅକ୍ଷରେ,
 ଚୁକ୍ତି ଅନୁସାରେ
 ଧାନଭଣ୍ଡାରର;
 ସ୍ବାକ୍ଷର, ମୋହର ।”
 ପଠନେ ନିରତ,
 ଶ୍ରୀହରିଭକତ ।
 ଦେଖନ୍ତି ସେ ଚାହିଁ,
 ନବ ଆଜ୍ଞା ନେଇ !
 ଖୋଲିଲେ ତକ୍ଷଣେ,
 ବସିଲେ ସମ୍ମାନେ ।
 ହେଲୁ ଅଦଭୂତ,
 ପାଗଲମି ଜାତ ।
 ଗୁଡ଼ିଲେ ଚିତ୍କାର,
 ଅଶ୍ରୁବେଘା ଚାରି ।
 ଉଜ୍ଜନ ପରଶା,
 ଅଶ୍ରୁବେଘାଗଣ ।
 ବିଟ୍ଟୁ କାହିଁ ଗଲୁ ?
 ମାରିଗଲୁ ଝୋଲୁ ।
 ଯାଆନ୍ତି ପଳାଇ,
 ଧରିଲେ କୁଣ୍ଡାଇ ।

ଅତିକାତର ପରାଣ,
ବାଦଶାହ—ଦାମାଜା, ଦାମାଜା !
କାହିଁ ଗଲ ବଟୁ ମୋର,
ନ ଦେଖିଲେ ତାକୁ ପ୍ରାଣ
ପାପୀ ମୁହଁ, ମହାପାପୀ,
କହ ତ କାହିଁ ମୋ ବଟୁ
ଧରୁଛି ଚରଣ ବେଗେ
କାହିଁ ଅଛି ବଟୁ ମୋର,
ବାଦଶାହ କଥା ଶୁଣି

ଦାମାଜା—ହଜୁର ! ବଟୁ କିଏ ସେ ? କା ପାଇଁ ସ୍ବେଚ୍ଛା ?

ବାଦଶାହ—ଲୁଗୁଅନା, ଦାମାଜା ହୋ ! ଯୋଡୁଅଛି ହାତ,
ତୁମର ଚମାର ବଟୁ,
ସେ ତ ଦନଶ୍ୟାମ ତନୁ,
ପୀତକାଞ୍ଚା ଅଛି ପିନ୍ଧି,
ଧରିଅଛି କ୍ଷୁଦ୍ର ଯଷ୍ଟି,
ମୁରୁଛୁଲି ମୁଁ ପାମର,
ତୁମର ତ ଟଙ୍କା ଥଳୀ
ଗଣିଦେଲୁ ସବୁ ଟଙ୍କା
ରସିଦ ଆଣିଣ ଦେଲୁ,
ଅଫିସ ମୋହର ମାରି
କାହିଁ ଗଲ ବଟୁ କହ
ଚରଣ ଧୋଇବି ତାର
ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗ ଭଡ଼ି କରିବି
ବିନ୍ଦ-ଓଷ୍ଠ ମଧୁବାଣୀ

ବାଦଶା ଅଥୟ,
ବେଗେ ବତାଅ, ବତାଅ ।
ବଟୁ ଗଲ କାହିଁ ?
ରହିବ ତ ନାହିଁ ।
କହ କହ ମୋତେ,
ଦୟା ବହ ଚିତ୍ତେ ।
ଦିଅ ମୋତେ କହି,
ଧରିବି ମୁଁ ଯାଇଁ ।
ଦାମାଜା ବସୁତ,
କା ପାଇଁ ସ୍ବେଚ୍ଛା ?
ତୁମର ତ ଭୃତ୍ୟ ।
ନଗନ ବୟସ,
ମୁଖ ହସହସ ।
କାନ୍ଦେ ଟଙ୍କା ଥଳୀ,
ସତେ ଗଲୁ ଚାଲି !
ଥୋଇଲୁ ଆଗରେ,
ଖଞ୍ଜାରି ପ୍ରାଣରେ ।
କଲି ମୁଁ ସ୍ବାକ୍ଷର,
ହାତେ ଦେଲି ତାର ।
ପରାଣସଂଖାଳୀ,
ପ୍ରେମ-ଅଶ୍ରୁ ତାଳି;
ମୁଁ ଆପଣାର,
ଶୁଣୁଥିବି ତାର ।

ଆହା କି ସୁନ୍ଦର ମୁଖ,
ଥରେ ଦେଖି ଥୟ ହେବ
ଦାମାଜୀ ! କହ ତ ବେଗେ,
ତୁମେ କି ନ ଜାଣ ସତେ

କ୍ଷଣକେ ବିଭ୍ରାଙ୍କ ଲାଳା
ପ୍ରେମେ କଳ୍ପକଳ ତନୁ,
ଆକୁଳ ରୋଦନ-ସ୍ଵରେ
“ଧନ୍ୟ ତୁମେ ବାଦଶାହ !

ତ୍ରିଭୁବନନାଥଙ୍କର
କଟିଗଲା ଭବଭୟ,
ଛୁର ଏ ଅଭାଗା ପାଇଁ
ଧରିଲ ମାତ ଦରିଦ୍ର
ବୈକୁଣ୍ଠ ଗୁଡ଼ିଲ ଛୁର
ନରେ ଶୋସାମତ କଲ
ସବେଶ୍ଵର ! ଦୟାଧାମ !
ଭଣ୍ଡାର ଲୁଟିର ଫଳେ ?
ବଡ଼ ହେଲେ, ଯାଇଥାନ୍ତା;
ଦାସ, ଅନୁଦାସ ପାଇଁ
ଧନ୍ୟ ପଣ୍ଡୁରଞ୍ଜ ! ଧନ୍ୟ
କହି କହି ପନ୍ଥ ତଳେ
ଖେଳିଗଲା ଚଉଦିଗେ
ଉତ୍ସାହେଲେ ବିଭ୍ରା ଧରି
କୃତାର୍ଥ ଭକତ, ହେଲେ
ବିଟୁକୁ ଦେଖିବେ ପୁଣି

କମଳ-ନୟନ,
କାହାର ପରାଣ ?
ବିଦରେ ଅନ୍ତର,
ତୁମରି ଶୃଙ୍ଗର !
ବୁଝିଲେ ଭକତ,
ହେଲା ଅଶ୍ରୁପାତ ।
ଭାଷଇ ଦାମାଜୀ,
ଧନ୍ୟ ଦିନ ଆଜି ।
ପାଇଲ ଦର୍ଶନ,
କରମ-ବନ୍ଧନ ।
ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ,
ଚମାରର ବେଶ !
ମାନବର ପାଇଁ,
କଥା ଶୁଣୁଆଁ ।
କି ହୁଅନ୍ତା ମୋର
ଜୀବନ ନଶ୍ଵର
ସହି କଷ୍ଟ ଏତେ,
ଆସିଲ ମରତେ !
ଭକତବତ୍ସଲ !
ମୁକ୍ତିତ ବିଭୋଳ ।
ଦନମାଳ ଜ୍ୟୋତି,
ବିଟୁର ମୂରତି ।
କୃତାର୍ଥ ବାଦଶା,
ନ ଥିଲା ଭରସା ।

ଭକତସବ୍ଦ ! ବିଷେ !

ଭକତବରତ ଗାଏ,

ଭକତବରଣ ଧୁଏ,

ଯାଉ ଜୀବନ ଭକତ

ଭକତଭରସା !

ଦିଅ ତୁଣ୍ଡେ ଭାଷା ।

ପ୍ରେମ-ଅଶ୍ରୁ ଢାଳି ।

ଗୁଣ ଭାଳି ଭାଳି ।

ବିଭୁଙ୍କ ବୃହତ୍ସପ୍ନ ରୂପ !

ହାଇଦ୍ରାବାଦ ଦକ୍ଷିଣ

‘ନାରସୀ କ୍ରାନ୍ତଶୀ’ ନାମେ

ସେ ଗ୍ରାମରେ ଦାମା ସେଠା

ଦରଜର କାମେ ସେହୁ

ପତ୍ନୀ ତା ଶୋଶାଳ ଗୁଣ-

ପ୍ରଭୁରେ ଅପାର ଭକ୍ତି,

ସେହି ଭାଗବତ କୁଳେ

ଜନମିଲେ ଯତିଶ୍ରେଷ୍ଠ

ଶୁକୁ ପ୍ରତିପଦା ତଥା

ରବିବାର ପ୍ରାତେ ଭକ୍ତି-

ଜନ୍ମ ହେଲେ ନାମଦେବ

ବଡ଼ାଇଲେ ପିତାମାତା

ପୂର୍ବ ପୁରୁଷର ପ୍ରଭୁ-

ନାମଦେବ ଦେହେ ହେଲୁ

ପିତାମାତା ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ,

ସଦା ବିଭୁଗୁଣ-ଗାନ,

ଦେଶେ ଖ୍ୟାତନାମ,

ତହିଁ ଏକ ଗ୍ରାମ ।

ପ୍ରଧାନ ଭକତ,

ଚଳାଏ ତା କୃତ୍ୟ ।

ବଢ଼ା ପତିବ୍ରତା,

ଗୃହକର୍ମେରତା ।

ପୁରୁଷେ ପୁରୁଷେ

ଖ୍ୟାତନାମା ଦେଶେ ।

କାର୍ତ୍ତିକ ମାସରେ

ଦମ୍ପତିଙ୍କ କୋଳେ

ଶୁଭଲଗ୍ନ ଯୋଗେ;

ଅପାର ସରୋଗ ।

ପ୍ରୀତି, ଧର୍ମଭାବ

ସକଳ ସମ୍ଭବ ।

ବିଷ୍ଣୁଲେ ଭକତି,

ସେବା, ପୂଜା, ନୀତି ।

ଶିଶୁ ଦିନୁ ଦେଖି ଶିଶୁ
 ନାମଦେବ ବିଟ୍ଟଲରେ
 ଗୁମରେ ବିଟ୍ଟଲ ଦେବ,
 ବିଟ୍ଟଲରେ ସେବା ପ୍ରୀତି,
 ଥରେ ଦାମା ସେଠାଠାରୁ
 ନାମଦେବେ ନିଯୋଜିଲେ
 ଦିଅଁଘରେ ନାମଦେବ
 ଗନ୍ଧ, ମାଲ୍ୟ, ଧୂପ, ଘାପ
 ଶେଷେ ଦୁର୍ଗ୍ୟ ନିଇବେଦ୍ୟ
 ବସି ଭକ୍ତିପୂର୍ବ ମନେ
 କିଛି କ୍ଷଣେ ନେତ୍ର ଖୋଲି
 ଦୁର୍ଗ୍ୟ ପଦ୍ମବତ ଅଛି,
 ନାମଦେବ ଭାବେ, “କେଉଁ
 ବିଟ୍ଟଲ ପିଇଲେ ନାହିଁ,
 ବାଳକ କାତରପ୍ରାଣେ
 ଘନଭାବେ ଡାକେ, ପ୍ରଭୁ
 ନାମଦେବ ଦୁଃଖଭରେ
 “ବିଟ୍ଟଲ ! ମୋ ହାତୁଁ
 କରୁଛି ପ୍ରତିଜ୍ଞା, ଦୁଧ
 ଜୀବନକୁ, ପ୍ରଭୁ ସୁଖେ
 ଘରର ପ୍ରସ୍ତରମୂର୍ତ୍ତି
 ସାକ୍ଷାତ ବିଟ୍ଟଲଦେବ,
 ବୁଝି ନ ପାରିଲ କେବେ,
 ନ ପିଅନ୍ତି ହାତୁଁ ଦୁଧ,

ସୁଯୋଗ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର,
 ହୋଇଲ ଚନ୍ଦ୍ର ।
 ବିଟ୍ଟଲ ଭଜନ;
 ବିଟ୍ଟଲରେ ମନ ।
 ଗଲେ ବହୁ ଦୂରେ;
 ବିଟ୍ଟଲ ପୂଜାରେ ।
 ବସି ପୂର୍ବମନେ,
 ଅରପେ ଯତନେ ।
 କରଣ ଅର୍ପଣ,
 ମୁଦିଲ ନୟନ ।
 ଦେଖିଣ ବିଷ୍ଣୁ ତ,
 ନ ହୋଇ ଗୁହାତ ।
 ଅଜଣା ପାତକେ;
 ମୋ ହାତରେ ଡୋକେ !”
 କରଇ ପ୍ରାର୍ଥନା,
 ନ କଲେ ତ ଦେନା ।
 କହେ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି,
 ଦୁଧ ନ ପିଇବ ଯଦି,
 ନ ଛୁଇଁବି କେବେ
 ରହିବ ତ ତେବେ ! ”
 ବାଳକ ବିରୁରେ;
 ପୂଜେ ଭକ୍ତିଭରେ
 କାହିଁକି ଦେବତା
 ନ ଶୁଣନ୍ତି କଥା ।

ବାଳକ-ପ୍ରାଣର ଏହି
 ବିଚ୍ଠଳକୁ ହେଲୁ ବୋଧ,
 ପ୍ରକଟ ହୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ
 ହସି ହସି ଗଲେ ଚଳି,
 ସେହି ଦିନୁ ପଣ୍ଡିତା
 ନାମଦେବ ହାତୁଁ ଦୁଧ
 କୁଳପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ
 ପୁଷ୍ପେ ବିଭାଦେଲେ ପିତା
 ଧନିକ ଗୋବିନ୍ଦ ସେଠା,
 ରୂପେ ନାମଦେବତୁଳ,
 ଗୁଣବତୀ ବଧୂ ପାଇ
 କୁଣ୍ଡେଇ ଖେଳ ଭାବଣ
 ପିତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ
 ଉପରେ, କି ହେବ ସେ ତ
 ଭଜନେ, ପୂଜନେ ସଦା
 ମାତା ପତ୍ନୀଙ୍କ ନିଦେଶ
 ଗ୍ରାମରୁ ପଣ୍ଡିତପୁରେ
 ବଡ଼ ବଡ଼ ଭକ୍ତ ସଙ୍ଗେ
 ଚନ୍ଦ୍ରାଗାନୀ-ସ୍ଥାନ,
 ନିତି ପଣ୍ଡିତୀଣ ପ୍ରଭୁ
 ପ୍ରଭୁଗୁଣ-ସଂକୀର୍ତ୍ତନ,
 ଏଥିରେ ହିଁ ନାମଦେବ
 ‘ଅଭଙ୍ଗ’, ନାମଦେବଙ୍କ
 ଭକ୍ତି, ଭାବ, ଚିତ୍ତଜ୍ଞାନ,

ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମଭାବ,
 ଦୁର୍ଲଭ, ଅପୂର୍ବ ।
 ଦିବ୍ୟମୂର୍ତ୍ତି ଧରି,
 ଦୁଧ ପିଇସାରି ।
 ନିତି ନିତି ଆସି,
 ପିଉଥିଲେ ହସି ।
 ଅଳପ ବୟସେ
 ଅପାର ହରଷେ ।
 ରାଜାଙ୍କ ତା କନ୍ୟା;
 ଗୁଣେ ଥିଲୁ ଧନ୍ୟା ।
 ପିତା ମାତା ଖୁସି;
 ପୁଅ ଦିଏ ହସି ।
 ପଡ଼େ ଘର-ଭାର
 ବିଭୁ ଭାବେ ଭୋଳ ।
 ଉନ୍ନତ ପରାଣେ,
 ତିଳେ ସେ ନ ଘେନେ ।
 ଯାଇଁ ସୁଖେ ବସେ,
 ମିଶେ ପ୍ରୀତି-ରସେ ।
 ଭକ୍ତେ ମିଳନ,
 ବିଚ୍ଠଳ ଦର୍ଶନ,
 ଉନ୍ନତ ଭଜନ,
 କଟାଇଲେ ଦିନ ।
 ଅଭାବ ରଚନା,
 ବିଚ୍ଠଳ-ମହିମା,

ତରୁଣ-ପରାଣ-ପ୍ରୀତି,	ସରସ ଉନ୍ମାଦ,
ପ୍ରେମ-ତରଙ୍ଗରେ ଭରି	ଗଢ଼ିଲେ ସେ ପଦ ।
ସିଦ୍ଧ ଜ୍ଞାନେଶ୍ଵରଙ୍କର	ହେଲା ବଡ଼ ମନ,
ନାମଦେବେ ନେଇଯିବେ	କରି ଶ୍ରୀଆଚନ ।
ନାମଦେବ—ପାଣ୍ଡୁରଙ୍ଗ ଯେବେ ଦେବେ ଆଜ୍ଞା ଯିବା ପାଇଁ;	
ସଙ୍ଗେ ଯିବ ଶ୍ରୀଆଚନେ	କିଛି ମନା ନାହିଁ ।
ବିଚ୍ଛଳ—ବଡ଼ ଅଳିଅଳ ପୁଅ,	ପରାଣ ଦୋସର,
ସହ ନୁହେଁ ସଖେ ହେଲେ	ପାଖରୁ ଅନ୍ତର ।
ତୋର ସଙ୍ଗେ ଗଲେ ଜ୍ଞାନ !	ନାହିଁ ମୋର ମନା;
ସମ୍ଭାଳିପାରିବୁ କି ତୁ	କଷ୍ଟହେବ ସେନା !
ଏହା କହି ପଣ୍ଡୁରଙ୍ଗ	ନାମଦେବ କରେ
ଧରି, ଅରପିଣ ଦେଲେ	ସିଦ୍ଧ ଜ୍ଞାନେଶ୍ଵରେ ।
ନାମଦେବ ଜ୍ଞାନେଶ୍ଵର	ସଙ୍ଗେ ବୁଲିଗଲେ;
ନାନା ଶ୍ରୀ ଦେଖିଲେ ସେ	ଭାରତମଣ୍ଡଳେ ।
ଜ୍ଞାନମୂର୍ତ୍ତି ଜ୍ଞାନେଶ୍ଵର	ତତ୍ତ୍ଵ ଆଲୋଚନା
କରି, ପାଖେ ପାଖେ' ଛନ୍ଦ୍ର	ସଦା ପ୍ରୀତିମନା ।
ପଣ୍ଡୁରଙ୍ଗ ବିରହରେ	ବ୍ୟାକୁଳ-ପରାଣ
ନାମଦେବ, ଯେତେ ହେଲେ	ନ ବୁଝଇ ମନ ।
‘ସବବ୍ୟାପୀ ବିଭୁ’ ବୁଝା-	ଅନ୍ଧ, ଜ୍ଞାନେଶ୍ଵର,
ଅଶୁ-ଅଶୁ-ବ୍ୟାପୀ ମିଳେ	ଅମୃତ ସଞ୍ଚାର ।
ନାମଦେବ—ଠିକ କଥା କହୁଛନ୍ତି,	ନାହିଁ କିଛି ଭୁଲ;
ଗରୁଡ଼ ପଛରେ ଥାଇ	ବଦନ-କମଳ
ପଣ୍ଡୁରଙ୍ଗ ପ୍ରଭୁଙ୍କର	କରି ଦରଶନ,
କି ସେ ସୁଖ ମିଳେ ! ଏବେ	ନ ସରଇ ଦିନ ।

ଜାନେଶ୍ୱର ପରୁରନ୍ତି,
 ଭଜନ ସମ୍ବନ୍ଧେ କିଛି
 ନାମଦେବ—ଜାନ ମୋର ଶ୍ରାବ୍ୟକାହିଁ ? ମୁଁ ତ ଜାନହୀନ;
 ନୁହେଁ ବହୁଶ୍ରୁତ, ମୁଁ ଯେ
 ଭରସା ମାତର ପ୍ରଭୁ—
 ପ୍ରଭୁନାମ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ
 ସେହି ମୋ ଭଜନ; ଗୁଣ
 ସବୁ ଜନେ ସାଧୁ, ନମ୍ର
 ସେହି ତ ମୋର ବନ୍ଦନ;
 ଏକ ମାତ୍ର ବିଭୁ ସାରା
 ହୃଦେ ତାଙ୍କରି ଚରଣ-
 ମୁଖେ ରହିଥିବ ନାମ,
 ହେଲେ ସେ ଶବଦେ, ସାବେ
 ନିଦିଆସନ—ବିଭୁର
 ସବୁସାବେ ଧ୍ୟାନେ ବିଭୁ,
 ସନ୍ତାନୁସନ୍ତାନ ପାଇଲେ,
 ଅନୁରାଗଭରେ ଧ୍ୟାନ
 ତା ଭଲ ବିଶ୍ରାମ ନାହିଁ

ପ୍ରଭାସ, ଦ୍ଵାରକା ଗୁଲି
 ହେଲେ ଦୁଇ ସାଧୁ ବଡ଼
 ପଥପାଶେ ଥିଲୁ କୂପ,
 ସିଦ୍ଧଯୋଗୀ ଜାନେଶ୍ୱର
 ଅଖିମାସିଦ୍ଧିର ବଳେ
 ଅନ୍ୟ ପୃଥ୍ଵୀରୁ ପିଇଲେ

କହ ନାମଦେବ,
 ମନୋଗତ ସାବ ।
 ଦାନ, ଅକ୍ଷୟନ ।
 ଚରଣ-କମଳ;
 ବଡ଼ ପ୍ରିୟ ମୋର ।
 ଦୋଷ ନ ବିଚାରି,
 ବ୍ୟବହାର କରି,
 ଶୁଣନ୍ତୁ ମୋ ଧ୍ୟାନ—
 ବିଶ୍ଵରେ ଦର୍ଶନ,
 କମଳ-ସୁରଣ;
 ସବେନ୍ଦ୍ର ପୂଜନ
 ସେହି ତ ଶ୍ରବଣ ।
 ପଦାନୁସନ୍ତାନ ।
 ସବଦେଶେ ସେହି
 ଭକ୍ତି ତାକୁ କହି ।
 ରଖଇ ପ୍ରଭୁରେ,
 ଦେଖେ ସଫାରରେ ।
 ଫେରିବା ବାଟରେ
 ଆତୁର ତୃଷ୍ଣାରେ ।
 ଶୁଷ୍କ, ଜଳହୀନ;
 କରିଲେ ଦର୍ଶନ ।
 ଭେଦ କୃପତଳ,
 ଶୁଦ୍ଧ ମିଶ୍ର ଜଳ ।

ଦଟରେ ଆସିଣ ଜଳ
 ସେ ଜଳ ନାମଦେବ ତ
 କହିଲେ, “ପ୍ରଭୁରେ କ’ଣ
 ଏହି ଯାଦୁକଣ୍ଠ ଜଳ
 ଭାବମୟ ନାମଦେବ
 ସହସା ହୋଇଲ କୂପ
 ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ କୂପ
 ନାମଦେବ ପିଏ ପ୍ରେମେ
 ଜ୍ଞାନେଶ୍ଵର ନାମଦେବେ
 ବିଦ୍ଵଦ୍ଵେମେ ପୁଲକିତ,

ଶୀର୍ଷାଟିରୁ ଫେରି ଭକ୍ତ-
 ପଣ୍ଡିତାଣି ଶ୍ରୀଚରଣ
 ଭାବନ୍ତି, “ଥୁବାରୁ ଭ୍ରମ,
 ପଣ୍ଡିତମ କରି ବହୁ
 ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀକୂଳେ କିନ୍ତୁ
 ଅନ୍ୟ ଦେବେ ଦେଖି କେବେ
 ଗରୁଡ଼ଚିହ୍ନ-ଲକ୍ଷ୍ମିତ-
 ସାଧୁମଣ୍ଡଳୀରୁ ପ୍ରେମେ
 ଯହିଁ ନାହିଁ ହରିକଥା-
 କ୍ଷେପ-ନାମେ କେବେ କି ସେ

ନାମଦେବ ଯାଇଥିଲେ
 ବୁଲି ବହୁ ସ୍ଥାନ ବୁଢ଼ା-
 ବିଚିତ୍ର ଜୀବନ ତାଙ୍କ,
 ମଙ୍ଗ-ଲଭେ ଶଳ ଶତ

ନାମଦେବେ ଦେଲେ;
 ପାନ ନାହିଁ କଲେ ।
 ମୋର ଚନ୍ଦ୍ରା ନାହିଁ !
 ପିଇବି କିପାଇଁ ?”
 ଧାନେ ନିମଗନ;
 ଜଳେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ।
 ଜଳ ଯାଏ ବହି,
 ‘ତୃପ୍ତ, ତୃପ୍ତ’ କହି ।
 କଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ,
 ମୁଖେ ‘ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ’ ।

ହୃଦୟର ଧନ,
 କରି ଦରଶନ,
 ବହୁତ ଭ୍ରମିଲି;
 ଶୀର୍ଷ ନରେଖିଲି ।
 ରହିଥିଲ ମନ;
 ନ ଲାଗିଲ ଧ୍ୟାନ ।
 ନେତ ଯହିଁ ନାହିଁ,
 ନାମ ନ ଉଠଇ,
 ଅଖଣ୍ଡ-ଅମୃତ,
 ହୋଇବ କଥୁତ ?

ଉତ୍ତର-ଭାବରେ;
 ଇଲେ ଭକ୍ତି-ସ୍ରୋତେ ।
 ବିଚିତ୍ର ଭକତି,
 ପାଇଲେ ସୁଗତି ।

ଅଣିମାଦି ସିଦ୍ଧି ପଦେ
 ଭକ୍ତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲେ
 ଗୁରୁ ବିସୋବା କୃପାରୁ
 ସବୁ ଦେଖନ୍ତୁ ପ୍ରେମ-
 ଫଳେ କୁଟୀରରେ ତାଙ୍କ
 ଏକ ପାଖ ଯାଏ ଜଳ,
 ଅନ୍ୟ ପାଖ ଦ୍ରବ୍ୟସବୁ
 କହନ୍ତି, “ଆଜି ତ ସ୍ବାମୀ !
 ଦେଖାଦେଲେ, ଲଲ ଟହ
 ଚୁଟି ଖାଇ ଯାଅ ଏଡ଼େ
 ଏକ ପାଖ ହେଲୁ ପ୍ରିୟ,
 କରନ୍ତୁ କି ? ଖାଅ ଖାଅ,
 ଅନ୍ୟ ସବୁ ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି
 ଆନନ୍ଦେ ଦେଉଛୁ ଦାସ,
 ପୋଡ଼ିଣ କୁଟୀର ପଡ଼େ
 ବର୍ଷାଋତୁ, ନାହିଁ ଆଶ୍ରା,
 ଚନ୍ଦ୍ରା କରିବା ପାଇଁ ତ
 ସେ ତ ତାଙ୍କ ଗେହ୍ଲା ପୁଅ,
 ପଣ୍ଡିତା ନିଜେ ନିଜେ
 ନୂତନ କୁଟୀର ରଙ୍ଗେ
 କୁଟୀର ଗଢ଼ିଣ ଚାଲ
 ଦେଶେ ଦେଶେ କଥା ପ୍ରେମେ
 ‘ନାମଦେବ ଛପରଆ’
 ହୁଅନ୍ତି ବିଟ୍‌ଠଲ ନାଥ,

ଅବହେଳେ ଦଳି,
 ଦେଶେ ଦେଶେ ବୁଲି ।
 ଲଭୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନ,
 ମୟ ଭଗବାନ ।
 ଲଗିଲୁ ଅନଳ,
 ସେତ ପ୍ରେମେ ଭୋଳ ।
 ଫିଙ୍ଗିଣ ନିଆଁରେ,
 ବିଚିତ୍ର ବେଶରେ
 ଟହ ଶିଖାମାଳ,
 କ୍ଷୁଧାରେ ଆକୁଳ !
 ଆର ପାଖ ଦୋଷ
 ଦେଉଛୁ ଜନସ
 ସମସ୍ତେ ତାଳ,
 କରନ୍ତୁ କବଳ ।”
 ଭୟ ହୋଇ ତଳେ,
 ଚନ୍ଦ୍ରା ନାହିଁ ତଳେ ।
 ଅଛନ୍ତି ବିଟ୍‌ଠଲ
 ଅତି ଅଳିଅଳ ।
 ହୋଇ ମଜୁରୀଆ,
 କରନ୍ତେଲେ ଠିଆ ।
 କରଲେ ଛପର,
 ହୋଇଲୁ ପ୍ରଭୁର ।
 ନାମେ ପରିଚିତ,
 ନୁହନ୍ତି ଲଜିତ ।

ଥରେ ନାମଦେବ ଏକ	ଗ୍ରାମେ ଉପସ୍ଥିତ,
ବିଶ୍ରାମର ଯୋଗ୍ୟ ସ୍ଥାନ	ଖୋଜିଲେ ବହୁତ ।
ଶୂନ୍ୟଗୃହ ଏକ ତାଙ୍କ	ପଡ଼ିଲା ଆଖିରେ,
ସ୍ବର୍ଣ୍ଣ କଟାଇବେ ତହିଁ	ପାଞ୍ଜିଲେ ମନରେ ।
ସେ ଘରେ ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ	ଅତି ହିଁ ନିଷ୍ଠୁର,
କେତେ ଲୋକ ତହିଁ ଚିପି	ପିଇଲା ରୁଧିର ।
ଗ୍ରାମ-ଲୋକେ ମନା କଲେ	ରହିବାକୁ ତହିଁ,
ନାମଦେବ ମନେ, “ଭୂତ	ବେଶେ ଦେଖିବି
ପ୍ରାଣନାଥ ପଶିଯାଶେ,	ଧନ୍ୟ ଆଜି ଦିନ,
ବିଚିତ୍ର ବେଶରେ ବିଭୁ	ଦେବେ ଦରଶନ ।”
ଅର୍ଦ୍ଧରାସେ ଆସେ ଭୂତ	ଅଦ୍ଭୁତ ଶରୀର,
ଦୀର୍ଘପଦ, ଦୀର୍ଘହସ୍ତ,	ନଭେ ଲାଗେ ଶିର ।
ବେଶ ଦେଖି ନାମଦେବ	ଭାବେ ନିମଗନ,
ନାରୁ ନାରୁ ମୁଣ୍ଡ ତାଙ୍କ	ବାହାରିଲା ଗାନ :—

“ଦେଖି ଲାଗିରହେ ଆଖି ତୋର ରୂପେ ନାଥ । ଦୋଷା ।

ଭୂମିରେ ପଶୁର ସରଗରେ ଶିର
ଯୋଜନ ବିସ୍ତାରି ଆଜ୍ଞା ପାଇଛୁ ହାତ । ୧

ସନକ ଶଙ୍କର ନ ପାଇବେ ପାର
ଅଭିନବ ସାଜ ଆଜି କି ଅଦ୍ଭୁତ । ୨ ।

ନାମଦେବ ଭଣି ତୁ ତ ମୋର ସ୍ବାମୀ
କେତେ ରୂପେ ପ୍ରାଣ ମୋର କରୁ ମୋହିତ । ୩ ।”

ପରାଶର ମହାଭାବେ ଭୂତ ଅନୁହତ
ଉଦ୍ଧା ହେଲେ ଶଙ୍ଖ-ଚକ୍ର-ଗଦା-ପଦ୍ମ-ହସ୍ତ ।

ପଶୁରଙ୍ଗ ହସି ହସି

ଭାବେ-ଭୋଳା ନାମଦେବ

ଥରେ ରୁଟି ତିଆରିଣ

ପ୍ରସାଦ କରିବେ ବୋଲି

ଫେରିଣ ଦେଖନ୍ତି ଶ୍ରୀନ

ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଦୁଇପଦେ

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଘୃତପାତ

କହି କହି ଧାଆନ୍ତି ସେ

“ପ୍ରଭୁ ! ସେ ତ ରୁଖା ରୁଟି ,

ତୁମକୁ ମୋ ରାଣ ! କେବେ

ଦିଅ ମାଣିଦିଏ, ପରେ

ସୁଖରେ କରନ୍ତୁ ଶ୍ରେଣ,

ଚତୁର୍ଥ ରୂପ ଦିଶେ,

ତଳେ ଲେଟି ନାମଦେବ

ମହାଭକ୍ତ ନାମଦେବ;

ଖେଳାଇ ପରାଭକ୍ତ

ଶେଷେ ଇଚ୍ଛାମୃତ୍ୟୁ ଲଭି

ହସି ଅନାମୟଧାମେ

ରହିଛନ୍ତି ଚାହିଁ,

ଚରଣେ ଲେଟଇ ।

ଗଛତଳେ ଥୋଇ,

ନାମଦେବ ଯାଇ ।

ମୁଖେ ରୁଟି ଧରି,

ଯାଉଛି ବାହାର ।

ଧରି ନିଜହାତେ,

କୁକୁର ପଶ୍ଚାତେ ।

ଦିଅ ମାଣି ନାହିଁ,

ନ ଦିଅନ୍ତୁ ଖାଇ ।

କରିବେ ଶ୍ରେୟନ,

ଧନ୍ୟ ଆଜି ଦିନ !”

ନାହିଁ ତ କୁକୁର,

ଧରିନ୍ତି ପୟର ।

ଅଣିଏ ବରଷ

ପୂତ କଲେ ଦେଶ ।

ଛୁଡ଼ିଲେ ଶରୀର,

ଗଲେ ଭକ୍ତଦର ।

ଶିବଲିଙ୍ଗ ଫୁଟିଦିଶେ ବିଶ୍ୱସାର ପୁର

ନାଗନାଥ ଶିବକ୍ଷେତ୍ର

ଓଡ଼ିଶାର କାରିଗର

ଦେବାଳୟେ ଓଡ଼ିଆର

ରହିଅଛି ଗଉରବେ

ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସେ ଅତି,

ଓଡ଼ିଶାମୁରତି,

ରୁରୁଶିଳ୍ପକଳା,

କାଳକାଳ ହେଲୁ ।

କହନ୍ତି, 'ଓଡ଼ିଆ-ନାଗ-
 କାରିଗର ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ
 ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ଅର୍ଘ୍ୟ
 ପ୍ରଣାମିତ ଶିବକ୍ଷେତ୍ର
 ତହିଁ ସଜୁବେଳେ ଦ୍ଵିଜ
 ସୁନା-ରୂପା-ବ୍ୟବସାୟ
 ବିସୋବା ସୁନା-ଦ୍ଵିଜ,
 ସବଦେବେ ସମବୁଦ୍ଧି,
 ବିଟ୍ଟଲ ବିଟ୍ଟଲ କିନ୍ତୁ
 ଅତିଥି ଅଭ୍ୟାଗତ ତା
 ଘରେ ଅକଳନ୍ତି ଧନ,
 କୋଳକୁ ଚାରି କୁମର
 ଦେଶରେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପଡ଼େ
 କ୍ଷୁଧାରେ ଚିତ୍କାର କଲେ
 ବିସୋବା ଦୁଆରେ ଆସି
 ସେ ଭାବନ୍ତି, ବିଭ୍ରାକୁପା
 କ୍ଷୁଧିତର ଆର୍ତ୍ତନାଦ
 ଭକତ କି ସହିପାରେ ?
 ଦିନ-ରାତି ରଜାବତୀ,
 ଲୋକେ ଖାଇ ଫେରିଯାନ୍ତି
 ନିଜର ଭଣ୍ଡାରୁ ଧାନ
 କିଣା ହେଉ ଧାନ ଆସେ,
 ସୁନାରୂପା ଧନଧାନ୍ୟ
 କ୍ଷୁଧିତକୁ ଦେବ ଅନ୍ନ,

ନାଥ' ବୋଲି ଦେବେ,
 କରନ୍ତି ସରବେ ।
 ଶତ କୋଶ ଦୂର,
 ଅତି ମନୋହର ।
 ଥାଏ ଘର କରି,
 ବୋଲୁଏ ସୁନାରି ।
 ଭକତ ପ୍ରଧାନ,
 ପଣ୍ଡିତେଣେ ଧ୍ୟାନ ।
 ରଟେ ନିରନ୍ତର,
 ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି ଘର ।
 ମନେ ପର୍ଯ୍ୟବୁଦ୍ଧି,
 ପତ୍ନୀ ଅତି ସାଧୁ ।
 ନ ମିଳିଲ ଅନ୍ନ,
 ଲୋକେ ନିଶି-ଦିନ ।
 ଲୋକେ ହେଲେ ଜମା,
 ଅପାର ମହିମା ।
 ମୁମୂର୍ଷୁ ଚିତ୍କାର,
 ବିଦରେ ଅନ୍ତର ।
 ହେଲ ଅନ୍ନଦାନ,
 ହୋଇଣ ପ୍ରସନ୍ନ ।
 ହମେ ହେଲ ଶେଷ,
 ନାହିଁ ଦୁଃଖ ଲେଣ ।
 ସବୁ ଯାଏ ସରି,
 ରହେ ବ୍ରତ ଧରି ।

ଶେଷେ ବିକା ହେଲା ଘରୁ
ନରନାରାୟଣ ପୂଜା
ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳରେ ଥିଲା
କେତେଟା ଦିନରେ ହେଲା
ଦାତାପଣ ନିନ୍ଦା ଲେକେ
ବିସୋବା ନ ଯେନେ ଛଳ,
ନରେ ନାରାୟଣ ଭାବେ
କୁବେର ଭଣ୍ଡାର ସାରି
ଗ୍ରାମ ଗ୍ରାମାନ୍ତରୁ ଆଣି
ଚଳାଇଲା ଶୁଦ୍ଧମନେ
“ଦୁଇ ମୁଠି ଅଳ୍ପ ମାଗୁ-
ଦ୍ଵାରୁ କେ ଫେରାଇପାରେ ?

ଦାନସ୍ଥାନ ଭାବି ଲେକେ
ବିସୋବା ପଠାଣ ଦ୍ଵାରେ
ପଠାଣ ତ ବିସୋବାକୁ
ହଜାରେ ଟଙ୍କାକୁ ରଖେ
ଟଙ୍କା ପାଇ ପଡ଼ି-ପଡ଼ି-
ସହସ୍ର ସହସ୍ର ପ୍ରାଣ

ଶଳ ଲେକେ ପଠାଣକୁ
ଏତେ ଟଙ୍କା କାହୁଁ ଦେବ
ପଠାଣ ଆସିଣ ଦ୍ଵାରେ
ହିନ୍ଦୁଦ୍ଵାରେ ଏ କଥା ତ
ବିସୋବା ଜବାଦ ଦେଲେ
କରଜ ଶୋଧ କରିବେ

ବାସନ କୁସନ,
ଗୁଲେ ଅନୁସନ ।
ଯେହୁ ଅର୍ଥପତି,
ଦାନସ୍ଥାନ ଅତି ।
କଲେ ଆତ୍ମଚରନା,
ନ କରେ ଶୋଚନା ।
ସେବା କରି ବ୍ରତ,
ଭୁଲିଲା ଇଚ୍ଛତ ।
ରୁଣ କରି ଧନ,
ଅଳ୍ପ-ବସ୍ତୁ ଦାନ ।
ଛନ୍ଦି ନାରାୟଣ,
ଯାଉନା ଜୀବନ ।”
ନ ଦେଲେ ତ ଧନ,
ଯାଇ ମାଗେ ରୁଣ ।
ଜାଣେ ଅର୍ଥପତି,
ବନ୍ଧକ ସମ୍ପତ୍ତି ।
ମନରେ ହରଷ,
କଲେ ପରିତୋଷ ।
ବୁଝାଇଲେ ଯାଇଁ ।
ଖାଇବାକୁ ନାହିଁ ?
ପଡ଼ିଲା ଧାରଣା,
ବଡ଼ ଅଠିକଣା ।
ସାତ ଦିନ ପରେ
ସୁଧ ସମେତରେ ।

ବିସୋବାକୁ ସତ୍ୟବାଦୀ
ସତ୍ୟ ପାଇଁ ସେତ ଦେଇ-
ଗ୍ରାମରୁ ବହୁତ ଲୋକ
ପଠାଣ ଫେରିଲେ ବୃହେ

ଛଅ ଦିନ ଗଲେ ବିତି
‘ପଠାଣକୁ ଧନ ଦେବେ
ରାତିରେ ଭକତ କରେ
“ଭାବେ କିବା ଗତି ଅଛି
ଯେବେ ଯାହା ଅଛି ଲେଉଟି,
ପଠାଣର ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରୁ
ଜୀବନେ ସତ୍ୟଲଘନ
ବିଅ ମୃତ୍ୟୁ, ସତ୍ୟ ରକ୍ଷା
ଲଜ୍ଜା-ନିବାରଣ-ବାନା
ଯବନର ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରୁ
ତୁମର ପ୍ରେରଣା ସଦା
ତୁମର କରମ କରେ
ମହାଭାବେ ବୁଝେ ଭକ୍ତ
ବିଭ୍ରମୟ ଦିଶେ ବିଶ୍ୱ,

ବିସୋବାର ଘୋର ଦୁଃଖ
ଗୁମାସ୍ତାର ବେଶେ ବିଭ୍ର
ଟଙ୍କା ନେଇ ପହଞ୍ଚିଲେ
ଯବନ ବିସ୍ମୟେ ବୁଝି
ଘୋର ଏ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ କାଳେ
ମନକଥା ଜାଣି ବିଭ୍ର

ଜାଣନ୍ତି ତ ଜନ,
ପାରନ୍ତି ଜୀବନ ।
କହିଲେ ବୁଝାଇ,
ଶେଷେବୋଧ ହୋଇ ।

ଭାବନ୍ତି ବିସୋବା,
କେଉଁଠୁ ଆଣିବା ?’
ବିଭ୍ରରେ ପ୍ରାର୍ଥନା,
ନାଥ ! ତୁମ ବିନା ?
ଦେଇଛ ତ ସବୁ,
ରଖିବନି ପ୍ରଭୁ !
କରି ନାହିଁ-କେବେ,
ନ ହୋଇବ ଯେବେ ।
ଉଡ଼େ ଫରଫର,
କରନ୍ତି ଉଦ୍ଧାର ।
ଦେଖାଉଛି ବାଟ,
ନାହିଁତ କପଟ ।’
ଗଣେ ଅଶ୍ରୁଧାର,
ହୁଏ ଆମୃତସ୍ୱ ।

ବିଦରେ ଅନ୍ତର,
ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ଯବନ-ଦୁଆରେ,
ଭାବଇ ମନରେ,
କିଏ ଦେଲୁ ଧନ,
ଭାଷନ୍ତି ବଚନ ।

କୋଟିକେ ଗୋଟିଏ ଥିବେ
 ଧୂଳି ପରି ଟଙ୍କା ବିଞ୍ଚି
 କୁବେର ବିଭବ ପାଦେ
 ନରନାରାୟଣ କଷ୍ଟ
 ସତାପଣ ଥିଲେ କେବେ
 ମାଗିଦେଲେ ପାଶେ ଆସି
 ହଜାର କି ଛୁର ! ଲକ୍ଷ୍ମୀ
 ଇଚ୍ଛା କଲେ ଜମା ହେବ
 ଖଣ୍ଡ ଲୋକ କଥା ଶୁଣି
 ପ୍ରଭୁ ସହି ନ ପାରନ୍ତି
 ନିଆ ଟଙ୍କା ଗଣି ବେଗେ
 ରସିଦ ଲେଖିଣ ଦିଅ
 ବିଭୁ ବାକ୍ୟ ମଉଳିଲ
 ସରମ-ରକ୍ତମା ଜଣା-
 କଡ଼ା ଦାଡ଼ ନେଇ ଗଣି
 ବିସୋବାରେ ସାହା ବିଭୁ,
 ପର ଦିନ ସ୍ଥାନ ସାରି
 ହାଣ୍ଡନୋଟ ଦେଖି ଭକ୍ତ
 ଗୀତାପାଠ ପରେ ଯାଏ
 କହଇ ସଖେଦେ, “ଭାଇ
 ସୁଧ-ମୂଳ ସବୁ ଟଙ୍କା
 ଆସିଅଛି ପାଶେ କିଛି
 ଯବନ—ଏ କି କଥା କହୁଛନ୍ତି,
 ଗଣି ଦେଇ ଗଲେ ଟଙ୍କା

ବିସୋବାଙ୍କ ସରି,
 ଦୈନିକ ନେଲେ ବରି ।
 ଦୂରେ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ,
 ପରଶେ ଦେନିଲେ ।
 ପଡ଼େ କି ଅଭାବ,
 ଅର୍ଥ ଜମା ହେବ ।
 ଗନ୍ତାଘରୁ ଧନ,
 ଫିଟୁ ତ ବତନ ।
 ନ ସହିଲା ତର,
 କାହାରି ଗୃତର ।
 ହେଉଅଛି ଡେରି,
 ହାଣ୍ଡନୋଟ ଚରି ।
 ଯବନ-ଗରବ,
 ଇଲା ଲଜ୍ଜା ଭାବ ।
 ରସିଦ କାଟିଲା,
 ମନେ ବିଚାରିଲା ।
 ଗୀତା ଫିଟାଇଣ,
 ବିସ୍ମୟେ ମଗନ ।
 ଯବନ ଦୁଆରେ,
 ଶମା କର ମୋରେ ।
 ସୁଦ୍ଧିଦେବ ମୁହଁ,
 ଅବସର ପାଇଁ ।”
 ଗୁମାସ୍ତା ତ ହାତେ
 କଳନ୍ତର ଯେତେ !

ରସିଦ ଲେଖିଲି, ଦେଲି
 ସାଧୁ ଭୂମେ, ଦୋଷ କଲି
 ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଟଙ୍କା
 ବିନା ହାଣ୍ଡନୋଟେ ଦେବି
 ଗୁମାସ୍ତା ଦେବାର କଥା
 ମନରେ ଭାବଇ ସବୁ
 ଚୁହେ ଫେରି ଗୁମାସ୍ତାରେ
 ଗୁମାସ୍ତା କି ଜାଣେ, ହୋଇ-
 ବିଭୁଙ୍କର ଲାଲା ସବୁ
 ମନେ ଘୋର ଆତ୍ମ-ଗ୍ଳାନି
 ଶୁର ଦାସ ଲାଗି ବିଭୁ
 ଯୋଗୀ ରୂପରେ ଅଲଭ୍ୟ
 ସାମାନ୍ୟ ଗୁମାସ୍ତା ବେଶେ
 ଛୁ, ଛୁ ପ୍ରାଣନାଥେ ମୋର
 କେଉଁ ଜନ୍ମେ କରି କିବା
 ଦୁଆରେ ପାଇଲ ବସି
 ଆଉ ନାହିଁ, ଆଉ ନାହିଁ;
 ତୁଚ୍ଛ କଥାରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ
 ବିଷୟ ଲାଗିଲୁ ବିଷ,
 ସଫାର ନରକପୁର
 ପଶ୍ଚରପୁରେ ବିସୋବା
 ବିଟ୍‌ଠଲ ଅଭୟ ପଦେ
 ଜାନେଶ୍ୱରମଣ୍ଡଳୀରେ
 ସୁଖେ ଦୁଃଖେ ସମବୁଦ୍ଧି

ହାଣ୍ଡନୋଟ ଚାରି,
 ଟଙ୍କା ମାଗିକରି ।
 ହେବ ଦରକାର,
 ଏକଥା ମୁକ୍ତର ।
 ଶୁଣିଣ ଭକତ,
 ବିଭୁଙ୍କର କୃତ୍ୟ ।
 ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ବିସୋବା,
 ଗଲୁ ଆବା କାବା ।
 ଭାବଣ ଭକତ,
 ହୋଇଲୁ ଉଦ୍‌ବିତ ।
 ଯବନ-ଦୁଆରେ,
 ପାଦପଦ୍ମ ଦେଲେ ।
 ଟଙ୍କାଥଳୀ ଧରି ।
 କଲି କେତେ ସରି ।
 ସୁକୃତ ଯବନ,
 ବିଭୁ ଦରଶନ ।
 ଧୂଳି ମୋ ସଫାର ।
 ବୁଝାଇଲି ଭାର ।
 ତୁଟିଲୁ କାମନା,
 ପରି ଗଲୁ ଜଣା ।
 ରଚିଲେ ଆସ୍ଥାନ,
 ନେଲେ ସେ ଶରଣ ।
 ହେଲେ ସେ ମିଳିତ,
 ଭଜନନିରତ ।

ଯୋଗର ଅଭ୍ୟାସେ ସିଦ୍ଧି
ସବ ଉତ୍ତେ ସ୍ଥିର ହେଲା
ବିସୋବାଙ୍କ ମୁଖବାଣୀ,
ଗୁଞ୍ଜଦେବେ ଗୁରୁ କଲେ,
ସୋପାନବଦ୍ଧ ମୋଠାରେ
ଭବଭୟ ମେଲା ଛୁନି,
ଜ୍ଞାନେଶ୍ୱର ସିଦ୍ଧିଯୋଗୀ
ଦବ୍ୟ ସଙ୍ଗଲଭ ହେଲା

ନାମଦେବେ ଦେଲେ ବିଭୁ
“ବିସୋବାଙ୍କୁ ଗୁରୁ କର,
ବିଭୁ ଆଜ୍ଞା ନାମଦେବ
ମିଳିଲେ ଭକତଭରେ
ଅଭୁତ ସେ ଯୋଗୀ ଶିବ-
ଅକ୍ଷ-ନିମିତ୍ତ-ନେତ୍ରେ
ନାମଦେବ ପ୍ରାଣେ ଜାତ
ମହାଯୋଗୀ ବିସୋବାରେ

ବିସୋବା—ନମିତ୍ତ ! ନିପଟ ବୁଢ଼ା
ପାଦ ଉଠାଇବା ଶକ୍ତି
ଉଠାଇଣ ପାଦ ମୋର
ସେ ସ୍ଥାନରେ ଯେଉଁଠାରେ
ନାମଦେବ ପାଦ ଧରି
ଶିବଲଙ୍କ ଦିଶେ ତହିଁ !
ପୁଟି ଦିଶେ ଶିବଲଙ୍କ
ଅଶୁ ଭେଦ ପୁଟିଉଠେ

ହୋଇଲା ସମ୍ଭବ,
ନାରାୟଣ ଭାବ ।
“ସ୍ୱାଧୀ ମୁକ୍ତାବାଣୀ,
ଗୁଣେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ ।
କରିଲେ କରୁଣା,
ପୂରିଲା କାମନା ।
ବିଷ୍ଣୁ-ଅବତାର,
କି ଭାଗ୍ୟେ ମୋହର ।”

ସ୍ୱପନ ଆଦେଶ,
ହୁଅ ଯୋଗ୍ୟ ଶିଷ୍ୟ ।”
ପାଇ ତୃପ୍ତମନେ,
ବିସୋବା ଚରଣେ ।
ଲଙ୍ଗେ ପାଦ ଥୋଇ,
ରହିଛନ୍ତି ଶୋଇ ।
ହୁଏ ଭାବାନ୍ତର,
ହୋଇଲା ଗୋଚର ।

ହୋଇଗଲା ମୁହଁ,
ଦେହେ ଆଉ ନାହିଁ ।
ପାରିବୁ କି ଥୋଇ,
ଶିବ ଲଙ୍କ ନାହିଁ ?
ଥୋଇଦେଲେ ତଳେ,
ଦେଖନ୍ତି ବିସ୍ମୟେ ।
ବିଶ୍ୱାସୀ ପୂର,
ଶିବଲଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ।

ମହାପ୍ରେମେ ନାମଦେବ	ଧରଣୀ ଚରଣ,
ଗୁରୁଙ୍କୁ ମାଗନ୍ତି କ୍ଷମା	ଲୋଭକ-ଲୋଚନ ।
ଦାସୀ ନେଇ ନାମଦେବ	ଜୀବନ ସାର୍ଥକ,
ନିଜ ଭଜନରେ ବଞ୍ଚି-	ଛନ୍ତି ଗୁରୁ ଟେକ !
ହେ କୃଷ୍ଣ ! ହେ ଜଗଦ୍‌ଗୁରୁ ! ଆଉ ଗୁରୁ-ଟେକ	
ଅଛି କି ଏ ଦେଶେ ! ସବେ	ନିପଟ ନାସ୍ତିକ ।
ଛୁସିର ମସ୍ତକ ଖାଇ	ଆଜି ଗୁରୁ ହସେ !
ଦେଶ ରସାତଳେ ଯାଏ	ପ୍ରଭୁ ! କି ନ ଦିଶେ !
ଖେଳିଯାଉ ଗୁଣପ୍ରାଣେ	ଶୁଦ୍ଧ ଭକ୍ତିରସ,
ତେବେ ସିନା ଗୁରୁ-ଟେକ	ଦେଖିବ ଏ ଦେଶ !
ତେବେ ସିନା ନିସ୍ତରବେ	ଗୁରୁକୃପା ପାଇ,
ଅନ୍ତେବାସୀ-କୁଳ ମୁଖେ	ଗୁରୁ-ଜୟ ଗାଇ ।

ଜଳ-ସମାଧି

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର-ଧର୍ମଗୁରୁ	ସିଦ୍ଧ ଜ୍ଞାନେଶ୍ଵର,
ଭକ୍ତିମାର୍ଗ-ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ	ଯାହାର କୁମର,
ସେ ଭକ୍ତ ବଟଠଲ ପନ୍ଥ	ଗୋଦାବରୀତୀରେ,
ଜନ୍ମିଥିଲେ ଯଜୁର୍ବେଦୀ	ବ୍ରାହ୍ମଣଗୃହରେ ।
ଜନକ ଗୋବିନ୍ଦପନ୍ଥ	ଶିଷ୍ଟ ଗୁଣବାନ;
ପିତୃ ଗୁଣେ ପୁତ୍ର ଅର-	ଜିଲେ ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞାନ ।
ଶୈଶବରୁ ମହାଜ୍ଞାନୀ	ଉଦାର ଭକତ,
ସଂସାର ଛାଡ଼ିଣ ହେଲେ	ଫାର୍ଥଯାହାରତ ।

ବିବାହ-ବନ୍ଧନେ ବନ୍ଧ
 ନ ରୁହିଲୁ, ରହିଲେ ସେ
 ଶୀର୍ଷ ବୁଲି ବୁଲି ଥରେ
 ସିଦ୍ଧେଶ୍ଵର ମନ୍ଦିରରେ
 କୁଳକର୍ଣ୍ଣୀ ସିଦ୍ଧି ଚାହିଁ
 ରୁକୁଣୀ ତାଙ୍କର କନ୍ୟା
 ବିଟ୍ଟଲକୁ ଉପଯୁକ୍ତ
 କନ୍ୟାଦାୟରୁ ଭକତ
 ପତିପତ୍ନୀ ପତ୍ନୀ
 ସଂସାର-ବନ୍ଧନେ ପଡ଼ି
 ନିରନ୍ତର ପୂଜାଧାନ,
 ଗୃହସ୍ଥିତ୍ୟୁକୁ ତିଳେ
 ସୁଶୀଳା ରୁକୁଣୀ ଭାବେ,
 ପତିଙ୍କ ଅନ୍ତରେ ଫୁଟୁ,
 ପତିଙ୍କୁ ରଖିବେ ବଶେ,
 ପତି ଗୃହକର୍ମେ ସଦା
 ଥରେ ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନେ ଯାଇ
 ରାମାନନ୍ଦ-ଶିଷ୍ୟ ହେଲେ,
 ଗୃହେ ଥାଇ ବିରହଣୀ
 ବାର ବର୍ଷ ଘୋର ତପେ
 ଶେଷରେ ତାଠାରେ ବିଭୁ
 ଦୁଃଖିନୀ ଦୁଃଖ ହରିବେ
 ଆଲମ୍ବୀ ଗ୍ରାମରେ ଦିନେ
 ରାମେଶ୍ଵର ପଥେ ରାମା-

ହେବାକୁ ସେ ମନ,
 ସଦା ଉଦାସୀନ ।
 ପୁନାଠାରେ ଆସି,
 ରହିଲେ ଉଦାସୀ ।
 ବିଶ୍ୟାତ ଭକତ,
 ସୁଶୀଳ, ମହତ ।
 ଜାମାତାରେ ବରି,
 ସୁଖେ ହେଲେ ପାରି ।
 ପାଇଲେ ବିଟ୍ଟଲ,
 ହେଲେ କଲବଲ ।
 ବିଭୁପଦେ ରତି,
 ନ ତଳିଲୁ ମତି ।
 ଶୁଦ୍ଧଭକ୍ତି ଭାବ
 ବାଧା ସେ ନ ଦେବ ।
 ନ ବଳିଲୁ ମନ,
 ହେଲେ ଉଦାସୀନ ।
 କଲେ କାଶୀବାସ,
 ବରିଲେ ସନ୍ନ୍ୟାସ ।
 ରୁକୁଣୀ ସୁଶୀଳା,
 ଜୀବନ କାଟିଲୁ ।
 ହୋଇଲେ ପ୍ରସନ୍ନ,
 ବିଭୁ କଲେ ମନ ।
 ରୁକୁଣୀର ଘରେ,
 ନନ୍ଦ ପ୍ରବେଶିଲେ ।

ରୁକ୍ମିଣୀ ଚରଣ ଧରି
ସାଧୁ ଆଶିଷ ଡାକିଲେ,
ବାକ୍ୟସିଦ୍ଧ ରାମାନନ୍ଦେ
ପତି ନିରୁଦ୍ଧେଷୁ, ବରେ
ରାମାନନ୍ଦ ଗୁଡ଼ିନେତଳେ,
ରୁକ୍ମିଣୀ-ମୁଖରୁ ଭଲେ
ନିଃସନ୍ତାନା ସୁବତ୍ସାକୁ
ସନ୍ନ୍ୟାସ ନିଅଇ ବରି,
ଗୁରୁଶିଷ୍ୟ ଦୁଇଠାରେ
ଏଥପାଇଁ ରହିଅଛି

ଯାହା ବନ୍ଦ କଲେ ଗୁରୁ,
‘ଚୈତନ୍ୟାଶ୍ରମ’ ନାମରେ
ରାମାନନ୍ଦଠାରୁ ଦାସୀ
ହୋଇଅଛି ଖ୍ୟାତନାମା,
ରାମାନନ୍ଦ ଗଲେ କନ୍ୟା,
ରାମେଶ୍ୱର ନ ଯାଇଣ
ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଗୁରୁ, “ଶିଷ୍ୟ
ତୋର ତ ରହିବା ଧର୍ମ !;
ବିଟ୍ଠଲ ପାରିଲେ ନାହିଁ
ସନ୍ନ୍ୟାସ ଗ୍ରହଣ ହେଲେ
ଗୃହସ୍ଥର ଧର୍ମ ଧରି
ପତି-ପତ୍ନୀ କଟାଇଲେ

ଗୃହସ୍ଥ ଆଶ୍ରମ ସବୁ
ସକଳ ଆଶ୍ରମ ତହିଁ

କରଇ ପ୍ରଣତି,
“ହୁଅ ପୁଣ୍ୟବତୀ” ।
ହସିଲେ ସକଳ,
ହେବ କିବା ଫଳ ?
ସମସ୍ତ ଘଟନା,
ଶୁଣିଲେ ବର୍ଣ୍ଣନା ।
ଛୁଡ଼ି ଯେଉଁ ପତି,
ବହଇ ଦୁଷ୍ଟତ ।
ଲଗେ ଗୁରୁ ଦୋଷ,
ଶାସ୍ତ୍ରରେ ନିଦେଶ ।
ବିଟ୍ଠଲ କାଶୀରେ,
ରହିଛି ଖ୍ୟାତରେ ।
କରିଣ ଗ୍ରହଣ,
ପୂଜ୍ୟ, ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ ।
କନ୍ୟାପିତା ଧରି,
ବାରାଣସୀ ଫେରି ।
ଗୃହସ୍ଥ ଆଶ୍ରମେ
ଫେର ନିଜ ଗ୍ରାମେ ।”
ଗୁରୁ-ଆଜ୍ଞା ଟାଳି,
ଗୃହସ୍ଥ ସଂସାରୀ ।
ସାଧନ ଭଜନେ,
କାଳ ଶାନ୍ତମନେ ।
ଆଶ୍ରମରେ ସାର,
କରନ୍ତି ନିର୍ଭର ।

ଅଧ୍ୟୟନ, ଅଧ୍ୟାପନ,
ଦାନ, ପ୍ରତିଗ୍ରହ ଗୃହ-
ଏହି କର୍ମ କରି ଗୃହୀ
ଏହି କରମରେ ଭିନ୍ନ
ନରନାରୀୟୁଣେ ପୂଜି
ଧୂକ୍‌କାରେ ଅଶିମା ଆଦି
ଗୃହୀର ଆରୁର, ଧର୍ମ
ପ୍ରଗୁରନ୍ତି ଅବତାର
ବିଟ୍‌ଠଲ ରୁକ୍ମିଣୀ ଦେବି
ଜୀବନ ସାଧନମୟ,
ବିପତ୍ତି ପରେ ବିପତ୍ତି
ଶାନ୍ତି ରଖିଥାନ୍ତି ଇଚ୍ଛା-
ପୋଡ଼ିଲେ ସୁନାର ଜ୍ୟୋତି
ଭକତର ଯଶ ଦୁଃଖେ
ସନ୍ନ୍ୟାସୀର ଗୃହୀ ହେବା
ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ଆସି
ଏ ତ ମହା ବିଜୟନା,
ଆଶ୍ରମରେ ବିଶୁଦ୍ଧିଲା,
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଆଶ୍ରମ ପରେ
ନାନା କଥା କହି ଛୁ ଛୁ
ସମାଜରୁ ବହୁଷ୍ଟ ତ
ଦିନୁ ଦିନ ବଢ଼ିଗଲା
ନିନ୍ଦା ପ୍ରଶଂସାରେ ଭିନ୍ନେ
ଭକ୍ତପ୍ରାଣ ହେଲା ଦୃଢ଼,

ଯଜନ, ଯାଜନ,
ସ୍ତବ ସଟ୍‌କର୍ମ ।
ସେବଇ ଜଗତ,
ଆଶ୍ରମ ଜୀବିତ ।
ଗୃହୀନିତି ନିତି,
ସକଳ ବିଭୂତି ।
ନିଜେ ଭଗବାନ
କରିଣ ଗ୍ରହଣ ।
ଗୃହଧର୍ମେ ମାତି,
ପୂଜି କଲେ ଅତି ।
ଭକ୍ତଜନ ପାଇଁ,
ମୟ ବିଶ୍ୱସାଇଁ ।
ହୁଏ ପରିଷ୍କୃଟ,
ହୁଅଇ ପ୍ରକଟ ।
ଅତି ଅଦ୍ଭୁତନ,
ସମାଜ-ପୀଡ଼ନ ।
ନିନ୍ଦାମୟ ଅତି,
ଲୋକେ ଅପଶ୍ୟାତି ।
ଏ ଘୋର କଳଙ୍କ !
କଲେ ଯେତେ ଲୋକ ।
ହୋଇଲେ ଦମ୍ଭିତ,
ଲୋକେ ଅପଶ୍ୟାତି ।
ନୋହି ବିଚଳିତ,
ସୁଗମ୍ଭୀର, ଶାନ୍ତି ।

ଶାସ୍ତ୍ରାଧ୍ୟୟନ, ଭଜନ,
 ନିଦ୍ରାଧରେ ତଳି, ହମେ
 ପତିଙ୍କ ଶୁଦ୍ଧସାଧନା,
 ମନ୍ତ୍ରଣ, ଦେବତା ଦେଖି
 ପ୍ରେମ-ଅଶ୍ରୁ ତାଳି ଧନ୍ୟ
 ସାର କଲ, ପତିଦେବ
 ଗୃହସ୍ଥ ଆସନେ ଶୁଦ୍ଧ
 ଏ ଯୋଗୀ ଏ ଯୋଗୀଶ୍ଵର
 ଏ ଦୋର ତପସ୍ୟା ହମେ
 ତନି ପୁଅ-ରହେ ଗୃହ
 ନିବୃତ୍ତି ପ୍ରଥମ, ଦୁଜେ
 ସୋପାନ ଭୃଙ୍ଗାୟ, ପୁଣି
 ତାକୁ ତାକୁ ବଳି ସବେ
 ଜ୍ଞାନ-ଗଉରବେ ଗଣା
 ସିଦ୍ଧ ସାଧକଙ୍କ ମଧ୍ୟେ
 ଭରତଭୂମିକୁ କଲେ
 ପିଲାଏ କୁଶାଗ୍ର-ନୁଦି,
 ଶାସ୍ତ୍ର ଅଗାଧ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ,
 ଦୁଇ ପକ୍ଷ ତୁଳସୀର
 ପିଲାଦିନୁ ସବେ ଦେଲେ
 ଶୈଶବରୁ ବିଭ୍ରାପ୍ତେମ
 ଜ୍ଞାନ ଅରଜନେ ହେଲୁ
 ଉପନୟନରେ ବାଧା
 ସନ୍ନ୍ୟାସପଥେ ସରବେ

ଶିଶୁର-ଚନ୍ଦନ,
 ବିଶୁଦ୍ଧ ପରାଣ ।
 ପରାଣଦୃଢତା,
 ମୁଗ୍ଧ ପତିବ୍ରତା ।
 ମଣିଷ ଜୀବନ,
 ତରଣ-ପୂଜନ ।
 ଗୃହ କର୍ମେ ରହି,
 ମଣ୍ଡିଦେଲେ ମହା !
 ଧରିଲୁ ତା ଫଳ,
 ଦିଶିଲୁ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ।
 ସିଦ୍ଧ ଜ୍ଞାନେଶ୍ଵର,
 ଶେଷେ କନ୍ୟାସାର ।
 ସାଧନେ, ଭଜନେ,
 ହେଲେ ଜଣେ ଜଣେ ।
 ପାଇ ଉଚ୍ଚେ ସ୍ଥାନ,
 ପବନ ମହାନ ।
 ଜୀବନ୍ତୁକୃ ପିତା,
 ମୁକ୍ତିମାର୍ଗଜିତା ।
 ମହକଇ ବାସ,
 ଭବିଷ୍ୟ ଆଶ୍ରୟ ।
 ହେଲୁ ଅକ୍ଷୁରିତ,
 ପୁଷ୍ପିତ, ଫଳିତ ।
 ! ସମାଜରୁ ପାଇ,
 ଯୋଗୀଶ୍ଵେଷ୍ଟ ହୋଇ ।

କନ୍ୟା ମୁକ୍ତାବାହି ହେଲେ
ଗୁରୁ ଗୁଣଦେବେ ଗଲେ
ସମାଜପୀଡ଼ନ ଧରେ
ବିକଶି ଦିଶିଲୁ ଦେଶେ

ପିତା ତ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଯୋଗୀ
ଦୋର ଦୈନ୍ୟ ମଧ୍ୟେ ଆଶ୍ରା
ସମାଜପୀଡ଼ନ ଫଳେ
ବନଜାତ ଫଳ, ମୂଳ,
ଜଳପାନେ ପରିବାର
ଆହାନନ୍ଦେ ମଗ୍ନ ସବେ,
ପୋଡ଼ା ପେଟ ପାଇଁ ଲୋକ
ସେଥିପାଇଁ ହଶାହାଣି,
ଉଦର-ଆଶ୍ରୟେ କାମ
ଗୁଣଶ୍ରବଣ ପେଟ ବିଶ୍ୱ
ଦୁବାର ରାସନା ଲୁଲୀ
ମାୟାର ମୂଳ ସେ ଜାଣି
ତନି ପୁଅ କନ୍ୟା ମୁକ୍ତି
ଶୈଶବରୁ ଆରମ୍ଭିଲେ
ଉପନୟନ ସଂସ୍କାର
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁଅ ନିବୃତ୍ତିର
ବ୍ରାହ୍ମଣସମାଜେ ବହୁ
ସର୍ବତେଷ୍ଟା ହେଲା ବ୍ୟର୍ଥ,
ବିଭୁରେ ନିର୍ଭର କରି
ଗ୍ରାମ୍ୟ ଗ୍ରାମାନ୍ତର ଯିବା

ମହାଯୋଗୀଶ୍ୱରୀ,
ବହୁ ଗୁଣେ ବଳି ।
ସୁଧାମୟ ଫଳ,
ଧୋଗିପରିବାର ।
ନ ଥିଲା ସମ୍ପତ୍ତି,
ଥିଲା ଭିକ୍ଷାବୃତ୍ତି ।
ଭିକ୍ଷା ନ ମିଳିଲା,
ଶାକ ଶାଦ୍ୟ ହେଲା ।
କେବେ କାଟେ କାଳ,
ବିଭୁରେ ନିର୍ଭର ।
ହୁଏ ହଟହଟା,
ଯେତେ ମାରପିଟା ।
ଉଠେ ଉଠେ ଜଳି,
ବିଭୁରେ ନ ପୁର ।
ଚନ୍ଦ୍ର ଯୋଗୀଜନ,
କରନ୍ତି ନମନ ।
କରି ଜହ୍ନାବଣ,
କଠୋର ସନ୍ନ୍ୟାସ ।
ସଦ୍ରମ ବରଷେ,
ଜନକ ମନାସେ ।
କଲେକ ପ୍ରାର୍ଥନା,
ଦ୍ୱିଜେ କଲେ ମନା ।
ଭକ୍ତ ପରିବାର,
କରିନେଲେ ସାର ।

ମଧ୍ୟରାସେ କୁଶାବତୀ
 ପରିବାର ବ୍ରହ୍ମଗିରି
 ଅଞ୍ଜନା-ପଦ୍ମ-ପୂର୍ବ
 ଭେଟି ଯୋଗୀଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୁରୁ
 ଆଶ୍ରୟ ଗନ୍ତାମାନାଥ
 ନିବୃତ୍ତିରେ ହର୍ଷେ ଫଣା
 ‘ରାମକୃଷ୍ଣହରି’ ମନ୍ତ୍ର
 କୃଷ୍ଣୋପାସନା ପ୍ରଭୃତ
 ଗୁରୁକୃପାବଳେ ଖେଳେ
 ନାଥ ସମ୍ପଦାୟ ଗଢ଼ି,
 ସୋଦର ସୋଦର ଗୁରୁ
 ଆଜନ୍ମ ରହିଲେ ହୋଇ
 ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ବିଚ୍ଛଳକୁ
 ଗଢ଼ିଲେ ମଣ୍ଡଳୀ ମହା-
 ବିଚ୍ଛଳ ପନ୍ଥ ସଂସ୍କାର
 ପୂର୍ବ ଜଳେ ପଡ଼ିପଡ଼ି
 ଯୋଗପଦ୍ମା ଧରି ଶୀର୍ଷେ
 ଅନାମୟପଥେ ଗଲେ

ସ୍ନାନ ଶୌଚ ସାରି,
 ପରିହରା କରି ।
 ଗୁମ୍ଫା ମଧ୍ୟେ ଯାଇ,
 ପରିତ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ।
 କଲେକ ସ୍ତ୍ରୀକାର,
 ଦେଲେ ଯୋଗୀବର ।
 ଶିଷ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣେ ଦେଲେ,
 କର ତୁ ବୋଇଲେ ।
 ଶିଷ୍ୟରେ ବିଭୂତି,
 ବିଶ୍ୟାତ ନିବୃତ୍ତି ।
 ସନ୍ନ୍ୟାସ ଆଦରି,
 କୁମାର କୁମାରୀ ।
 କରିଣ ଆଶ୍ରୟ,
 ଯୋଗୀ ସମ୍ପଦାୟ ।
 ପ୍ରୟାଗ ଚଳିଲେ,
 ସମାଧି ରହିଲେ ।
 ତେଜିଲେ ଜୀବନ,
 ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନ ।

ମହିଷ ମନ୍ତ୍ର ଗାନକଲ୍ଲ

ପୁଣ୍ୟ କୃଷ୍ଣ ଜନ୍ମାଷ୍ଟମୀ
 ମାତୃଗର୍ଭ ଜନ୍ମେ ଜ୍ଞାନ
 ଶିଶୁର ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଦେଖି
 ଅନେକେ କହିଲେ ଜାତ
 ବହୁଠଲ ପନ୍ଥ ତ ଯୋଗୀ,
 ତନୟ ଜନମି ରୂପେ
 ରୂପୁଁ ବଳି ଜ୍ଞାନେ ଜ୍ଞାନ
 ଲେକେ ଜାଣିପାରିଥିଲେ
 ପିତା ମାତା ତପଃ ଫଳ
 ଅବତରନ୍ତ କି ! ଲେକେ
 ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ନିବୃତ୍ତିକୁ ଯେବେ
 ସନ୍ନ୍ୟାସ ବରଣ କରି
 ଜ୍ଞାନର ବୟସ ପାଞ୍ଚ,
 ମୁକୁତାର ତିନିବର୍ଷେ
 “ଆଉ ଏଣିକି ସଂସାରେ
 ଶୁଭ ଭଉଣୀ ତହିଁକୁ
 ସଂସାରୁ ନିବୃତ୍ତି ହୋଇ
 ପରାଧୀନ କରିବା ପ୍ରିୟ
 ପିତା ମାତା ଗଲେ ଗଙ୍ଗା
 ନିଷ୍ଠାରେ ଜଳସମାଧି
 ବରଣ ମର ଶରୀର
 ଧରି ଗଲେ ଦିବ୍ୟଲୋକେ

ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ର ବେଳେ,
 ଧରଣୀ ଛୁଇଁଲେ ।
 ଶଙ୍ଖତନ୍ତ୍ର-ଚିହ୍ନ,
 ହେଲେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।
 ରୁକ୍ମଣୀ ଯୋଗିନୀ,
 ମୋହିଲ ଅବନୀ ।
 ବିକଣ୍ଠିବ ଦିନେ,
 ତାର ଜନ୍ମଷଣେ ।
 ମୂର୍ତ୍ତି ପରିଗ୍ରହ,
 ହେଲେ କୁହାକୁହା ।
 ସାତ ବର୍ଷ ହେଲ,
 ନାଥ ବୋଲାଇଲ ।
 ସୋପାନର ଚୁରି ।
 ପିତା ମାତା ଶୁଣି,
 ରହି କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ,
 ନିବୃତ୍ତିକୁ ଦେଇ ।
 ଯିବା ଶୀର୍ଷ ବୁଲି,
 ଯୋଗପଥା ଧରି ।”
 ଯମୁନା ସଙ୍ଗମେ,
 ରହିଲେ ଧରମେ ।
 ସରଗ-ସରଣୀ
 ପତି ପତ୍ନୀ ବେନ ।

ଚାରେଟି ଶିଶୁ ସନ୍ତାନ
 ରହିଲେ ଶୈଶବୁ ବର
 ଦୁଇ ପକ୍ଷରୁ ତୁଳସୀ
 ଶୁଭ ଦିନ ସୁଖେ ଓ
 ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଗୌରବ ପୁଟେ
 ଗୃହାଣୀ ଭଜିରେ ଗୁଣୀ
 ଛେଉଣି ଭଉଣୀ ଭାଇ
 ମଧୁର ବଚନେ ଗୁଣେ
 ବିଶ୍ୱନାଥ ପଣ୍ଡୁରଙ୍ଗେ
 ପ୍ରାଣନାଥ କଲେ ସୁଖେ
 ବାଲକାଳୁ ଜଣାଗଲା
 ଗୁରୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସାଧନେ
 ସମାନ୍ୟ ଭିକ୍ଷାରେ ଯେବା
 ସେଥିରେ କାଟନ୍ତି ସୁଖେ
 ଭଜନ, ଗୀର୍ତ୍ତନ ଆଉ
 ହୁଏ ନିତ୍ୟ ନିଷ୍ଠା ସହ
 ସତତ ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରାଣ,
 ସେବାତତ୍ପର ସରବେ,
 ଏ ଶୁଦ୍ଧ ସାଧନ ବଳେ
 ତରୁଣ ବୟସେ ହେଲେ
 ଜ୍ଞାନେଶ୍ୱର ମହାଜ୍ଞାନୀ
 ଉପନୟନ ସଂସ୍କାର
 ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ସନ୍ତାନେ ନାହିଁ
 ମୂଳରୁ ସମାଜ କଳ

ପଣ୍ଡୁରଙ୍ଗ ପାଶେ
 କଠୋର ସନ୍ନ୍ୟାସେ
 ପୁଟାଏ ତା ବାସ,
 ଉଷା ମଧୁ ହାସ,
 ବିନୟ ବଚନେ,
 ମନ ପ୍ରାଣ କଣେ ।
 ଚରିତ୍ର-ବିଭବେ,
 ମୋହିଲେ ସରବେ ।
 ଅନାଥ ସନ୍ତାନ,
 ଦେଇ ପ୍ରାଣ ମନ ।
 ମହତ ସରବେ,
 ଆସିଛନ୍ତି ଭବେ ।
 ମିଳଇ ଚଣ୍ଡୁଳ,
 ଗୁଣ ପ୍ରାଣୀ କାଳ ।
 ଶାସ୍ତ୍ର-ଅଧ୍ୟୟନ,
 ବିଷ୍ଣୁ ଅର୍ଚ୍ଚନ ।
 ନିରଳସ ଅତି,
 ନାରାୟଣେ ମତି ।
 ଅନାଥ ସନ୍ତତ,
 ଶୁଦ୍ଧ, ବୁଦ୍ଧ, ଯତି ।
 ସପ୍ତମ ବରଷେ
 ଇଚ୍ଛିଲେ ହରଷେ ।
 ତହିଁ ଅଧିକାର,
 ତାହା ଅଧିକାର ।

ବିମଳ ଜ୍ଞାନ-ବିଭବ
 ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ବିସ୍ତାରିଲ
 ପିତା ମାତା ପୁଣ୍ୟପଥେ
 କରି ତରଳାଇ ଦେଲେ
 ଗ୍ରାମେ ଦ୍ଵିଜଗଣେ ଦୁଃଖୀ
 କହିଲେ, “ଯାଅରେ ବାପା
 ସେଠାର ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ବିଜ୍ଞ
 ଆମର ଏଠାରେ ତାହା
 ଚାରିଦିନେ ଚଳିଲେ ପଥେ
 ବିଭିନ୍ନାମ ମଧୁସୂରେ
 ବହୁ ଦିନେ ପିଠିରେ
 ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ପଣ୍ଡିତଗଣେ
 ସେଥିପାଇଁ ସମାବେଶେ
 କଥା ସ୍ଥିର ହେଲା ତହିଁ
 “ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ସନ୍ତାନେ ନାହିଁ
 ଗୋଟିଏ ଉପାୟ, ଯଦି
 ଲଜ୍ଜା, ଦେଷ, ସର୍ବଭୂତେ
 ସ୍ଥିର ହୁଏ, ଯଦି ହୋଇ
 ପ୍ରଣମେ ପ୍ରେମରେ ଶ୍ଵାମୀ
 ମହାଶୟ; ତେବେ ଶୁଦ୍ଧି
 ଭଲ ଭଉଣୀଙ୍କ ମନେ
 କହିଲେ, “ବ୍ୟବସ୍ଥା ଶୁଭ,
 ଜ୍ଞାନେଶ୍ଵର ମୁଣ୍ଡ ଫୁଲେ
 “ବିଜୟମଣ୍ଡଳୀଙ୍କ କଥା

ଶୁଦ୍ଧ ବିଭବ,
 ପ୍ରବଳ ପ୍ରଭାବ ।
 ମରଣ ବରଣ
 ସମସ୍ତ ପରାଣ ।
 ସମବେଦନାରେ,
 ପିଠିରେ ସଜ୍ଜରେ ।
 ଦେବେ ଯେଉଁ ମତ,
 ହୋଇବ ଗୃହୀତ ।”
 କରି ସଂକୀର୍ତ୍ତନ,
 ଶୁଣି ତୃପ୍ତ ଜନ ।
 ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ,
 କହିଲେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।
 ହେଲା ସନ୍ନିଳନୀ,
 ବହୁ ମତ ଦେନ ।
 ଶୁଦ୍ଧ ଅଧିକାର,
 କରି ପରିହାର
 ନାରାୟଣ ଜ୍ଞାନ
 ତନ୍ମୟ ପରାଣ
 ଗୋ, ଗନ୍ଧ, ଗୁଣାବଳ
 ହୋଇପାରେ ତାରେ ।”
 ଅପାର ଆନନ୍ଦ,
 ନୁହେଁ କିଛି ମନ୍ଦ ।”
 ବଚନ ଗନ୍ଧୀର,
 କରୁଛି ସ୍ଵୀକାର ।”

ଗୁରୁହେଁ ଭାଇ ଭଉଣୀ	ଆସୁଛନ୍ତି ଫେରି
ସଭାରୁ, ଦୁଇ କେନ୍ଦ୍ର	କହେ ରଙ୍ଗ କରି ।
“କି ନାମ ତୋରା ଶାଳକ୍ଷ୍ମୀ ?”	ମିଳିଲା ଉତ୍ତର,
“ଜାନେଶ୍ୱର !” “ତେବେ ବାବା କର ତ ବିଚାର ।”	
କହେ ଆନ, ନିକଟରେ	ମଇଁଷି ଦେଖାଇ,

“ଏଇ ଆମ ଜାନେଶ୍ୱର,	ଦିନସାରା ଜାନ,
ବୋହୂ ବନ୍ଦେ, ତୁମେ କ’ଣ	ଏହାଟି ସମାନ ?”
ଜାନ—ହଁ ହଁ, ଅବକଳ ସେଇ !	ତାହାର ମୋହର
ଏକ ଆତ୍ମା, ଭେଦାଭେଦ	ନାହିଁ ମୋର ତାର ।
ଏ କଥାରେ କେହି ଜଣେ	ମଇଁଷି ପିଠିରେ,
ଜୋରରେ ଦି ଛୁଟ ପିଟି	କହେ ବିଦ୍ରୁପରେ,
“ଏ ଛୁଟ ତ ତୁମ ପିଠି	ପରେ ଥିବ ପଡ଼ି !”
ଦି ଦାଣ ଦେଖାଏ ଜାନ	ଦେହୁଁ ବସୁ ଫେଡ଼ି ।
ଦୁଷ୍ଟ କେହୁ କହେ ପୁଣି	ନ ପଡ଼ି ମଉଳି,
“କହୁଛ ତ ଏ ମଇଁଷି	ଠିକ ତୁମ ଭଳି !
ତୁମର ଜ୍ଞାନାଲୋଚନା	ଫୁଟାଅ ତା ମୁଖେ !
କୃତାର୍ଥ କର ଶିଶୁର !	ନୟନେ ମୁଁ ଦେଖେ ।
ଜ୍ଞାନଦେବ ମଇଁଷିର	ନିକଟକୁ ଯାଇ,
ପିଠିରେ ମଉନେ ନିଜ	କର ଦେଲେ ଥୋଇ ।
ମଇଁଷି ପାଟିରୁ ଫୁଟେ	ଓଁକାର ଶବ୍ଦ,
ବେଦମନ୍ତ ଉଚ୍ଚାରଣ;	ଜନତା ସ୍ତବଧ ।
‘ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ’ କଲେ ଲୋକ	ବାଳକକୁ ଚାହିଁ,
କହଲେ, “ଦେବତା କି ଏ”	ଅଛି ଜନ୍ମ ନେଇ ।”

ଜନେକ ବ୍ରାହ୍ମଣ କର-
 ପିତୃଶ୍ରାଦ ଅର୍ଥେ ଶତା-
 ଜ୍ଞାନେଶ୍ବର ଯାଇଥିଲେ
 ଧାନେ ଡାକିଲେ ପିତୃକୁ
 ସ୍ବଶରୀରେ ଦେଖାଦେଲେ
 କରଲେ ଭୋଜନ, ନେଲେ
 ଅଳ୍ପତ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଦେଖି
 ମୁଗ୍ଧ ହୋଇ କଲେ ନତି
 ଶୁଣିଲେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମ ଚର୍ଚ୍ଚା,
 ଶୁଦ୍ଧିପଥ ଲେଖିଦେଲେ
 ଅତି ନମ୍ରଭାବେ ଜ୍ଞାନେ
 ଧନ୍ୟ କରଲେ ଜୀବନ
 ଭାଇ ଭଉଣୀଏ ରହି
 ଗୋଦାବରୀସ୍ନାନ ପରେ
 ପୁରୁଣପାଠ କାର୍ତ୍ତନ,
 ମୁକ୍ତିମାର୍ଗ ପରିଷ୍କାର
 ଯୋଗବାଣିଷ୍ଠ, ଶଙ୍କର
 ଏହିଠାରେ ଜ୍ଞାନେଶ୍ବର
 ନିଜକୃତ ଗ୍ରନ୍ଥାଦିର
 ନେବାସେ ଚାରିଦିନେ ଗଲେ
 ସେଠାରେ କେତେକ ଦିନ
 ଚାରି ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଲେଖି
 ‘ସ୍ବବାର୍ଥ ଘଟିକା’ ଆଉ
 କାଳ କାଳ ଶାସ୍ତ୍ରପୀଠେ

ଥିଲା ନିମନ୍ତଣ,
 ଧୂଳି ଦିଅଇ ।
 ନିମନ୍ତଣ ପାଇ;
 ‘ଆଗନ୍ତବ୍ୟ’ କହି ।
 ଆସି ପିତୃଲୋକ,
 ପ୍ରୀତି ପିଣ୍ଡୋଦକ ।
 ପିଠିଶା ବ୍ରାହ୍ମଣେ,
 ଆସି ଜଣେ ଜଣେ ।
 ନାମ-ସଂକୀର୍ତ୍ତନ,
 ହୋଇ ପ୍ରୀତିମନ ।
 କରଣ ଆଦର
 ସୁସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ।
 ତହିଁ କିଛି ଦିନ,
 ଶାସ୍ତ୍ର ଆଲୋଚନ,
 ବେଦ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି,
 କଲେକ ସବୁରି ।
 ଭାଷ୍ୟ, ଭାଗବତ,
 କରଣ ଆଦୃଷ୍ଟ,
 ଭୂମିକା ତିଆରି,
 ଶୁଦ୍ଧିପଥ ଧରି ।
 ରହି ଜ୍ଞାନେଶ୍ବର,
 ହୋଇଲେ ଅମର ।
 ‘ଅମୃତାନୁଭବ’,
 ଆଦର ପାଇବ ।

ବାଳକ-ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଯେତେ
 ଜ୍ଞାନେଶ୍ଵରୀ ଗୀତା-ସ୍ତୋତ୍ର
 ତାପରେ ଭାଇ ଭଉଣୀ
 ବାହାରିଲେ ସମାବେଶେ
 ସଙ୍ଗେ ବିଶୋବା ଖେତର,
 ନରହରି, ଶୈଖା, ମେଳା
 ପଣ୍ଡରପୁରେ ବିଷ୍ଠଳ
 ପରମ ଭକତ ନାମ-
 ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ଜ୍ଞାନେଶ୍ଵର
 ଶାସ୍ତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ର ସମାବେଶେ
 ଶାସ୍ତ୍ର-ଆଲୋଚନା, ଜ୍ଞାନ-
 କର ଜନେ ମୁକ୍ତିମାର୍ଗ
 ଉଚ୍ଛ୍ଵାସ, କାଶୀ, ଗୟା,
 ହୃଷୀକେଶ, କୃତାବନ,
 ବଦରିକା, ଜଗନ୍ନାଥ,
 ଦେଖି ଦେଖି ଭାରତର
 ପଣ୍ଡରପୁର ଫେରିଲେ
 ଯଶ ସୌରଭ ଖେଳିଲୁ
 ଆର୍ତ୍ତ, ଜିଜ୍ଞାସୁ, ଅର୍ଥାର୍ଥୀ,
 ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କୁ ଦେଖି
 ସକଳ ଶ୍ରେଣୀର ଯୋଗୀ,
 ଗୃହ-ତତ୍ତ୍ଵ-ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଶୁଣି
 ଚାରି ଯୋଗୀ, ଯୋଗୀଶ୍ଵର
 ବଡ଼ାଇଣ ଟେକ, କଲେ

କଲେ ଅଦଭୃତ,
 ସବୁରେ ମହତ ।
 ଦଳ ବଳ ଧରି,
 ଶାସ୍ତ୍ରଯାତ୍ରା କରି ।
 ଗୋରୁ କୁମ୍ଭକାର,
 ଆଦି ଭକ୍ତବର ।
 ଦରଶନ କରି,
 ଦେବେ ସଙ୍ଗେ ଧରି,
 ଭକତମଣ୍ଡଳ ।
 ବୁଲିଲେ ସକଳ ।
 ଉପଦେଶ-ଦାନ,
 କଲେ ପ୍ରଦର୍ଶନ ।
 ଅଯୋଧ୍ୟା, ପ୍ରୟାଗ,
 ଗୋକୁଳ, ସୁଭଗ,
 ମର୍ତ୍ତ୍ୟ-ବିଭକ୍ତି,
 ସବୁ ପୁଣ୍ୟପୀଠ,
 ସୁଖେ ଯୋଗୀଦଳ,
 ଭାରତମଣ୍ଡଳ ।
 ଜ୍ଞାନା ଚାରି ଭକ୍ତ,
 ହୃଦୟ କୃତାର୍ଥ ।
 ତପସ୍ଵୀ, ସାଧକ,
 ହୃଦୟ ଅବାକ ।
 ପାଣ୍ଡୁରଞ୍ଜ ପୁରୀ
 ବଇକୁଣ୍ଠ ସରି ।

ଏକବିଂଶ ବର୍ଷ ଯୋଗି -
 ଜୀବନ୍ତ ସମାଧି ନେଇ
 ତାହା ପରବର୍ଷ ଅନ୍ୟ
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମୃତ୍ୟୁ ବର ନେଇ,
 ଭାରତ ଗଗନେ ଚଣ୍ଡ
 ବିଭାସିଣ ଗଲେ ଶେଷେ
 ଅଳପ ଦିନର ପାଇଁ
 ଆସି ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଗଲେ କରି
 ସକାଳେ ଫୁଟିଣ ପଛେ
 ଅନ୍ତର-ସୌରଭେ ଶତ
 ସେହି ଏକା ଦର୍ଶନୀ
 ଯା ସୌରଭ ବଢ଼ି ଯାଏ

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜ୍ଞାନେଶ୍ୱର,
 ଛୁଡ଼ିଲେ ଶରୀର ।
 ସୋଦର ସୋଦର,
 ଛୁଡ଼ିଲେ ଏ ଧରା !
 ମାର୍ତ୍ତ୍ୟ ସମାନ,
 ବୈକୁଣ୍ଠ-ଭୁବନ !
 ସରଳ ଦେବତା,
 କେତେ କେତେ କଥା !
 ସଞ୍ଜରେ ମଉଳି,
 ମନପ୍ରାଣ ହରୁ ।
 ସେହି ତ ଅମର,
 ତେଜଲେ ଶରୀର ।

ମୁଦ୍ରାକର—

ଶ୍ରୀ ଭବମୁନାଥ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ
ସତ୍ୟବାଦୀ ପ୍ରେସ, କଟକ
୧୯୫୭ (ନଭେମ୍ବର)